

БІБЛІОТЕКА

НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

IV

ЖС 76.998

1925-1-4

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
імені
ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ.

Ч. 34898 / 1925

IV

216 998

1925-1-4

04

№ 1-4

(NN 04)

34898

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Видає і редагує: Колегія.

Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік 1.

Коломия, вересень 1925.

Ч. 1.

Від Редакції.

Малими силами і засобами беремося за велике діло. Беремося видавати для жіноцтва орган, якого у нас досі не було. Видавання такого органу, справа дуже важна. Інші культурні народи давно нас у цьому випередили. Та краще пізно, як ніколи, особливе, коли того конче потрібно. А нащо така газетка здалася, яка з цього користь вийде для українського громадянства? Хибаж у нас мало популярних видавництв було і є, з котрих і жіноцтво може користатися?

Це не те. В нашій газетці буде писатися і про такі справи, які чоловіків не цікавлять. Знайдуться і такі зацофані чоловіки, котрим така газетка не подобається, котрим здається, що жінці знання непотрібне, що жінка повинна бути дурнійша від чоловіка, і повинна сліпо сповняти його волю.

Так можуть говорити хиба чоловіки, котрі яких двайцять останніх років переспали і не бачили, що за той час сталося.

Передтим було так, що чоловік знав свою роботу в господарстві: косу, плуг, сійню збіжа, ціп сокиру, а жінці пеленки, горнець та миску, трохи серп, а впрочім жінка мусіла йти в хвості чоловіка і йому помагати.

Аж настала велика світова війна. Чоловіків погнали на війну, лишилися опустілі господарства, німечні діди і жіноцтво. І те жіноцтво мусіло братися до плуга, і до січкарні і до коси, а багато і до ціпа. Без того булиб господарства понівечилися, а діти попухли з голоду. І жіноцтво хоч того змалку не вчилося, мусіло все робити, тай показалося, що з кожною роботою дало собі раду.

Колиж жіноцтво показалося в праці рівновартне з чоловіками, то і права такі, як для чоловіків писані, їм належаться теж. І справді, держави признали їм право виборче, зна-

читься політичне. Та щоб жінки могли мати з того користь, треба їх просвітити, бо темна людина не використає як слід горожанських прав.

Отож покладали ми собі метою просвітити нашу меншу сестру і зробити її гідною, стати побіч чоловіка за наше горожанське право.

У нашій газетці будемо писати про те, яке суспільне становище займала і займає жінка в інших народів від найдавніших часів по нині.

Поміщати мемо статі про славні жінки давних часів, чим вони визначалися.

Будемо вказувати наші народні, конечні потреби.

Але не забудемо на те, що жінка має свої особливі обовязки в родині і в домашнім господарстві, і в тім напрямі давати мемо поради, як інші культурні народи це або те роблять, і як наше жіноцтво повинно робити. Отже будуть поради, як жити, щоб не попасти в хворобу, як коло хорих ходити, як опікуватися дитиною від її народин, до дорослого віку, які переміни завести в домашнім господарстві, щоб з нього добути як найбільшу користь.

Хочемо допомогти нашому жіноцтву, щоб воно з своєї праці могло витягти найбільше користи, щоб воно було моральне, патріотичне, щоб любило свою неньку Україну, щоб були добрими й зразковими жінками своїм чоловікам, а матерями своїм дітям. У наших дітях наша будучність, вони мають заступити наші місця, а що дитина навчиться від доброї матері, того не навчиться в жадній школі.

Прийміть же нашу газетку щирим серцем, читайте й поширяйте її, пишіть до неї. Висловляйте свої жалі й бажання, а ми пильно прислухати мемось до вашого голосу та будемо відгукуватись на всі ваші вимоги, радощі й болі.

Володимир Самійленко.

Україна.

Наша славна Україна
Наше щастє і наш рай
Чи на світі є країна
Ще милійша за наш край?
І в щасливій в злі години
Ми для неї живемо,
На Вкраїні й для Вкраїни
Будем жити й помремо.

Нас не зможуть супостати
Взяти в кайдани свої:
Ми боронем наші хати,
Наші тихії гаї.
Не вмірає наша слава
Не вмірає наша честь,
Бо живе в нас сила жвава
Бо робітники в нас єсть.

Гей, хто хоче всім свободи,
Поеднаймося як брати.
Сенцем правди, світлом згоди,
Боже шлях нам освіти.
Най забудеться недоля
І неслава давніх літ,
Щастя-ж рівне й рівна воля
Засияють на весь світ!

Береза.

Дещо про жіночу організацію.

Організація, слово чуже. Воно значить менше більше то само, що наше слово „гуртування“ або „устрій“. Кажемо: організація робітників, організація ремісників, організація купців, організація священиків, учителів, урядників, залізничників; організація шкільництва, війська і т. д.

Є також організація жінок. В культурних (освічених) народів, от як у Німців, Бельгійців, Англійців, Американців, Швайцарців, а навіть Фінляндців є вже здавна жіночі організації. Ці організації міцні і великі. А до чого вони змагають, яку роботу роблять? Найперше ці жіночі організації гуртують жіноцтво в одно товариство, навчають

жінок відповідними часописами та брошурами (книжечками), промовами на зборах та відчитами, що жінці робити, щоби зрівнатися з чоловіком у родинних та громадських справах; що жінкам робити, щоби домашнє господарство розвивалося як найкраще та давало гарні прибутки; як виховувати діток, щоби вони були здорові та розумні, а коли доростуть, щоби були добрими дочками і синами свого народу і чесними та корисними членами людства.

Ці жіночі організації скликають наради, зїзди і віча, та обговорюють там всі справи, які торкаються питання, як знаходити способи жіночого гуртування й обєднання.

Через такі жіночі організації добилися вже жінки культурних народів трохи не рівних прав із чоловіками. Вони — ці жіночі організації — виборили те, що вдержавних законах, беруть жінку в оборону перед зневагами та знущаннями, яких допускаються чоловіки над жінками тому, що вони тілом дужчі від жінок. (Америка). Користи з жіночої організації дуже великі. Великі ті користи не лише для самих жінок, а великі вони і для того народу, якого жінки зорганізовані; великі ці користи і для культури всього світу.

Ми — дочки великого українського народу — не можемо похвалитися перед культурним світом, що маємо подібне число жіночих організацій, головнo для сільського жіноцтва, що видаємо свої часописи, що цікавимося здобутками всесвітньої науки, та переводимо в домашнім господарстві зміни на ліпше, що виховуємо своїх діток так, як цього треба нашому поневоленсму народови. Цим всім похвалитися, на жаль покищо, не можемо. Нива ншого жіночого життя стоїть обложено. На ниві життя Українки ростуть ще дикі цвіти пересудів, незнання, забобонів; буряни трусливости, скритости, сплетництва, брехливости та інших пороків.

Хто з нас цього не відчуває? Ми тримаємо три угли в домашнім господарстві, а за те раніше встаємо, а пізніше лягаємо. Працюємо як будень так у неділю і свято. Про своє здоров'я не маємо часу думати.

Крашу їду віддаємо нашим дітям і чоловікам, а самі часто не доїдаємо. Спочинок наш у могилі. Це наша жіноча доля. Запитаєте мене, жінки сестри, чому ж така наша доля? Чи ми замало працю-

О. Галичанка.

Пробудилася душа.

Михайло пристанув під дубом біля каплички. Тягнутися д' хаті, думає, чи спочати у холодочку? ітиби, міркує, там у полі того троха хліба на нього жде, а якби поспішив, обернувши до вечєра ко-някою ще два рази, а в тім — можна й при місяці... й так уже засидівся з кумом Дмитром при чарці оковитки заки розповів йому за свій процес із рідним братом за жменю гнилиць... І ноги чомусь не статкують... спочине часок. Коби тільки в них трохи тугости набрати. Инакше й роботи не буде.

І як стояв, звалився в траву оподалік стежки й за хвилину здорово захропів.

І от трапилось йому таке, що тоді як тіло у-снуло камінним сном, пробудилася в'язнена в тем-ноті довгі літа душа, визволилася з грішного тіла

й наче на крилах полинула сама там, де його об-в'язок в'язав.

Лине Михайлова душа, не спостережена ні-ким, наче в шапці невидимці, й здається йому, що з очий його спала якась полуда, наче хто з передних ізняв густу заслону, що їх вкривала й він ба-чить усе так ясно, як давно вже не бачив.

Ось на обійстю брат його Андрій (Андрусь як він давно його звав), вернувши з терміну, зі смутком розповідає дружині про дивне, непонятне зав'язання брата.

Та вжеб йому й грушки, що діти вибирали, й кошта звернув — ні, тай ні — вперся й не посту-питься.

О межу з братовим, і його власне господар-ство. Повикривлялися, похилилися плоти, похиле-ний діравий не пошитий оборіг. От лише-б попідни-мати направити, думає наче не про себе Михайло, а так марно пропаде. За теж хатка, хоч стара, ще

ємо, чи за мало мучимось. чи за мало терпимо? А коли ми чорні — робучі воли, яким може в світі паринема, то чому з нашої муки, з наших терпінь нема хісна ані нам самим, ані нашим діточкам, ані нашому поневоленому народови? Тому, що ми неосвічені, не згуртовані в жіночих товариствах, де малиб нагоду навчитися всього того, що тепер необхідно знати кожній людині для прожитку в світі.

Хтож нас навчить, як нам згуртуватися, і чого та як учитися, щоб направити щербату нашу жіночу долю? Цього всього навчить нас наша приятелька, наша жіноча часопись „Жіноча Доля“.

„Жіноча Доля“ вислухає і розповість світові наші болі і терпіння, наші злидні.

„Жіноча Доля“ порадить нам, як боротися з лихою долею.

„Жіноча Доля“ повчить нас, як маємо вибрати собі кращі права.

„Жіноча Доля“ порадить нам, як поправити наше домашнє господарство.

„Жіноча Доля“ навчить нас, як виховувати своїх діток — цвіт і будучність України.

„Жіноча доля“ забавить нас, пожалує, розвеселить, розжене зневіру.

„Жіноча Доля“ піднесе нас до гідности людини.

Нехай-же не буде жінки чи дівчини Українки, котраб не читала, не була передплатницею газети: „Жіноча Доля“.

Вписуйтеся всі до жіночого товариства.

Коли маєте якінебудь потреби звертайтеся до нас а ми радо послужимо вам доброю радою і вказівкою, як і що робити, щоб і в нас жіноча справа здобула собі належну увагу.

Осип Маковей.

Некрут.

Помер некрут в непривітній столиці,
Далеко від свого села,
Од матері, убогої вдовиці,
Од любки, що в селі жила.
Помер не бачивши у час кохання
Ні слізки, ні жалю, ні зітхання.
І вже його везуть на чорнім возі,
В могилу піп його веде,

батьківська на диво гарна чепуренька. Вибілена ще й обведена кругом жовтою глиною, а вище неї голубий пояс, наче лентою січовою, синьо-жовтою оперезалася.

Під клунею, пораяється з малою Настунею його дружина Оленка. Та не вжеж це справді Оленка, ця колись найгарніша на все село дівчина? В пам'яті його веселе, рум'яне личко, як калина, а отсет тут молодичабліда, марна, з полинялими від плачу, в голову впалими, очима — Вонаж це? а він й не бачив цієї переміни, де були очі його?... Вона, ні не вона, думає. Ей таки вона, от під оком чорна пляма від п'ястукка його — вона, вона....

Підвела очі в гору. Сонце клониться, хмара з за ліса пливе, надпливає...

Схилилося з журбою бліде чоло.

Він не йде! пропаде оця жмінка хліба на тучі...

— Ходи Настуню, витягнемо воза.

— А батько? — бити ме! — боязко борониться дитя.

Музика грає марша по дорозі

Гурток вояків мовчки йде.

Не видно тільки біля домовини

Ні матері ні любої дівчини...

Помер некрут — і труби грають смутно

Йому байдужому в труні;

Під віком жалісної гри не чуто,

Бо він лежить у вічнім сні.

Вже дзвонять дзвони на швейцарській брамі.

Вітають гостя, що спочине в ямі.

А там в селі його убога мати

До його пише лист дрібний:

„Мій сину наймиліший, що чувати?

Чому не пишеш, чи гнівний?

Кланяєсь Настя Василеві своєму,

Чи ти прийдеш на Різдво до дому? “...

Заповідь нашої хвилі.

Кожна копія потрачена не на українську справу, кожне слово сказане не по-українському — єсть видаток з української мужицької скарбниці, видаток, котрий при теперішніх порядках не звернеться в неї нізвідки!

Українки! Пам'ятайте ці розумні слова великого українського вченого М. Драгоманова з перед 50-ти літ, і всім переказуйте їх. Вашим обов'язком стояти на сторожі народного майна: кожний зріш у вашій скрині, се народне майно. Вашим обов'язком дбати, щоб ваші найдорожчі: батьки, мужі, свояки й діти шанували свою рідну мову, якою мати їх вчила говорити й молитися Богу; бо хто цурається перед першим ліпшим сурдуповцем своєї мови, той зневажає свою матір, а

*„хто матір зневажає,
того Бог карає“*

сказав наш найбільший поет, безсмертний Тарас Шевченко.

— Хай бє! І без цього він собі ключку найде — а як прилагодимо воза, може хоть раз до вечера оберне..

— Мамуню! Петрусь їсти плаче.

От жура. Старшенькі вже знають потерпіти, а дитя?

— Шукай бульби в печі...

— Нема..

З хати вийшла стара, сива бабуня. Ледво переступили поріг старі ноги. Підійшла до дітей, погладила русяву голівку одну, другу, й з глечика стала діти напувати молочком, мов матір голодні пташенята. Цим молоком, за котре рано так син — ирод маму дармоїдом попікав...

Жаль і стид, палючий як грань стид, запік Михайлову душу — а потім м'якене наче шовк чутте огорнуло її. А ця старенька, згорблена бабуня в драній свитині, це-ж рідна матінка його. Коли-ж оце ця колись здорова, трудяча жінка так постаріла? Михайлові душі здавалось, що

За що усі народи шанують своїх письменників, поетів?

Не одній мало освіченій людині здається: Ей, що там великого такий письменник, поет? чи то штука написати яку історію або віршик? Є-ж багато потрібніших, пожиточніших річей до роботи, як папір псувати!

Та подумаймо одно: що знавби кождий нарід про себе, що знавби про других, якби не було таких, що гарними, складними словами описали життя, змагання, стремління, долю й недолю кожного народу? Що булоби тепер із нашого великого українського народу, чи не бувби давно винародовився, зіллявся з чужими сусідніми народами, якби не мали ми Тараса Шевченка, що своїми огненними, пророчими устами збудив до нового життя цілі покоління? Сухий опис історії не зробивби цього ніколи, будьмо певні!

Чи розумілиби так люди біль, смуток, ближніх як би їм не показали цього наче в чародійному зеркалі поети? Хто не спочуває з бідною наймичкою, нещасною зведеною дівчиною, як прочитає Шевченкову Наймичку, Катерину?

На скасування тяжкої панщини, кріпацтва, на знесення ганьблячого людськості невілляництва, мали більший вплив слова письменників поетів, ніж самі короновані голови. Коли якомусь хочби маленькому, незнаному нікому народови пощаститься, й серед нього зявиться письменник чи поет з божої ласки, — такий, що пограбить звернути на себе увагу світа — тоді разом зі собою видвигає він і свій народець з темряви й незнання мов ясним світлим промінням освітлює батьківщину, з котрої вийшов.

Дятого чим який нарід культурніший, свідоміший, тим із більшою пошаною відноситься до своїх славних письменників, поетів, тим святіща йому їх пам'ять.

Щасливіші народи, що мають свою власну державу, вміють пошанувати сього письменника, поета ще за його життя та ще й постаратися, щоб такому письменникови, поетови, добре й вигідно жилося, щоб він без журби за хліб насущний міг працювати на славу свого народу. Ми досі ще ніодного свого великого письменника чи поета не

пригорнули, не пожурилися його долею. Дуже часто навіть не знаємо, як йому живеться, чи має він що вложити в уста... Аж коли вже закриє свої стурджені очі на вічний сон, отоді й згадаємо про нього, щоб незабаром забути. Так буде доти, доки просвіта не вкоріниться між нами, доки не будемо горнутися до книжки як голодний до страви. До сього треба нам усіми силами стреміти.

Оце ж у другій половині серпня цього року відійшли від нас до вічності два наші славні письменники:

Осип Маковей і Володимир Самійленко.

Бл. п. Ос. Маковей народився 1867 р. в Яворові коло Львова в міщанській родині. Покінчивши середні й високі школи та відбувши військову службу, працював якийсь час у редакціях різних українських часописів і видавництв у Львові й Чернівцях, потім був учителем в Чернівцях і у Львові, а вкінці й директором учительської семінарії в Заліщиках. За війни служив офіцером у війську, а після розвалу Австрії вернув на своє становище директора і з малою перервою працював там до смерті (21. серпня). Ціле його життя проминуло в пильній праці для народу. Вибравши собі звання учителя, виконував його дуже совісно й виховав цілі покоління молодших учителів для народних шкіл. Його обов'язковість, роботящість, щирість і доброта зеднали йому щирю любов і пошану його приятелів, товаришів, учеників і знайомих, навіть чужинців, а вже найбільше жалкували й жалкуватимуть теперішні його ученики, що в тяжких часах стратили в ньому правдивого опікуна-батька.

Тай весь наш народ має причину жалкувати за покійним Маковеем, бо стратив у ньому непересічного робітника пера, визначного вченого і прегарного письменника — поета. Він дав нашим дітям дві гарні повісті (Залісся, Ярошенко), багато оповідань із життя галицьких Українців, поезій, перекладів з чужих мов і т. п. Він умів картати своїх земляків за дурний розум, лінивість, крикунство, лизунство, облуду, злобу й інші гріхи, через які нам так тяжко на світі жити. Отак учив він у школі нашу молодіж, а своїми писаннями нас старших. І за його добру науку належить йому від нас щира пошана й честь його помяти.

Бл. п. Волод. Самійленко народився 1864 р. в Сорочинцях на Полтавщині (за Києвом). Вчився

взагалі матерій не помічав, як ще в тих літах коли, так як тепер його діти, відбирав ласки з тих добрих теплих рук, що не раз від батьківського твердого кулака захищали малого Михася. В поораному дорогому обличчю читав наче в відкритій книзі: нужду злидні, горе що гасили свіжість, здоров'яї, як тепер дружини його, а найглибші борозди — це слід куди пили слези жалю на чоловіка, батька його що не шанував у ній не то дружини, а людини взагалі, й найновіші, ще вогкі глибокі сліди кривавих матірних сліз на сина, на нього поганина самого...

Каяття, жаль встид. Хотілосьби припасти до цієї тремтучої руки, що наділяє діток його відірваною собі від уст їдою, наче причастям в церкві. Припасти й на вколішках просити прощення за свій гріх, за свою сліпоту...

Загреміло. Перехрестилися жінки. Оленка підвела свою зажурену голову.

— Ой лихо-ж нам! пропаде хліб! поїхалаб

у поле й сама, як за війни бувало, — та чоловік бити готов. Він тепер у хаті газда, не смій жінко мішатися в не своє діло.

Залунали на тихій вулиці тяжкі кроки, — у сусіда Петра залаяла собака.

Він! Михайло!

Все стрепенулося, діти рескочилися, за матір сховалися.

Не певною рукою розтвиряє ворота. Плутає, не може — з неуваги удрапнувся.

Це збудило в нім наче якусь злу звірюку, що причаєна лиш на це й ждала.

— А то з якого часу перед батьком, перед господарем, замикають ворота? Я вам сякі — такі покажу! Я вас научу як старишну шанувати, й підіймає з землі прут й наганяється в купку дітей.

— Михайле! Спам'ятайся! Таже вчора Настуню бив, що ворота по тобі не замкнула...

А ти все стаєш проти мене! А я тебе в раз з ними... Я вас усіх — сякі такі...

в Полтаві і в Києві, опісля працював у різних містах на кавалок хліба, поки не осів в Києві, де був співробітником українських часописів. За української революції віддав усі свої сили для молоді української держави. Коли ж московські більшовики захопили Україну, він із тисячами інших емігрантів утік на захід і скитався по Галичині... Журба, нужда й недостаток підірвали його сили. Коли вкінці тогид удалося йому вернути на Київщину, то вже не стало сил до дальшої праці.

Дня 12. серпня попрощав він у Боярках недалечко Києва свою любов Україну назіки...

Самійленко писав поезії коротші й довші, дещо для вистав у театрі, а також перекладав з чужої мови. Він теж картав суспільність за різні гріхи й помилки, головно за неробство й бязливість. З усіх його творів віє горяча любов до України й бажання допомогти їй добитися кращої долі.

Зі світа.

На радянський Україні росте в силу жіночий рух. Жінки гуртуються в жіночих організаціях, видають свої часописи, забираються до громадянської і освітньої праці.

Поселення південної України жидами. Союзний рад. уряд намітив 4000 жидівських родин для переселення на південну Україну. Задля цього призначено 65 тисяч десятин землі в херсонській, одеській, Катеринославській окрузі та на Криворіжжю. В найближшому часі мають прибавити ще 100 тисяч десятин землі. З цього в біжучому році передано жидам вже 50 тисяч десятин і то без жадного відшкодування.

Під Румунським постолом Українці стогнуть в нечуваних муках. Як доносять заграничні часописи, циганський командант міста Бчічені приказав стягнути 80 дівчат для жовнірської звірської забави. Дівчат знасилувано, а потім циганські герої вкинули так знеславлених дівчат в Дністер. Батьків і братів нещасливих дівчат цигани порозстрілювали за то, що вони сміли упітнутися за своїми дітьми і сестрами. Українці на Буковині і в Бесарабії пропадають без просвіти, шикановані дикою сігуранцюю (тайна поліція) визискувані на кождім кроці урядниками і поліцією.

— А віз нащо з возівні витягли? Щоб гнів на дощі, що он надходить? Вам забавки бачу в голові, як мене в хаті нема.

— Та треба ж їхати в ночі по хліб, а то пропаде.

— А тобі зась до хазяйського діла! Не бабі вчити чоловіка... Кочерги пильнуй, віника не воза ти... така! Ти мене знищила, через тебе все пропада! Й батіг, що стояв приладжений на возі підноситься на жінку, в руках осатанілого хлопа.

Крик дітий, хоча з уст Оленки не вирвався й стогін. Чіпаються рук його, хоч бич приладжений на скотину, поміж білі тільки вється...

Не вдержала стара мати.

— Та схаменися, нелюде лихий! На теж я тебе нещасна викохала? — й старечою, немичною рукою сягає його руки.

Закипілі кровю очі не бачать ангельських срібних крил, що за слабою рукою матірньою. Піднімається грізний п'ястук і на них.

В Чехо-Словацькій республіці, де живе більш півмільона Українців, вийшов новий подружний закон, який забезпечує жінці рівні права з мущиною (обширніше напишимо пізніше).

В Польщі йде боротьба нашого народу, за права українського шкільництва, які прислугували Українцям ще за австрійських часів. Розпорядки польського правительства, що змагають переіменувати українські державні і приватні школи на утравістичні (польсько-українські), а властиво майже польські, викликали в наших народних масах живий протест. Всюди по краю відбуваються віча і наради батьків, щоб запобігти лихови.

Чому в теперішньому часі так усі интересуються справою жіноцтва?

Не оден запитався: що сталося, що тепер усі газети й товариства накликують до того, щоб жінки організувалися, вчилися, читали, взагалі брали участь у всьому нашому народному життю; щоб вийшли з того тісного кута, в яким досі в нас замикались?

До цього є багато причин, та наведемо бодай найважніші.

Отже перед усім тому, що по війні робиться чим раз скрутніше людям жити.

Котрий нарід не хоче зовсім зійти на старців, наймитів инчих народів, той мусить навчитися жити инакше, як то за давних літ бувало, коли за гріш було лекше, коли границі усіх держав були отворені. Тоді хто не мав за що дома жити, міг заробити собі деінде, виїхати, от як у нас бувало, до Прус, до Румунії, до Канади чи Америки. Там і для себе заробив, і родину поратував. Тепер того нема. За границю дістатися трудно та й нема чого. Усім скрутню, кожда держава має свого робітника досить і з чужих країв людей зовсім не допускає до себе. А куди вже й можна поїхати, то про гаразди там не чути. Отже хто не хоче загинути, той мусить свою господарку вести инакше, як досі було, той мусить своїм дітям дати в руки хліб инший, як мали його діди — прадіди на власнім куснику поля, бо й поля того чимраз менше і вже

Та тут не видержала муки душа. Зойкнула, заридала, як срібна стріна, що трісла на гарфі ніжній...

Михайло прокинувся. Він лежав ще все під дубом на траві. Підвівся, протер очі. Здивовано, наче вперше від довгих літ глянув кругом. Тихо, гарно на світі. Сонце клониться до заходу. Михайло нагадав собі свій дивний сон, почув, що на згадку його серце стиснулося. Чув наче в нім дійсно душа прибудилася.

Загуркотів десь здалека грім.

Ахліб наш? Майнуло в голові й скорою ходою поспішив д' хаті.

Тихо відкрив ворота. Перед ним образ, який бачив у сні: жінка бліда наче схорована, зажурена чоловіка вигляда, дітей ангелат купка обступили стару бабусю, що обділює їх молочком як причастем святим.

тепер нашому народови з нього вижити тяжко, а що буде за яких кільканадцять чи кількадесят літ? Колиж ми хочемо наш спосіб господарювання змінити на кращий, то до того мусять узятися спільно разом газда й газдиня. Бо як жінка не потрафить використати на новий лад ні набілу, ні города, ні промислу, яким би могла сама або її дочка помічи до піднесення домашнього господарства — то сам господар нічого не порадить, хочби що робив. Якже жінці навчитися інакше в світі жити, як вона буде темною, непросвіченою, заголюканою? Як не прочитає ні в газеті, ні в книжці того, щой як тепер діється на світі між людьми, ані не почує в читальні, не навчиться хочби в господарській школі? З темною жінкою не рушимо з місця хочби ми не знали що робили. Отже це є одна з найважливіших причин, ізза чого ми хочемо втягнути українське жіноцтво до роботи. Це вже Німці, Москалі, Чехи, і всі інші народи давно роблять і весь світ дивується, що у нас ще жіноцтво таке, як у інших хіба перед сто роками.

Друга справа: український нарід доти не піднесеться ні матеріально ні культурно, доки не виховає його від колиски розумна просвічена мати. У нас таке водиться, що на дитину звертаємо менше уваги як на звірину домашню або городнину. Звірину плакаємо, відповідно годуємо, бо інакше з неї пожитку не буде. В городі полемо, сапаємо, дбаємо про все, як хочемо, щоби з того щось було — а вже про дитину ніхто не журиться. Бігає воно брудне немите, їсть нераз не ліпше звіряти, годоване змалку маківками — туманіє поштурковане, бите — дичіє, учиться красти, брехати — учиться всякої пустоти і таке виросте, що ні дома з нього пожитку нема — ні між люди не піде, хіба жидам воду носити або жиденята мамчити. Отож як просвічена жінка порозуміє, яку велику відвічальність, мають батько мати перед Богом і людьми за виховання дитини, як навчиться, як виховати сю дитину, щоб вона здорова була так на тілі, як і на душі — то інакше стане по наших хатах, інакше по селах, інакше в цілм краю. Ог в Америці і винчих краях учать тепер жінок, як бути господинею і матірню зовсім так, як учиться інша жінка бути вчителькою, лікаркою чи якої іншої професії. У нас до того ще далеко, але й ми мусимо подбати про те, щоб наші жінки просвітилися, — й не марнували

того найбільшого скарбу кожного народу, яким є молоде покоління.

Трета справа ізза якої жіноцтво мусить дорівняти чоловікам, це права політичні, які дістало жіноцтво по цілому світу. Адже жінкам прислугує право вибору послів тай самим бути послами. Прислугує право участі в управі громадою, повітом, цілим краєм, державою. Як ми будемо виглядати зі своїми темними, заголюканими жінками тоді, коли жіноцтво усіх інших народів освіджене, просвічене буде користати вповні з належних йому громадянських прав?

До війни мало котра держава давала жінкам політичні права, усім управляли чоловіки; жінка не мала голосу, мусіла тільки те робити, що урадили чоловіки. А чи добре вони правили? Чи булоби тільки коршмів у кожному селі, якби мала у цім голос жінка? Чи булоби тільки домів розпустити, якби до голосу приходила мати? Чи булаби навіть оця всесвітня війна, якби жінки, матері мали були в державі голос? І багато є справ господарських, шкільних, опіки над молоддю и інших, де жінка газдиня, жінка-мати, жінка-сестра, дочка багато ліпше розуміється на річі, й далаби куди кращий порядок як самі чоловіки. Давно усім навіть самим жінкам здавалося, що жінка не далаби сама нічому ради, що не зробилаби і половини з того, що потрафить хлоп. Але-ж як у війну показалося, що жінка не лише за себе, але й чоловічій роботі дасть раду — усі держави признали їм рівні з чоловічими права.

Тому то жінки по всьому світу тепер наче пробудилися з тяжкого сну. Вони беруться жваво до роботи, до науки, до просвіти, користають чим раз більше із усіх прав, що їм прислугують. Як би наша жінка остала й на далі такою, якою вона й досі ще по найбільшій часті, бодай у нас у Галичині є, тоді наш нарід виглядавби як той каліка, що робить одною рукою тоді, коли всі інші люди взялися до роботи, якто кажуть руками й ногами. До сього нам не вільно допустити. Ми також мусимо взятися всіми силами до праці, щоб раз прогнати біду з нашої хати й добитися кращої долі на своїй українській землі!

О. Кисілевська.

Страх як яструб влетів на мирну громадку. Лиш він ворота переступив.

Ще якась мутна філя підступила до горла вижолобленим літами коритом, але збуджена душа здушила в самому жерелі погані звички. Просвітлілі очі бачили все в правдивому світлі. Тверді уста ледво наломалися до лагідного усміху, з яким звернувся як батько до дітей: їжте, їжте не бійтеся! Але вам, мамуню, більше потрібна ця ложка молока, як їм молодим.

— А нам би Оленко їхать чим скоріш по снопи. Буря надходить! Спасибі, що воза приладила. Й випровадив швидше коняку зі стайні. Худа шкапа ледво порога переступила.

От як би так як давно з Андрієвим — майнуло в голову та в цю-ж хвилину наче сама душа заговорила: — Андрію, брате! Позич свої буланки, а я опісля свого тобі.

Чує Андрій, що стояв на подвір'ю, і спершу не вірить собі. А дальше зірвзвся та в стайню.

— Дмитруню, кличе сина підрістка, веди коня стривви та бери й вили з собою, — їдь в поле снопи швидше кидати — буря йде.

Живо покотився віз із усіми троїми. Зложила руки як до молитви матір стара. Ясніє, випогоджується з хмар-жури старе обличчє. Одна слеза щастя, що покотилася із очей, виглядила наче чудом борозди, що поорав жаль до сина — до батька його. Добре, материне серце забуло, простило всі гріхи.

— Найже тобі Бог помагає, шепчуть молитву дрозачі уста, най помагає... Славаж Тобі Господи, що в дитині моїй пробудилася душа...

Мила несподіванка.

Коли вийдемо в гори, чи в купелеві місця, взагалі там, де люди їздять для скріплення здоров'я — стрічаємо усякий нарід: панів, жидів, не раз і зовсім бідних, та майже не стрічається наших селян. Не для того це діється, щоб наші селяни були такі дуже здорові, тай не тому, щоб знова були такі бідні — ні! Се просто тому, що селянин наш темний, не вірить і просто не годен порозуміти, що дуже часто сама зміна подільського повітря на гірське та забуття всяких домашніх клопотів і жур, а також зміна харчу рагуєть не тільки здоров'я, але й життє людині. Я вже так до сеї сумної правди привикла, що просто не вірила своїм очам, коли на проходів Дорі біля Делятина стрінула три наші селянки, дві з під Скалуту, одну з під Городенки. Крім них при обіді в пансіоні „Олена“ зійшлась я ще з двома: Анною і Маруною Хомяк з села Стронятини коло Львова. Розуміється, ми сердечно розговорилися і я почула від них такі цікаві вісти про їх село, що хочу з вами, милі читачки, ними поділитися.

Отже Стронятин це село маленьке, ледво сто нумерів у ньому, а є в них читальня „Просвіти“, до якої належить не мало жіноцтва, є кооператива, що знаменито розвивається під управою п. Мороза, є руханкове товариство „Луг“, таке як то перед війною „Січі“ бували. В „Лузі“ гуртуються і хлопці і дівчата. Дівчата вправляють під орудою провідниці Лугу Софії Мелюк. Є також ще одна українська крамниця брата управителя кооперативи пана Мороза, яка також зовсім добре розвивається.

Селянки стронятинські уладили сеї весни у себе в селі курс жіночого господарства та шиття хоч той курс, який вели дві вчительки (особливо симпатично згадували вони учительку господарства паню Гошовську з Самбора) відбувався в не дуже відповідній порі, бо весною в квітні та травні — то такі 34 жінок та дівчат ходили пильно на курси, заплативши за науку по 18 зл. від особи за курс. З того курсу вони багатьох скористали. Навчилися як ходити коло господарства й городу, як держати лад і порядок у хаті й на подвір'ю, як варити добрі й дешеві та здорові страви, як ходити коло недужих як помагати собі в наглих випадках. Друга учителька вчила жінок і дівчат крою та шиття. В наслідок того курсу піднеслося господарство в селі, люди научилися садити ярину, научилися варити й приправляти всякі страви, краще і зі смаком. Мої знакоми розповідали мені, що в Стронятині в кожній хаті є кухня з блахою до варення; в печі палать хиба на хліб.

Всюди в хатах чистота, харність, всюди підлоги, комини. На кінці нашої розмови питаю: а як ще обходяться у вас чоловіки з жінками?

Дивляться здивовано на мене.

— Як же би? так як і в вас...

— Не бють, не сваряться?

— Е, то давно кажуть бувало, як ще в селі бувала горівка!

— А тепер?

— Тепер коршми нема, ніхто в селі горівки не пє, й живуть люде згідно, мирно.

Ей, коби то в нас було як найбільше таких Стронятинів!

О. Г.

Про яринний огорог і садок.

Найтяжчий час у кожному господарстві, це весна, передновок. Нама що в хаті зварити, нема

що продати і мало є таких хат на селі, щоб на весні не заглянула до них біда. Однакож не у всіх так буває. Ось гляньте ви, газдині з села, як прийдете на весну до міста з якою старою курочкою чи покладком: у вас на селі ледво росада посходить, а тут ціле місто вже зеленіє від салати, шпінату, редьковки і ріжної вчасної городини. А послухайте, які то ціни за неї перекупки беруть? Таких кілька добре управлених грядок біля швабської чи міщанської хати, добрий город на селі, в дворі, дає такий дохід, що і газдиня з цього має велику поміч в найтяжчий час, та ще й перекупка, що перепродує сю городину живе з того. Тільки в нас по селах жіноцтво ще мало се знає, як біля городини ходити, не знає як у господарстві городини як слід використати. От ми хочемо, дорогі наші читачки, прийти вам із порадою, як управляти яринний город, щоб в першій мірі ви і ваша рідня мали добру здорову страву на весні, також, щоб розумна управа городини могла дати вам доходу, настільки, щоб без великої помощи чоловіка могли ви собі й діточкам дещо на весні купити, мали власний свій гріш і на Рідну Школу дати і газетку заперенумерувати чи книжечку пожиточну купити, бо як то кажуть, людина не до старости, а до смерти повинна учитися!

Отже, щоби мали таку поміч і користь з города на весні, мусимо до нього братися вже в осени, бо тільки дуже добірну і найвчаснішу ярину можна легко збути і вона добре платиться.

Тут додаємо, що управою городини повинні займатися не тільки ті, що живуть під самим містом, але й подальші, бо що лекше, як кільком газдиням наймити до спілки воза, і одну з поміж себе вислати, щоб вашу городовину в місті продала. Опісля розділитися грішми з продажі, кілько на котру припадає, відтягаючи кошта воза і винагороду за страчену днину тій, що продавала. Кождїй окремо задля трохи ярини чи набілу не оплатиться тратити час на біганину в місто!

Щоби мати гарну, власну ярину, треба заложити собі розсадник, а також не одно посіяти вже в осени на грядках.

Як закладається росадник, розкажемо вам у другому числі газетки, бо робиться се пізніше в осени, а на сей раз скажемо те, що вже тепер належало би тепер зробити в городі.

Гноєння города.

Щоб ярина в городі була гарна, мусимо город гноїти. Однакож не всі ярини потребують свіжо гноєної землі; декотрі на гною мають лишень велику гичку, а овочу нема. Тому треба город поділити на чотири часті. Зогноїти на свіжо ту частину, на котрій будемо садити: капусту, карафіоли, каля, репу, салату, шпінат, помідори, салери та огірки.

На другій частині, гноєній минулого року, садиться: цубулю, моркву, петрушку, редьківку. На третій, гноєній два роки тому назад, садимо горох, фасолу, біб і бульбу. Четверту лишається на ярини тревалі як: хрін, щавник, шпараги, трускавки, суніці.

Розуміється, що давніше гноєні частини, не зашкодить зміцнити компостом, про який розкажу пізніше, або посипати грядки звичайним попелом з дерева.

Щоби вихіснувати землю і час, треба зарядити так, щоби по вчасних яринах садити та сіяти ще пізні. Наприклад і по вчасній капусті — салери

салати; по шпінаті огірочки на корнішони; по вчасній бульбі пізній горох на осінній пожиток. В такий спосіб можна деяку ярину збирати два рази до року.

Гній до стравлення грядок найліпше брати свіжий зі стайні, а не з купи на дворі, полоканий дощем, сушений сонцем і вітром, як то буває у нас по господарствах. Як складати гній напишу ще пізніше в дальших числах газетки.

Осіннє перекопування землі в городі.

В осени мусимо перекопати город грубими скибами глибоко на цілий штих і зіставляти груді землі так, як крискаль бере. Не треба ані розсікати ані скородити. По скопанню найліпше пустити дріб на город, щоби визбирав хробаки. Пірїй і буряни при копанню пильно викидати, щоби з весною не розсівалася хопта.

Груді в зимі розкрушить мороз, а відкриті корінці хопти вимерзнуть.

Земля, скопана в осени, скорше весною нагрівається та обсихає так, що можна скорше ярину сіяти та садити. При перекопуванні не лишати ні стежок ані борозд. Спробуйте перекопати с-город так, як ми радимо а вже в першому році побачите, яка користь з того.

Усю роботу в городі поділили ми після календаря на місяці і я буду в кожному числі нашого часопису пригадувати, що кожного місяця добра гадина має в городі робити.

Місяць вересень.

- 1) Закладати трускавкарню.
- 2) Вибирати до сушення димку-цибулю.
- 3) Сіяти на добре згноєні грядки: головчасту салату, при кінці вересня або в початках жовтня шпінат, петрушку для висадки на осінь і зиму на продаж. Ці засіви вчасно перервати і змотикувати.
- 4) Сіяти моркву на вчасну весну до продажу, наколи посходить перервати, а в морози прикрити грубо на 10 сантиметрів (на долоню) листом або соломом.
- 5) Збирати цибулю, чеснок, моркву, бураки салери і мак.
- 6) Квасити огірки і капусту на зиму.
- 7) Розсаджувати корчики цибульки і зрізіванець так званої у нас трембулька.
- 8) Приготовляти пивницю: вивітрити добре, висіркувати, побілити. Пересіяти пісок до переходу ярин на зиму.
- 9) Порожні грядки зараз перекопувати і після пляну згнєїти.
- 10) Збирати насіння ярин.
- 11) Підв'язувати помідори. Малі овочі, які вже не дозрівають, зривати і класти на вікно або на полицки до сонця, щоби дозріли.

Які мають бути грядки?

Грядки на петрушку, моркву і цибулю мають бути на оден метр широкі. Скопану і добре справлену землю на ці грядки, що вже в осени засіваємо, відділити шнуром і рівно витоптати стежку ногами; відтак грядку широкую на оден метр поділити на пять рядків від краю 10 сантиметрів, а дальше один від другого на 20 сантиметрів, назначити рівно патицком після шнурка і рядками, сіяти насіння петрушки чи моркви, перемішаної з піском. Від-

так рукою загладити і приплескати лопатою. Уважати аби рівці не були за глибокі, аби надто глибоко під землю не пішло насіння. Крім цього засійте на зиму грядочку росади капусти. Як зима сніжна, вона виховається до весни. Грядка на трускавки має бути свіжо згноєна, корчик від корчика садити на пів метра задалеко, підсипати в кож-ду яму під корінці трохи глини. Корчики трускавок можна дістати у городника, звичайно бувають і у кожного священника в селі. З кожного рода трускавок можна мати весною гарний дохід.

При закладанню грядок треба уважати. Коли ваш ґрунт такий, що любить тримати довго вогкість і поволи висихає, тоді борозди робимо глибокі, щоб вода мала куди спливати.

Коли ґрунт такий, що скоро засихає, борозда мусить бути плитонька і грядки вимірянів поперек города, щоби піднесена вище земля ще скорше не висихала.

В кожному городі та саді крім ярини і трускавок повинні ми знайти місце, де можна би насадити один два ряди веприн, а також порічок. Веприни можна посадити кругом попід пліт, порічками розділити одну частину городу від другої. Приймаються ці корчі легко, ростуть скоро, а зібрані вчасно ягоди дають тож добрий дохід. Розгляньтесь в кого в селі є вже ці корчі і як вони доброго роду, що родять рясно, засадіть їх у себе. Також добрий дохід весною несе рожка до смаження. Засадіть собі зпершу хоч корчик два, а потім розведіть добру грядку.

А тепер ще до вас словечко, дівчата. Як що маюся ваша розпайовує собі город на садок та грядки й усяку городовину, ви подбайте за те, щоб перед вікнами саме найкраще місце припало вам на цвітник. На весні напишу вам, як закладати й ходити коло гарного цвітника так, щоб наші селянські хати пишалися серед квіток та манили до себе кожде око, а ви, щоби мали чим гарно головку завітчати, хатину свою прикрасити, сплести вінки на могили наших героїв.

КАЛИНА.

Господарські поради.

Як печи житний хліб із разової муки. Жтну разову муку пересій через рідке сито або густе решето (кількість залежно від величини печи). Третину тої муки розчини літною водою в кориті (нецках) на рідко та додай до того свіжого, квасного тіста. Добре додати до розчини також 2 дека дріжджів.

Розчина кисне літом 4 до 5 годин, а зимою трохи довше. Чи розчина скисла пізнати, що тісто виросло і розпадається. При замісі тісто повинно розпукатися.

Кислу розчину міси останком муки на густо так довго, аж тісто буде відставати від руки (міситься 1 годину найменше). Замішене тісто кисне через дві години. За той час напали добре піч, жар розгорни по дні печі, а коли почне притахати, вигорни його під чалюсти і всади в піч хліб. Хліб печеться півтора, а часом і 2 години.

Це залежне від величини бохонців. Спечений хліб вибери з печі, обшкробай ножем та обмий з обидвох боків холодною водою.

Для смаку і легкого травлення додається до тіста житного хліба трохи кміню або чорнушки.

Що корито з розчиною та мішеним тістом

накривається чистеньким рядном (полотном) та що, перед мішанням хліба кожна охайна господиня мие старанно руки і чистить нігті, про це здається не треба й згадувати. При печенню хліба треба вистерігатися запарення розчини (не розчиняти горячою водою), підпарення тіста (не ставити корита з тістом на горячу піч); вимісити добре тісто і напалити добре в печі.

Як квасити на зиму огірки і капусту?
Щоби квашені **огірки** були смачні, не розлазилися, не тхнули гнилизною, та на весні довго трималися добрими, зроби так :

Візьми чисту бочку, то значить нову, або таку, в якій кисли і були добрі огірки, випар її горячою водою. Добре є також висіркувати, то є викурити ще сіркою і знова виполокати добре. Намаж цілу з середини товченим часником, а дно вистели дубовим листем та кропом. Огірки привялі один а найбільше два дні — обмий добре у двох водах, відкинь геть надігнілі і потовчені, а чисті і здорові кладай до бочки. Укладаючи огірки до бочки переложи їх три або чотири рази товченим часником і кропом та додай на смак трохи перушки і одну-дві перцюги.

Верх огіроків наложі кропу, дубового листа та налий їх соленою, а чистою водою. На 1 сотнар (1 корець) огіроків дай 3 kg. і 80 dkg, соли. Перекладаючи огірки кропом можна додати також трохи старанно обчищеного хрінового коріння.

Воронку задненої бочки накрій чистеньким рядном (чопом затикати не вільно, бо огірки придушяться) і як довго киснуть огірки, чисть їх старанно, вимивши передтим докладно руки. Вкислі огірки затикається чопом, а бочку від часу до часу качається. Бочки з огірками зимують у пивниці, а в кого її нема, в коморі обгорнені половою на те, щоб зимою, в часі сильних морозів не замерзали. Дехто зимує огірки в ставах та криницях. Огірки квашені в незаднених бочках зимують лише в пивницях та коморах приложені зверху деревляним кружком та привалені каменем.

Не вдаються огірки тоді, коли квасимо їх в бочці від капусти або від овочів, та ходимо коло них неохайно і недбало. Малий кусничок яблука, а навіть не обмиті руки псують найбільшу бочку огіроків.

Кожна добра хазяйка квасить огірки для літнього та осіннього вжитку осібно, а на зиму та весну осібно.

Капусту квасимо в теплій хаті у чистих бочках так:

Пошатовану на шатківниці капусту солимо до смаку в кориті і мнємо її та мішаємо, а потім зсипуємо у бочку і побиваємо її довбенькою аждо соку. Наложено так бочку капустою оставляємо через 5-6 тижнів у теплій хаті при чім кожного дня чистимо осугу, що покриває верхній кружок та камінь. Капусти в бочці водою не наливається та не додається до неї, крім соли, ані цибулі ані коріння — як це дехто робить, бо від тих додатків капуста тратить свій властивий смак та весною скоро псується гние.

Крижавка кваситься в осібній бочці в той спосіб, що головки капусти вкладається верстами качанами до гори та наливається їх соленою водою. З верха привалюється крижавка кружком та каменем. По зужиттю огіроків і капусти бочки треба зараз вимити і переховати в чистім продувнім місці.

Сміховинки.

Доброго здоров'я!

Йде жид нічо через леваду. Стоїть повно копиць свіжого пахучого сіна.

„От колиб так нікого тут не було, подумав собі, можнаб набрати кілька оберемків гарненького сінца. Зліз із воза й ходить поміж копиці, та при кожній кричить:

— Добрий вечір, газдо!

Ніхто не відзивається.

„Ну, Богу дякувати нема нікого.“

Вертає до найближчої придорозі копиці й бере сіна, скільки лиш руками обняти може.

Аж тут із під копиці вилазить господар, та жида за шиворот. Як зачне парити лозиною, та все приговорює:

— Доброго здоров'я! доброго здоров'я! — буцим то відповідає на його „добрий вечір.“

Жид аж веться під ударами, а далі каже:

— Газдусю, буде вже того здоров'я, а то душа з мене вийде.

Пиши: пропало..

Вкрали злодії жидові великий мідяний котел з горальні. Спрятали його в лозах, та не знають, що з ним зробити.

От і прирадили, щоб назад котел віднести на місце, і післали одного, щоб заговорив жида, поки кітла не заложать на місце.

Привітався той злодій з жидом, а цей давай нарікати:

— Таку мені злодії шкоду зробили, що страх...

— А що таке?

— Вкрали мені тої ночі великий мідяний котел.

— Не журіться, Мошку, побачите, що вони вам назад котел принесуть... що вони з ним зроблять? таку велику штуку в кишеню не сховає...

— Ти, чоловіче, того не розумієш, як злодії роблять. Возьме той великий котел, порубає сокирою на куски, зложить у мішок і продасть мідь кітляреві. Злодій вислухав того і дуже зрадів:

— Як так, Мошку, то ти вже того кітла не побачиш. Пиши пропало...

Українські приповідки.

1. „На похиле дерево кози скачуть“.

Я взявся пояснювати деякі наші пословиці. Поперед усього мушу зазначити, що наші пословиці витвір довговікового досвіду на підставі фактів і обставин, які повтараємо й повтараються. Пословиця ніколи не повстає з сьогодня на завтра. Народ слідує за тим, що діється в життї, і з того своїм розумом робить висновки і складає пословицю. Я поділивби їх на такі, якими щось дораджується робити, і такі, що остерігають, щоб того чи чого иншого не робити. Такою дораджуючою пословицею нпр. „Без Бога, ані до порога,“ Не кайся рано вставати, а молодо оженитися“, а вже остерігаючою пословицею буде: „Неправдою світ перейдеш, але назад не вернешся“, або „На похиле дерево і кози скачуть“.

Це остоорога: коли будеш надто хилитися, то вискочить тобі на спину навіть таке мале, непоказне сотворіння як коза.

Що значить держати себе похило? Нічого іншого як коритися, не підносити голови в гору, не дивитися на світ відважно, не шанувати своєї людської і громадської гідності.

Видно що ми так все робимо, коли наше покірне похиле поведіння супроти других, аж у пословицю перейшло. Та пословиця як раз для нас пристосована, бо у інших культурних народів такої похилости не видно.

Придивіться до Німців. Їх побідили в світовій війні, примусили їх підписати упокорюючий версальський договір, котрим наложено на них нечуване відшкодування, позбавлено їх усіх прав, які мають самостійні держави. Їх заступники сказали. „Ми підписуємо се під примусом, але тих обов'язань не виконаємо“. Вони дали себе зломити, а не дали себе зігнути. Я не можу класти до нашого віками томленого народу таких вимог, як до Німців, бо ми до них не доросли. А такі мусимо поставити нашому народові такі вимоги, які він легко виконати може, і повинен.

Обернувши цю пословицю трохи инакше маємо таке бажання: По нас скачуть кози тому, що ми похило держимося; випростуймо нашу спину, а тоді коза на нас не вискочить.

Хтож це та коза, що по нас скаче? А вжеж не така, що справді по похилій вербі спинається, і листя обгризає, не коза з рогами і смішною борідкою; се всяке сміття, негодяї, обірванці, п'явки, дерешкіри, що по нас танцюють лише тому, бо ми перед ними коримось та спину гнемо в три погібелі. Здобудьмося раз на відвагу, піднесім в гору голову, як це людині на образ божий створеній пристойть, випростуймо нашу спину, а побачимо, що те все дрантє злетить із нас коміть головою.

До цього не треба ані великого героїства, ані не поборимих зусиль ані ні жадного повстання, лише свідомости нашої людської і горожанської гідності, та свідомости, що горожани в державі всі рівні, і для всіх одно право. Чомуж як раз ми Українці з цього права не маємо користати? Ніхто не каже нам гнути спину, хиба ті кози, що по нас скачуть і з того користь для себе мають. Їх ми не мусимо слухати, а коли вони раз другий з нашої слини позлітають, не поважаться опісля на таку карколомну штуку.

А. Чайковський.

Не марнуймо овочів.

Цього року в цілім краю зародили овочі, грушки, яблука, сливки. Через то вони тепер такі дешеві, що їх не оплатиться продавати. Ліпше, що лише дасться, переховати на зиму, а осінні овочі, чи достиглі падальниці, як також сливки найліпше сушити, а буде цілу зиму що їсти, буде здоровий напиток, що в жаркий час, чи при танці заступить пиво, буде можна, чого маємо за багато, в зимі, особливо перед Різдом, добре продати. Не тільки ті, що мають власні овочі приспособити для господарства на зиму. Виплатиться їх і купити дешево та насушити, намажити також повидел.

Сушити овочі можна в окремій сушні в саді, або просто в печі легко напаленій, аби була так горяча, як по хлібі. Ніколи однаков не повинні ми насипати цілих або ледво перекровених яблук про-

сто в піч, але перемішати з вуглям та попелом, а перекроївши яблочка на четверо або на осьмеро-вибираємо старанно серединки, а хто має час і охоту, може й обібрати з лупинки. Грушки перекроюємо на двов, та укладаємо одну попри другу одною лише верствою побіч себе на лісочку й тоді зойно сушимо в печі по хлібі.

Понад одну лісочку можна покласти ще й другу, але так, щоби спиралася на рамки і не доторкала овочів. Коли вкладаємо їх по другий раз до печі, ліску перемінити: дати верхню на спід, а спідню на верх. Яблука, що були два рази в печі, можна вразі потреби, на сонці на провітрів місці досушити. Со-чисті грушки, сливки звичайно потребують три рази йти в піч. Уважайте добре. аби овочів не то не спалити, але не й пересушити на тріски, бо тоді тратять смак. Коли ми овоч перекраємо, стиснемо сильно, в пальцях, а він не випистить жадного соку сушениця готова. Пробуємо також, чи лушпинка котрою овоч протикав до ліски, при натисненню пальцем на скіс не порушиться на бік, бо як рухаєсь, знак що сушениця не готсва. Сушениці найліпше переховуються міцно спаквані в деревляних чистих пачках. Для домашнього ужитку можна висипати в полотняні мішочки, добре обвязати й псвісити в сухій коморі або на поді.

Час від часу добра газдиня загляне до них і якби занадто відвогли, просушить їх на сонці, або на печі.

Ліски робимо на міру печі з тоненьких дощок, драниць та гонтів, або з тоненьких лозових прутиків. Ліску класти в піч, щоб не дотикала дна. В кого сад великий і в печі не годе все посушити, може зробити в саді простеньку сушню. Дене-буть при березі копаємо на 60 сантиметрів (давний локоть) глибоку, на добрий метр довгу а 60 сантиметрів широку яму. Лишаючи при переді місце на паливо. На верх ями кладеться плетену з лозових прутів лісочку, насипається на ню тонкою верствою садовини і тоді на краю ями запалюємо, найліпше грубу колоду, щоби поволи тліла і від того вогню чи горячого диму овочі сушаться. Розуміється, що такі сушениці будуть трошки заносити димом.

Також можемо яблука квасити на зуму. До того береться новий хотяйби і яловий полубічок, насипається новен осінних, доспілих, нехробачливих винних яблук, наливається чистою зимною водою. Полубічок заднити денцем з отвором як при огірках, (отвір теж заткати, аби не насипалося нечистоти) і оставити в спокійнім місці, найліпше в пивниці. Добре також таку бочку, щільно заткати, як і бочку з огірками, спустити на шнурі в криницю чи в ріку, де цілу зиму добре переховається.

Є ще дуже смачна їда як для дітей, так й для старих, а в зимі можна їх також продавати, як маємо їх забагато.

Зі сливок ще робимо повила. До цього треба нам великогомідяного кітла, в яким варимо сливки на дворі.

Сливки мусять бути добре пристиглі й як їх зірветься або обтрясється добре ще пару днів подержати тонко розсигані, щоби улежалися. Перед варенням виймаємо зі сливок кістки, перебираємо щоб не було хробаків. До кітла вкидається сливки частями і досипається в міру виварування. Як уже добре розварені й троха виварені, по 5-6 годинах перетирається їх через дротяне решето, аби відділити лупинки. Потім досмажити, щоб були та-

жі густі, щоб спадали з лопатки кусниками. Як готуві, наложити в кам'яні або глиняні горшки й засувати в піч по хлібі. Ціла штука в смаженню повил полягає на тім, щоб їм не дати припалитися. Для того при варінню треба без перерви одному або двоім людям довгими деревляними лопатками мішати (не зверха, але аж на дні) й пильно уважити, щоб у котрому місці не присмагли, бо сь би всі повила. Якщо мимо уваги це таки сгалосьби, тоді мусимо повила виляти до чистого цебра. або бочки, й котел відчистити. Робиться це в той спосіб, що наливаємо трохи води і всипаємо попелу, як відпариться на теплі, шуруємо щіткою, як ще не зовсім чистий - цеглою.

Готові, добре висмажені повила накладаємо ще горячі в кам'яні або череп'яні горшки і засуваємо в піч по хлібі. Як висигнуть, обв'язати чистенькою шматкою і держати в коморі на полиці.

У когоч сливок не багато, може смажити у великій ринці на бляховій кухні. Мішається й висмажується так само, як у кітлі. Так само як із сливок, можна смажити повила з яблук враз з грушками, лиш ліпше висмажити.

Сушені сливочки з кмінком для дітей.

Зі сливки викидаємо кістку, а на її місце напихаємо кміну. Тоді сливку за сливою насилаємо на тонкий деревляний патичок і сушимо в печі на лівці як сушениці. Дуже здорове й смачне для дітей і старих.

Паланичка (пляцок) з яблуками або сливками.

До одної літри біленької пшеничної муки (куповані у своїх)! всипається одну пачку дріжджевого порошку Еткера й пересівається враз із мукою до чисто викигної макітри. Додати ложку масла або смальцю й перетерти його мілко з мукою: 3 цілі яйця, 3—4 ложки квасної сметани і вимішати добре. Тісто має бути повільне. Розділити його на дві половини: одну розтачати тонко на бляті, насипати тоненько пошатковані винні яблука з цукром і ценамоном, прикрити другою половиною тіста; опісля смаруємо зверха яйцем, посипаємо цукром з дрібно січеними оріхами і печемо в печі або рурі, як у кого є. Як спечене, доки горяче, пократити в чотирикутні кавалки. Коли паланичка має бути зі сливок або вишень, то не прикривається його другим тістом, а печемо з овочами на верху.

Позір!

Жінки, дівчата з сіл і місточок!

Чи знаєте, що в нас є кільканайцять інструкторок, готових виїхати на село, чи до міста, щоб вас навчити: Крою, шиття, як вести й користати з кооператив, як провадити книжки в кооперативах, крамницях, також ще як і жити, щоби бути здоровому, як ратувати в наглих випадках занедужання, — крім цього як заводити аматорські кружки?

Осіння пора найліпша до науки! Кори-

стайте з того, заводіть курси по місточках і селах. Пишіть до нас, ми дамо вам у цій справі всякі потрібні ради.

До наших читачок.

А тепер до вас, дівчата, молоді господині! так багато, багато маємо вам сказати. Це-ж на вас ціла наша надія. Старих уже важко направити, переконати, що в світі вже инакше люде живуть як за давних часів бувало. Правда, і між старшими є цікаві жінки, які би раді довідатися, як люди повинні господарювати, як по новому способу варити, прати, біля хазяйства робити, як згідно з людьми й у власній хаті жити, та які маємо обов'язки супроти своєї найближчої рідні таї супроти свого народу. Але такі старі чи жінки, чи чоловіки це рідкість; більшість держаться вперто того, як робила колись їх мама, а то й бабуня — не застановляючися над тим, що світ поступає вперед, бо якби усі хотіли робити не инакше, як робили їх діди, прадіди, то не булоби ніякого поступу і ми ходили би хіба ще так, як перші люди, одягнені лише у шкіри звірят, а може й у фіговому листю.

Отже на вас, молоді дівчата, господині, наша надія. Сподіємося, що все те, про що будемо в газеті „Жіноча Доля“ писати, будете читати таї будете старатися зятати, й при найближчій нагоді використати у життю.

Не зражуйтеся, дівчата, тим, що ось тут будемо говорити наприклад про те, як завести в себе лад на подвір'ю, в коморі, в хаті — бо, мовляв, я ще хати не маю, а в батьківській не моя воля. Це ніщо! Коли се уважно прочитаєте й зятямите собі, то вже як прийде пора вашого господарювання з готовим пляном до нього візьметесь. Таї тепер розумна дочка не одно і в батьківській хаті може переініти. Бо часто хазяйство ведеться в нас капарно не тому, що хтось так хотівби, а просто тому, бо на переініну часу не стає таї ніхно не уміє зятися до цього. Читайте й те, де будемо писати, як повинна жити жінка, щоб була здорова, як ходити біля дітей та як їх виховувати. Це придається вам, якщо заложите власну сімю, як станете жінками-матір'ями — таї тепер дівчиною старша дочка в хаті може допомогти матінці не тільки у хатній роботі, але і в вихованю молодших братчиків, сестричок.

А газетки не нищіть, не дріть, не вики-

дайте! про одно й те саме багато разів писати не будемо, а прочитане раз, — забувається. Сховайте газетку, так, щоб у кожній хвили до неї можна вернутися, нагадати собі, ще раз перечитати.

І ще одно прохання до вас: Поможіть нам цю жіночу газетку видавати. А знаєте як? по перше приєднуйте нам з кругів своїх знайомих як найбільше передплатниць. Плату за газетку назначуємо невелику лише в тій надії, що газетка знайде в кожному селі, містечку хоть кількадесять передплатниць, що точно платити муть наперед плату за свою газетку. Колиж жінки замість записати собі газетку кожна зокрема — будуть обходитися по кільканайцять одною — двома, тоді газета по двох — трох числах буде мусіла перестати виходити. Коли-ж передплатників буде багато, тоді й газетка буде більша й краща, містити ме гарні образки, а то й частійше виходити ме.

Є ще й другий спосіб, яким можете нам

помочи у видавництві, — а то, щоб як най більше читачок хотіли написати до нас простенького листа. Напишіть нам, що вам подобається в газетці, чого бажали - би більше бачити, що хотіли би довідатися, чого-навчитися? Чи є яке товариство, читальня „Просвіти“, Кружок Рідної Школи У. П. Т. то що — чи належать до нього жінки, ним займаються, а як не належать, то чому, чи самі не хочуть, чи не дозволяють чоловіки? Чи маєте в селі кооперативу, щоб усе у своїх купувати, не давати важко запрацьованого гроша у чужі, ворожі руки.

Доносіть нам, чи користуєте з наших господарських порад і як вам удається це, що ми радимо? чого в першу чергу хотіли би навчитися?

Наколи з довірем будете звертатися до своєї газетки, вона буде старатися помочи вам своєю порадою — инакше ціла наша праця йти ме наче напوماцки.

Жінки! тямте, що свідомі Українці не сміють удержувати своєю кєрвавицею чужих! Треба вам що купити, чи зробити, чи порадитися — шукайте своєї крамниці, свого ремісника, чи лікаря або адвоката. Нас не стати на те, щоби збогачувати чужих. В нашій газеті будемо старатися подавати адреси наших крамниць, ремісників та інших. Користайте з цього!

Позір!

Купуйте часописи лише в одинюк в Коломиї українським

Позір!

Б ю р і Д н е в н и к і в

„Трембіта“, Коломия, Собіського 7. (коло церкви). Там дістанете також папір, шкільні приладдя, гарні повісти, оповідання, казочки та проче.

Новина!

Найкраща історична повість вже появилася!

Новина!

О л е к с і й К о р н і є н к о

Андрія Чайковського

Історична повість з часів Богдана Хмельницького. Ціна і прим. зол. 3. — з пересилкою 3.50.

Продає: Видавництво „Трембіта“ Коломия, вул. Собіського ч. 7.

В єдності-сила. Кооперація зброя проти визиску!

Українські жінки

вступайте в члени і купуйте лиш в своїй кооперат.

„Підкарпатський Союз“

що в Коломиї

в своїх skleпах при вул. Костюшка 35 та при вул. Собіського напроти церкви поручає всякого рода товари корінні і споживчі найпершої якості по найдешевших цінах.

Не купуймо инчих цукорків і помадок як з одинокої української фабрики

„Фортуна Нова“

вл. К. Авдиковичевої

у Львові при вулиці Кордецького ч. 23.

Жадайте їх в кожній крамниці! — — —

За редакцію відповідає: М. Ставнича.

К у п у й т е у с в о ї х !

Шкільні книжки, книжки до читання та театральних вистав, шкільні та канцелярійні прибори, продаж часописий, склад всіляких друків і найбільша визичальня книжок на Покуття в книгарні „Видавничої Спільки українського учительства“ Коломия, Народний Дім.

А Д В О К А Т

Др. Андрій Чайковський

веде канцелярію в Коломиї (Народний Дім).

Пассакас & Робак

в Коломиї (побіч пошти)

Магазин добірних товарів кольоніальних, споживчих, вин і делікатесів. — Спеціальні гатунки чаю англ.

З друкарні М. Бойчука в Коломиї.

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0.40 гр. : передплата до кінця року 1.50 гр.

3 34898

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩО МІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Видає і редагує: Колегія.

Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік 1.

Коломия, жовтень 1925.

Ч. 2.

КНИЖКА.

„Дім в яким нема книжки,
подібний до чоловіка, в яким не
має душі.“

Радю слухаємо слів доброзичливого приятеля, що бажає нам сказати щонебудь гарне й добре, поділити ся з нами своїм досвідом, розумом, розповісти нам про наших батьків, дідів, яких ми не бачили, але все таки любимо. Ми навіть погодимо ся з тим, коли такий приятель скаже нам зі щирої душі яке прикре слово правди; ми ж знаємо: він робить це для нашого добра.

Отаким вірним і певним приятелем є для письменної людини книжка. Не диво, що високо просвічені народи так ту книжку шанують, що видають на неї мільйони, будують для неї величаві палати-книгозбірні, наче які святині, а й по своїх домах визначають для неї осібні кімнати, а бодай якусь частину кімнати, та примішують там добірні книжки в прекрасних шафах. А вжеж, вони це роблять із вдячності до книжки, бо та книжка навчила їх, як поконувати тьму й рабство, як облекшити собі життя, покорити природу й зробити її своїм слугою, як здобути волю на своїй землі і владу над світом; та книжка була розрадою й осолодою їх життя, співцем їхньої славної бувальщини й найпевнішим провідником в невідоме завтра, в майбутність непевну. Так воно в Американців, Англійців, Французів, Німців, так у Чехів і Поляків... тільки не в нас — Українців...

Ми свої книжки не знаємо, не любимо тай не дбаємо про неї. Ану поспитайте у своїй читальні „Просвіти“ (як єсть така у вашому селі чи містечку), чи є там осібна

шафа на книжки, чи багато в ній книжок тай чи багато членів з них користало. Страшно робить ся, коли подумати про це. Адже світ не стоїть на місці, не спить; усе аж горячує, так поспішає, щоб не лишити ся в хвості, бо знаєте, що з хвостом ніхто не рахуєть ся. А наші люди на селі воліють витирати жидівські кути по коршмах, видавати тяжко зароблений гріш на горівку, затроювати собі мозок, замотиличувати світ, замість купити собі розумну книжку та довідати ся з неї, як бороли ся з лихом його батьки й діди та як йому з ним бороти ся, набрати ся з неї розуму, а то й просто розважити свою душу. В читальні великого руху не видно, а як хто прочитає позиченого „Ворожбита“ або купить календар, то вже хвалить ся на ціле село.

Ні, так не можна далі. Коли хочемо, щоб нами не помітовало перше ліпше поміло, щоб нас не скубав за чуб перший ліпший зайда, щоб нас мав за господарів, не за наймитів, за народ, а не за отару баранів, яку можна безкарно стригти, мусимо звернути ся до своєї рідної української книжки. Ви, наше многонадійне жіноцтво, дайте сьому почин. Купуйте книжки, давайте своїм дітям читати, та ще й других заохочуйте до того. З книжки довідаєте ся про все, що вам треба знати: і про те, як вести добре господарку, і про садівництво, бжільництво, і про нові винаходи, що влекшують працю на ріді; вона вам розкаже про наше минуле, нашу славу бувальщину, вона розкаже вам про життя різних народів, про їх здобутки, вона вас просвітить, насталить до боротьби життєвої, піднесе ваші чола до гори, перетворить вас на правдивих свідомих членів українського народу вам на добро, а всім нам на славу.

Цей місяць якраз призначений для того, щоби ви купували українську книжку. Зайдіть до книгарні, там вона жде на вас. Пам'ятайте, що книжка, це пісня, це розум, це пам'ять, це зброя народу. Вона ніколи вас не зрадить, ніколи не змінить свого слова, але як найвірніший приятель провадити ме вас до кращої долі.

О. Н.

ІВАН ФРАНКО.

Жени роуськія вьсплакашася.

Де не лилися ви в нашій бувальщині,
Де, в які дні, в які ночі —
Чи в половеччині, чи то в князівській удалщині,
Чи то в козаччині, ляхчині, ханщині, панщині,
Руській сльози жіночі!

Скільки сердець розривалось ридаючи,
Скільки зв'язали страждання!
А як же мало таких, що міцніли складаючи
Слово до слова, в безсмертних піснях виливаючи
Тисячолітні ридання!

Слухаю, сестри тих ваших пісень сумовитих,
Слухаю й скоро міркую:
Скільки сердець тих розбитих, могиł тих розритих,
Жалощів скільки неситих, сліз вийшло пролитих
На одну пісню таку?

* * *

Нема здається між письменними Українцями
людини, якій імя Івана Франка було-б невідоме. Тай якже про нього не знати, коли він, вийшовши з селянсько-ремісничої родини, ціле своє життя (народився 1866, а вмер 1916 року) присвятив праці для народу. Адже починаючи вже від

1875 р. на протязі 40 літ не було такої справи народної, до якої-б він не торкнувся, не взяв у свої руки та не поставив її на користь і славу народу. В суспільному житті брав він живу участь: чи то між робітництвом як його ідейний провідник соціального напрямку, чи серед селянства, як один із творців радикальної партії, чи в кінці як член національно-демократичної партії, що держала до війни в своїх руках провід народу (пізніша трудова партія, одна зі складових частин нинішнього „Об'єднання“) — скрізь залишилися сліди його величезної праці, якою по часті ще й досі живе наше партійне життя.

А вже скільки прекрасних творів і поетичних і наукових вийшло з під його пера, то й не казати Кому з нас невідомий „Лис Микита“, той найбільший хитрець між звірятами, що тільки лиха накоїв усім дрібнішим звірятам а таки, покликаний на царський суд львом, не тільки викутився від гилі, але ще й видрапався на царського любимця й міністра. Оцю тай ще чимало цікавих казок написав він для української молоді, щоб читала і вдумувалась і вишукувала між звірями своїх знайомих між людьми. Хто з нас не захоплювався живими описами українського села з останніх днів проклятої пам'яті панщини, яку ледви вже й хто пам'ятає, в його „Панських жартах“? Хто не одушевлявся гарними малюнками княжої бувальщини в повісті „Захар Беркут“? Кому не кровавилося серце, читаючи опис невідрадної долі бориславських робітників нафтярів, висисаних без милосердя капіталістами, здебільша жидами? Хто не виростав душею, вдумуючись у величаві постаті справжніх патріотів Івана Вишенського й Мойсея в його поемах „Іван Вишенський“ і „Мойсей“, які гинуть з любови до свого народу? Не один з нас бачив у театрі його „Украдене щастя“, його „Учителя“...

Та се тільки мала частина того, що зробив той найбільший Українець Галицької землі. Своєю працею, кермованою великим розумом і глибоким чуттем, витиснув він незатерте п'ятно на душі молодого покоління, того покоління, якого найкраща частина пішла у великий час зі зброєю в руках до нерівного бою за майбутню долю України.

А. Чайковський.

Поправився...

I.

Лесь Пастернак лежав вже від доби на снях в stodolі, бо не було за що справити домовини... Лежав спокійно, як кожний вмерлець. З хати мусіли його винести в stodolu, бо в одній малій кімнатці не було місця для мерця, оставшої жінки і пятеро дітей.

Тут у stodolі не можна було світити світла, той не світилося, не було кому навідувати мерця, бо не було за ким жалувати.

Лесь Пастернак, колись справний майстер шевський, від двох літ зв'язав нінащо. Пив здорово і що заробив, усе пішло зараз до Мортка на горілку. А впившись не то що не міг працювати за варстаном, та шукав собі „кулі“, бив жінку, розганяв дітей, аж найблищі сусіди мусіли обороняти бідну жінку.

Ажраз прийшов до дому п'яний, наробив бешкету в хаті і поклався спати, а якліг, то вже й не встав... В убогій хатині не було куска хліба і коли б сусіди не були змилювалися, то бідна дітвора була б з голоду померла.

Нарешті принесли добрі люде збиту з простих негладжених дощок домовину і взялися вкладати в неї вмерця.

Тоді сталося чудо та диво. Лесь одкрив очі й зітхнув важко. Люде налякалися і стали втікати. Тоді Лесь устав з саней, випрямив заостенілі руки та ноги і вийшов зі stodoli на божий світ, та став кликати людей, щоб не боялися, бо він вернув з того світу і багато дечого мав їм розказати.

II.

Отож похорону вже не було і люде тим страх зацікавилися. Вістка пішла луною по селі і кожний хотів побачити людину з того світу.

У вечері зійшлися люде в хату, а знаючи натуру Леся, що без горілки не схоче говорити, при-

З жіночої організації Покуття.

Дня 20. вересня ц. р. відбулася в Народнім Домі в Коломий довірочна нарада жінок Коломий і коломийського повіту, яка тревала від 11. години перед пол. до 2. год. пополудни.

На нараді обговорено справу організації жінок та покликано до життя організаційний комітет. Цілю організації жінок буде об'єднати всі жінки Покуття, усвідомити жіночі маси з політичним правом, що прислугує жінкам, заохотити жінок до громадської праці на полі культурно-освітнім та кооперативнім, усвідомити жінки з визвольними змаганнями жіноцтва всего світа, навчити жінок господарської домашньої господинки та гарного виховання дітей.

В нараді взяли участь жінки з 30 громад Коломийщини і сусідніх повітів. Число учасниць досягало півтора сотні.

Наради велися дуже оживлено. Правдиву радість відчули жінки-селянки у присутності інтелігенток в дуже поважному числі.

Жінки! Ви вмієте обстоювати свої справи! Вписуйтеся всі до Жіночої Організації Покуття! Заохочуйте і дівчат до цього! Членська вкладка виноситься 1 зол. річно. Цих грошей треба на ведення жіночої організації. Кожда жінка, яка належить до жіночої організації, передплачує обов'язково „Жіночу Долю“.

Чим і як двигнемося з недоли.

Багато в нас тепер говориться, а ще більше пишеться в газетах про „Рідну Школу“. На „Рідну Школу“ улажуємо збірки, колядуємо, писанку даємо. Одні з нас дають радо, бо знають, що роблять, однак таких дуже мало в порівнянні до нашого загалу; другі дають „від напасти“, таких много; треті, таких на жаль найбільше, зовсім нічого не дають. Ба ще що! Ті останні частенько ганьблять збирачів, здирством дорікають.

„Яка то „Рідна Школа“? питають. „Ми маємо свою рідну школу“. — В мене дітей нема, то я не дам вам нічого“. Або такий випадок:

несли в кишенях одну, другу фляшку.

Та на превелику дивовижу Лесь одхилив фляшку рукою:

— Цього я вже не візьму в губи, поки мого життя...

— Хиба ж на тому світі горілки не вживають? жартував собі один газда...

— Люде добрі, не смійтеся з того, що я бачив, бо то дуже поважна річ і сміятися не ялось...

— Ну, то розкажіть, а ми радо послухаємо...

Лесь підпер голову рукою, трохи подумав і так говорив:

— Я поклався спати, прийшовши на підпитку, і почув зараз, що моє тіло терпне і холодніє. Наякався, і хотів скрикнути, щоб мене рягували, та вже не мав сили добути із себе голосу... і так я застих.

„Опісля почув я полегчу на душі, коли вона вийшла з тіла, побачив я усе моє життя від самого малку, коли я ще в колисці лежав, відтак, як я вчився на шевця, як був челядником, і як на майстра визволився.

Прийшов збирач до нашого чоловіка з читальником і просить о даток на „Рідну Школу“. Ще не дослухав господар до кінця прошення, а вже поспішали докори: „Як та нещаслива осінь прийде, то чоловік не може обігнатися від всякої сарани. Лізе тай лізе! Дре очи! Дай тай дай! Двері не запираються“. Сказав збирач яке розважне слово, не сказав, пішов, з чим прийшов. За який тиждень в тім самім селі ходить сьостра збирати. І вона прийшла до того самого господаря: „Нех бендзе похвальбони!“

— „На віки слава. Сідайте собі!“

„Господю, даруйце що для серут, а Матка боска, пан Єзус винагородзі вам в небі!“

„Жінко — каже той сам господар — дайко миску фасуль!“

Жінка дала одну миску на приказ, а другу від себе, з доброго серця.

Так ми поступаємо, майже скрізь, через не-свідомість і темноту запоможемо кожного хто нас гарно попросить — лиш не тих, від котрих залежить ціла наша доля, ціла будучина. І як довго ми не визнаємось в найконечніших народних справах, так довго будуть над нами чужі панувати і ніколи ми не вийдемо із наймитів та жебраків на газдів на своїй землі.

Треба-ж нам, всім Українцям, добре знати, що таке „Рідна Школа“, та знати так, щоб і другим розповісти про це.

„Рідна Школа“ це товариство, в яким гуртуються свідомі громадяни Українці так чоловіки, як і жінки, — так селяни і робітники, як і інтелігенція — старші, молодь, а навіть діти.

Завданням цього товариства в дбати про виховання наших дітей так, щоб з них вирости чесні й розумні люди, добрі сини свого народу.

Що нам дасть „Рідна Школа“? На се питання ось яка відповідь: Чехи оснували кількадесять літ тому шкільне товариство „Školska Matica“.

До цього товариства вписалися всі Чехи, навіть діти. „Školska Matica“ покрила чеський край школами народними, промисловими і торговельними. Чехи завели школи навіть для глухонімих, сліпих, та школу для виродків.

Австрійські державні школи стояли пустою,

Бачив я, як мені добре жилося, поки я був тверезим, як мене люде шанували і ніхто не цурався мене, тому що я швець. Це були дуже ясні й приманчиві картини і мені любо було на них дивитися. Але потім я мусів на таке страхиття дивитися, що аж волосся дубом стало. Я мусів дивитися як заходив в корчму, як пропивав останній зароблений грошик. У всіх тих картинах я бачив себе самого зраз: ясним, а від часу як я перший раз пішов в коршму, моя постать стала темніти, а на прикінці я був чорний, начеб сажею вимазаний. А вже тоді, як я по п'яному розбивав хатню мізерну посудину, як я бив бідну жінку, копав чоботом моїх бідних дітей, як виглядав чорний мов сам д'явол. І в ту пору всі жертви моєї оп'янілої злоби ясніли в білій одежі, мов ангели.

„У такому стані заскочила мене смерть. Зразу моя душа почувала себе легко, поки я не дійшов до кінця тих картин, які поперед мої очі перейшли. Тепер мені стало страшно, а сумління давило мене, начеб млинський камінь на груди поклав. Я поглянув у воду і побачив свою стаття. І тут я був чор-

об Чехи не бажали собі, щоб їхніх дітей учили на Австріяків. Тягар приватних шкіл взяв чеський народ добровільно на свої плечі. Ці приватні школи дали Чехам свідомість, рухливість, розвинули народний промисл і торгівлю, поправили рільне господарство і хов худоби та безрог. Одним словом „Skolska Matica“ дала Чехам добробут, багатство, а вкінці зробила Чехів господарями на своїй та ще на чужій землі. Ог що дало приватне шкільництво Чехам. Не дивно-ж нам буде, що й Поляки пішли слідом Чехів та оснували собі також шкільне товариство: „Towarzystwo Szkoły Ludowej“. І сьогодні Поляки завдячують цьому товариству те все, що мають.

От що може дати нам Українцям „Рідна Школа“. „Рідна Школа“ покриє наш бідний край школами, де наші Українці-учителі навчатимуть наших дітей у рідній матерній мові, як любити свій рід, свій нарід, як посвятитися громаді, народові.

„Рідна Школа“ навчить нас поступової рільної господарки.

„Рідна Школа“ допоможе розвинути народний промисл і торгівлю.

„Рідна Школа“ навчить нас боротися за нашу долю.

„Рідна Школа“ дасть нам волю.

„Рідна Школа“ це одинока певна дорога до красивого завтра нашого поневоленого народу.

Та „Рідна Школа“ дасть нам це все лише тоді як ми всі станемо членами „Рідної Школи“.

Матері учить свої діти.

В Милованю п. Стриганці в товмацькому повіті отвиряється господарський курс для молодих хлопців або й газдів. Там навчаються вони як на тій землі, що її мають так господарити, щоб вона найліпше родила й найбільший дохід дала.

Крім цього навчають їх, як ходити біля худоби, щоб давала ліпший дохід. Як садити сади, управлати город, як закладати пасіки, як лікувати худобу, як жити, щоб бути здоровому і багато хосених, необхідно потрібних для господаря чи господарського сина річей.

Зголошуватися можуть мушчини в віці від 16

до 33 літ такі, що скінчили найменше народню школу. Учасники курсу, що мешкають подальше, можуть в милованській школі дістати приміщення харч й все, що треба за оплатою 30 зл. місячно.

Користаймо із цієї нагоди, учімся ладу в господарці — так як учаться тепер вже всі розумні народи. Це не все одно як ми господаримо — бо доказана річ, що добре ведена господарка чи в полі чи в оборі — дає кілька раз більший прибуток як наше прадідівське капарство. Як що ми не навчимось ліпше газдувати, то піде наша мізерна худоба, а то й бідні нивки на податки, а ми лишимося з торбами. Податок оден, чи з добре веденого й оплачуючого ся господарства чи з лихого. Учімся в світі давати собі раду як що не хочемо пропасти. Тяммо, що навіть Христос не хвалив закопувати свій талант, й тому, що не умів ним користуватися відібрав й дав доброму господареві!

Курси шиття для жіноцтва.

На зимові місяці вітворюється і для жіноцтва нагода чогось путнього навчитися. В Перемишлі вже отворено, а в Коломиї з днем 1. падолиста „Жіночі громади“ отворають курси шиття і крою. Користайте із них дівчата, жінки. Там ви навчитесь гарно шити кожду одежину собі й другому. Крім того учать на цих курсах як удержувати лад в хаті, як беречи здоровля своє й своєї рідні.

Таких курсів та шкіл уладжують Поляки для свого народу сотки. Тисячі дівчат й хлопців а то й газдів та газдинь користає із них й цим способом підносять не лиш себе, але цілий свій нарід. Учимося і ми, не оставаймо по заду усіх народів.

Розуміється, що учасниці курсу мусять мати скінчену принаймі народну школу. По ближчі обяснення пишеть: до Перемишля так: Курси шиття і крою, Перемишль вул. Татарська ч. 4.

В Коломиї на руки пані М. Мельникової, вул. Костюшки ч. 34 Найліпше писати письмо поручене — адресу тоді пишеться латинськими буквами.

Із наших товариств.

Загальні збори товариства „Сільський господар“ в Коломиї. На дни 11. жовтня відбулися в Коломиї загальні збори тов. Сільський гос-

ний мов смола. Тепер мені стало жаль змарнованого життя, жаль полишених безпомічних сиріток, моєї знужданої жінки. Здавалось мені, що в мене лопне серце з жалю. Як довго воно так зі мною було, я не памятаю. Мені здавалось, цілу вічність. І коли я так мучився, почув я, що у мене під серцем щось тає, начеб замерзла крига від промінів сонця. І тоді я сердечно заплакав, плакав що раз душе, і сльози лялися потоками з моїх очей.

„Я знову подивився у водяне зеркало і бачив, що моя стать починає яснити. Тоді я закликав із усієї сили: Господи! прости та виратуй мене! Хочу жити иншим життям, хочу поправитися і бути, людиною, а не скотиною.

„Тоді прийшов до мене якийсь чоловік у ясній одежі і каже:

„Господь вислухав твоєї щирої молитви, ти оживеш, та тям додержати того, що ти обіцяв, а то пропав ти навіки,

А тепер, люде добрі, каже Лесь розплакавшись — клякаю перед святим образом і присягаю,

що поправляюся, цураюсь коршми і всяких трукнів, цураюсь лихого товариства, і буду жити по божому. Ти, моя вірна дружино, і ви, мої діточки, вибачте мені по серцю, як мені Бог пробачив — і ви, сусіди добрі забудьте, що вам п'яним розумом лихого накоїв...

Народ слухав уважно і не одному пригадалися давні гріхи.

Від того часу Лесь отверезів зовсім, працював безвпинно, а своїй жінці і дітям то вже нічого не відмовляв. Таким гарним майстром могла громада на увесь повіт повеличатися.

подар. Там велися, дуже цікаві й важні наради над способами піднесення нашого сільського господарства і про конечну потребу засновання в кожному селі кружка „Сільського господаря“, конечности удержання організатора й інспектора, які їздили би по селах, розглядали стан нашої господарки й поучували нарід як і що робити, щоб її піднести. Для нас жінок запало на тих зборах дуже важке рішення. Урадили іменно, що в можливо короткому часі відкриється в Коршеві під Коломиєю господарська школа для жіноцтва подібно як в Милуванню є для муштин.

Буде це одинока школа того рода для нашого жіноцтва в Галичині й треба бажати, щоб ново вибраною виділови удалося її в як найкоротшому часі впровадити в життя.

Ювілей Читальні. 20. вересня відбулося в селі Сопів біля Коломиї незвичайне свято: посвята гарного читальняного будинку й обхід сороклітнього ювілею засновання читальні Просвіти. Тисячі народа взяло участь у цьому святі. Громадяне сусідного села Шепарівців прибули з малиновим прапором з гербом львом на синому полі. Вечером відіграв сопівський театральний гурток балет і штуку „Ніч під Івана Купала“. Бажаємо гарного дальшого розвою читальні, а жіноцтву сопівському, щоб громадно вписувалося до читальні.

О. Кисілевська.

Про виховання дитини.

Колиб вам матері сказав хтось, що з усього свого майна ви найменше дбаєте про свої діти, ви може б не схотіли повірити тому. Бо і якже це? Таке кожда з нас тільки про дітей і думає, для них працює, для них трудиться, живе, з послідного тягнеться в школу дає — а ту найдеться хтось що каже: ні! ви більше дбаєте про деревину в саді, більше про городовину в городі, як про свою рідну дитину. А однакж це щира правда! Бо як не досить є посадити деревець, але ще треба його рівненько повести, щоб буря не зломил; городнину треба теж обсапати, обполоти, щоб серед бурянів не зниділа — то і для дитини замало, як ми тільки дамо їй їсти, одягнемо хоч би як найгарніше, а навіть в школу пішлемо — ні, дитину треба теж з самого початку вести рівненько, в кожній хвилині піддержувати, щоб не скривилося не тільки тіло але й душа, уважати, щоби в злomu товаристві, та лихих навичках як квітка в хопті не змарніла, не зниділа. Тоді доперва можемо собі сказати, що ми дитину не тільки вигодували, але й виховали.

Та таких родин, щоб в дитині плекали не тільки тіло, але й душу, є в нас не лише серед селян, але й серед інтелігенції дуже, дуже мало! Може це буває не так тому, щоб цього не хотіли, але радше з тої простої причини, що не знають як та коли, до цього братися. А виховання дитини це велика, відвічальна й зовсім нелегка річ. Від цього, які діти, яка молодь, залежить не тільки щастя родини, але й цілого народу. Тому то у просвічених народех звертається на виховання дітей велику увагу про це пишеться, говориться, учиться — тим діклучється держава. Про нас піклуватися нема кому — самі-ж ми легковажимо що справу і скорше почуємо або вчитасмо в часописі чи книжці про все инче, як про те, як виховувати дитину, та як великою є відвічальність батьків за цілу долю тої дитини.

Щоб хоч у малій частині прийти з помічю вам, матері, в руках котрих спочиває цей великий святий обовязок — будемо в нашій газетці подавати ради — як виховувати діти, як учити їх добра а хоронити від злого — як зробити з них не тільки добрих дітей для батьків, але й добрих синів та дочок України.

Коли зачинати виховання дитини?

Звичайно матері думають, що коли дитина маленька вона нічого не розуміє, й учити її чогось можна аж тоді, як підросте, зачне ходити, говорити а той пізніше. Але досвід добрих матерей каже, що дитину зачинаємо виховувати вже від першої днини її життя. Коли матір плекає дитину правильно що дві години, а не тоді коли вона лиш заплаче — вона вже тим самим починає її вчити порядку, підчинанню волі старших. Коли дитина заплаче нім, ще надійде час кормлення її треба розглянути добре чи не долягає їй що, чи здорова, положити в теплій, сухенькій постелі не звязуючи ніякими повивачами, як старшеньке забавити якою галузкою або забавкою — але ані не давати їсти перед часом, ані не гойдати без перестанку в колисці або на руках, бо тоді самі псуємо дитину й учимо її того, що привикає все на нас вимагати лиш плачем та криком.

Чи ж не знають самі мами як легко дитина привикне, щоб „не спускати її з рук“, як навчиться ссати що пів години й опісля аж хорувє від цього — а мимо того не мають на стільки терпеливості; щоб побідувати перших кілька днів занім така маленька крушиночка налсмитися до порядку, та ладу, а без якого нема життя на світі?

А дальше, як таке маленьке підросте трошка, зачне сидіти, напиратися до всего що тільки побачить, чи уміємо ми лагідно з добротою приучити дитятко, що не все вільно в ручки брати, що є річи які дітям не вільно псувати?

Не підляганням найменчим забаганкам дитини, або і бitem, як що заказаного рушить, учиться дитину — але терпеливою увагою на те, що мож дитині дозволити а чого ні. Дитину дуже легко можна всего привчити, але-ж знова нерозумні, нетерпеливі мами псують свою власну працю над вихованням дитини тим, що задля браку часу або инчої причини дозволять одної днини на це, що попередної заказували. Як ми одного дня дозволимо дитині бавитися ножиком, бо тупий, а другої днини набемо по ручці як ухопить острого ножа, або одного разу дамо дерти папері а другого разу як підре щось потрібного караємо її — тоді ми самі баламутимо дитину й доводимо до того, що дитина не буде нас слухати й нічого не дасть нам научитися. Не забуваймо, що так як в мереженню мусимо уважати аби не змалити одного очка, бона тім потерпить увесь узір, як в писаню не можемо класти одну букву сюди, другу туди, бо ніхто такого писання не прочитає — так само мусимо уважати на кожний свій поступок, на кожне слово, яке кажемо до дитини — бо инакше псуємо собі зразу цілу нашу роботу, псуємо натуру дитини — так як би псували рослинку, котрій дозволяємо кривитися.

А коли завдаємо собі праці, щоб не збавити недбалством рослини, й кожної своєї праці, о скільки більше повинні, ми уважати, щоб не увагою, легковаженням не збавляти душі власної дитини.

(Дальше буде)

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКИЙ.

До дорогих читачок і читачів „Жіночої Долі“.

Редакція „Жіночої Долі“ запросила мене взяти участь у видавництві її поважаного часопису. Я радо приймив ці запитання й організував тут на землі Вашингтона малий редакційний гурток, який возьме в свої руки ведення американського відділу.

Я, як лікар, беру на себе відділ лікарських порад: як людям жити, аби бути здоровими, та як лікуватися в недугах, а також відділ статей загального поважного змісту.

Пані, що підписується іменем Дайзі, бере жіночий відділ і буде подавати різні поради, які можуть придатися жінкам.

Крім цього до молоді писатиме студент університету Ле Рой; студент — гімназист Джек і гімназистка Джессі та ще й до дітей малий хлопчик Біллі Сімс.

Крім статей на різні теми, які ми будемо самі писати, просимо всіх читачів старших і молодих, особливо молодь обох полів, щоб зверталися до нас о пораді в усяких справах, які їх дотичать: Чи то в справі вибору становища й рішення, чого учитися, чи батьки в справах дітей, а молоді в справі заможжя, женячки, чи далі в господарських справах, а навіть в справах різних недуг. Ми звідси вправді не можемо лікувати, але будемо старатися подати загальні поради, що в таким або инчим случаю робити.

Всі американські газети мають такі відділи — поради для своїх читачів і суспільність з цієї установи дуже радо користує. Ми обов'язуємося також завести цю новість для вигоди передплатників

часопису „Жіноча Доля“, і просимо дуже звертати ся до нас в усіх справах. Всі листи на бажання тих, що їх будуть писати, остануть тайною між нами а ними. Мусить однак бути подана нам адреса, на яку маємо їм відписати.

Ці листи, які американська редакція буде-уважати за загально цікаві і корисні, а не застережені тайною, випечатає в журналі й дасть на них в газеті відповідь а крім цього, за кожний загально-інтересний лист, виплатить американська секція по одному золотому, без огляду на це, до котрої особи редакційної буде він писаний. На інші листи дамо відповідь листовно.

Листи, призначені для американської секції, належить висилати до редакції „Жіночої Долі“ в Коломій, вул. Нова 1, звідти раз у тиждень будуть нам висилати в Америку, а в п'ять до шість неділь надійде наша відповідь.

Крім цього американські й канадійські Українці мають до своїх братів у старім краю ще таке прохання: нехай з тих місцевостей, котрі мають кілька чи кільканадцять країнців в Америці або Канаді, напише хтось, що нового в їх селі чувати: як люде живуть, хто зі знатніших людей помер чи одружився, чи є в селі читальня, кооператива і яке життя в них, хто ними займається, в загалі, що цікавого в селі сталося. Багато наших людей живе довгий час в Америці чи Канаді й стратили усяку лучність зі старим краєм так, що така вістка з рідних сторін буде для них дуже пожаданою і дорогою.

Др. В. Сіменс.

Теперішня жінка.

В місті.

Колись жінки — не сільські, а панни з міста хвалилися тим, що були такі делікатні, що потрапили при найменшій нагоді зімліти, та що були такі полохливі як пташки, тоненькі як пташки, а худі, вибачте що так скажу, як жидівська шкапа. Вони сиділи собі в покоях тай лише роздумували над тим, як-би найкраще прибратися, аби ліпше приподобатися мушціні, — бо як така панянка не віддалася, то сама не потрапила дати собі раду в житті.

Отже аби бути тоненькою, стискали себе в поясі сталевими горсетами, спідниці в один час обшивали в долині сталевими обручами, щоб стояли кругом них як колесо, або пускали спідницю так низько, що згортали нею на вулиці порохи, болото. Різні свої недостатки прикривали підкладками то з задку то з передку, так що нераз не виглядали на людину, але на верблюда з горбами,

навіть на голову під волосся накладали різні підкладки, начіпляли повно штучних пейсів-льоків, що голови їх виглядали як копичі сіна, що їх вітер розвівав.

Нині все те змінилося. Жінка з якогось смішного страхопуда стає людиною.

Стається це тому, що жінки добилися свободи, рівних прав з мущиною. Жінки можуть тепер виконувати майже всі ті роботи по бюрох, школах і варстатах, що й мушцини, вони добули й політичні, громадянські обов'язки й права, і з тим змінили зовсім свої звичаї, одяг і життя. Ці колишні дармуючі пані стараються тепер дорівняти мушцині не лише наукою, але й силою свого тіла, бо це є необхідне до зарібкової праці. Жінки по містах кинулися громадно до науки, до промислу, торгівлі й ремесла та при цьому не стало вже їм часу на таке чепурення, як давно. Новітня жінка з міста підняла спідничку високо так, як давно лише на селі носили, ще й повідкидала різні прикраси, що вимагали багато часу, аби їх розложити. Сталевий панцир, що стискав стан, викину-

ла на сміє, бо до праці в бюрі чи варстаті треба вигідного одягу. Навіть цю жіночу гордість, довгу косу, посвятило мійське жіноцтво і тепер мало не всі жінки в широкому світі носять лише коротко обтязе волосся. Рамена й шия жінки в місті відкриті, бо це й вигідніше і здоровше. А що жінок, що заробляють на себе по містах, дуже багато, то і дармуючі панни перебрали цю саму моду й одягаються так, як загал працюючих жінок.

Щоби дорівнати мущинам і силою, жінки управляють руханку й різні гри і забави, такі самісінькі, які давно відповідали лише хлопцям. Нині в цілім цивілізованім світі, а вже найбільше у нас в Америці, не знайдете школи, інституту, де-би дівчата не управляли спорт, руханку на рівні з хлопцями. Вони граються мячем, веслюють, плавають, совгаються, їздять на лещетах, грають теніса, крокета, їздять на коні. І от завдяки цьому, ніжне, немічне колись тіло розрослося, мязи на руках і ногах згрубіли, зміцніли, грудна клітка розрослася. Навіть пересічна вага давньої й новітньої жінки різниться і теперішня мійська жінка важить о яких 10—15 фунтів більше, як колись в тих літах важила її матір або бабуня. А що при різних таких заняттях та руханці спідничка навіть коротка перешкаджає, то нині в широкім світі зовсім не разить, як жінка, часто навіть старша з сивим волосом, одягне короткі штанці, так звані „нікерс“, на голову вложити кашкет, на ноги сандали й грубі спортові панчохи. Ще не так давно така одежа робила на вулиці збіговисько — тепер у нас на це ніхто й не звертає уваги. Розуміється, що така поступова жінка, а навіть молода панна не потребує над собою, як то у нас кажуть „чаперунки“, то є опіки мущини, або мами чи якої цютки. Нинішня жінка ходить, їздить усюди сама, а в разі потреби потрапить оборонити себе від напасти.

На селі.

Богато із цих прикмет, які тепер що йно добувають собі міщанки, здавна мала сільська жінка. Селянка не лише у нас, але й в інших народів все носила короткі спіднички, вигідні, не стісняючі рухів кафтаніки чи кіптарі, вона здавна вироблювала собі силу, здорові руки, ноги, грудну клітку не спортом, але важкою домашньою працею. Селянські дівчата здавна обходилися без вічної опіки, бо на роботу в полі чи де на заробітки годі було брати з собою маму чи тітку. Бачимо отже, що жінки з міста зблизилися, чи так сказати знизилися до селянок,

а знову ж тепер черга на селянки піднятися й дорівнати в добрих прикметах інтелігентному жіноцтву з міста. Отже перед усім треба горнутися до науки, постояти за свою рівноправність, свободу, за свою гідність людську і на селі. Таке і в жінки на селі є та сама душа, що в інтелігентної, що і в чоловіка. Вони-ж мають таке саме право до свободного життя, як і мущина. І їм належить та сама пошана, та сама честь, якої вимагає чоловік для себе в родині, в громаді.

Із неволі вивів світ жінку не тільки серед інтелігенції взагалі у всіх цивілізованих краях, але нині нема невольниць навіть в Африці, серед дикунів, хіба там, де не в силі була зайти нога білого чоловіка. От не було до недавна більшої неволі для жінки як серед бісурменів-Турків. Туркені не вільно було показатися на світ божий без заслони на лиці. Їй не вільно було промовити одного слова до чужого мущини. Чоловік міг собі тримати цілий гарем жінок й вони всі мусіли його в покорі слухати. Як ішов де Турок з Туркенею, то вона не йшла поруч, а мусіла як пес бічи з заду за чоловіком. Та от сьогодні гареми в Туреччині касують, жінки добули собі право рівности з мущиною, вони, як усі люде, ходять вже без заслони, бувають в театрах, на зборах, сходяться в клубах, читальнях. Нині в Туреччині жінка йде поруч з чоловіком або наперед нього, як це водиться у всіх культурних народів. Увесь світ шанує вже в жінці не тільки рівну людину, але вищу від мущини. Бо жінка є не тільки жінкою, але й матір'ю, що своєю кров'ю, своїм життям удержує світ при життю.

Є доказано, що тільки народи, які високо цінують і шанують жінки, живуть у достатку, славі й свободі. Бо яка мати, такий нарід, яка земля, такий урожай. Нехай буде не знати яке добірне зерно, як його кинеш на каменисту, неуправну землю, не видасть воно доброго плоду. Таке саме діється і у людей: Здорова, щаслива, свободна матір приведе на світ і здорову, розумну дитину. І вона своє дитятко не лише вигодує своєю кров'ю, вона вложити йому свою душу, свій характер, своє успосіблення. Весь світ уже знає, що лише свободна, шанована в родині і суспільности матір може виховати здорове, свободолюбиве, а не підло рабське покоління. Тож і ми Українці стараймося підняти себе і своє жіноцтво до висоти, на якій стоїть нині жінка в усіх культурних народів. Тільки тоді наша ліпша будучність буде запевнена.

Др. В. С.

Лист малого американського хлопчика до товаришів в Старім Краю.

Менажерія.

Моя ім'я Яків, а мене по американськи кличуть Джек. Я маю 12 літ і ходжу до 8 моїх класів (Грамар скул.)

Наша учителька, а у нас майже нема учителів а самі учительки, жадає від кожної дитини, щоби вона мала свій „гоббі“ (hobby), якусь улюблену забаву, одні збирають поштові марки, другі хрущі, треті мотилі, четверті квітки, різні звірята тощо.

Кожда дитина в школі, мусить вибрати собі якусь „гоббі“ не так для забави, як для науки. Хто збирає поштові значки (марки) мусить знати хочь коротку географію й історію того краю з якого має марку. Хто збирає хрущі, той мусить не тільки виучитися усе про ті хрущі, що їх має в своїй збірці, але сам особисто повинен досліджувати життя-буття тих звірят, їх злі і добрі сторони, їх шкідливість і позитивність, спосіб життя і т. д.

Перед кінцем шкільного року усі школярі приносять свої здобутки, й це становить виставу цілої школи. Ту ми школярі даємо відчити про наші улюблені заняття, показуємо свої досвіди і дістаємо нагороду.

Я займаюся звірятами, за які я також дістав нагороду.

Ось я вам товариші й товаришки це опишу.

Я пішов до лісу і приніс собі до дому шість жаб різного рода. Татко купив мені зоологію: книжку що описує різні звірята, і я все що міг вичитав про жаби.

Я устроїв у себе в дома цілу менажерію. Для чотирох жаб, що живуть у воді я устроїв у великому скляному слою саджавку. Там росте зелена трава, водні рослини, кілька грубших дощечок і маленька драбинка з лавочкою на верху. Ці жаби

я кормлю сам, з ними розмовляю і я научив їх різних штучок. Як я свищу раз, то найбільша жаба вилазить по драбинці на сам верх, а всі інші скачуть до води. Як засвищу двічі, то періста вилізе по драбинці на верх і сяде на задні ніжки і витягне одну лапку по їду. Іншу научив я чіпатись паличка і вона висить поки я не скажусь: гоп! і вона скочить у воду.

За цю жабячу штуку, я одержав в школі нагороду: великий скляний басен, в яким годують люде золоті рибки і тепер я у ній жаби держу. Кожда жабка має своє ім'я і добре мене розуміє.

Крілики.

Рік тому, на Великдень, дістав я пару бельгійських кріликів. Я зразу забрався учить їх штучок. Я одягнув одного з кріликів в суконку і капелюх і научив його сидати на задні лапки і витягати перед себе передні.

Я часто заложу йому на ніс маленькі окуляри, до лапок дам книжочку, поставлю його за маленьким столиком і зроблю з нього учительку. Сам читаю, а вона потакує головою.

Як хто хоче й має терпеливість, може звіряти різних штучок виучити так як розумну людину.

Тому, що ми учимся забавою, для нас школа є найбільшою розривкою. Нераз годі мені діждатися того часу, щоб вибратися до школи, бо там ми одні перед другими і перед учителями, хвалимося своїми здобутками. В школі ми учимся, а коли ми змучимося, то просимо учительку, щоби перервала на часок науку. В кожній нашій класі є радійова машина і на павзі учителька пустить її в рух, а ми або співаємо за машиною, або слухаєм як він гарно грає.

По відпочинку йде наука далше.

Ми дуже любимо ходити до школи і радо слухаємо наших учительок.

ДЖЕК.

Др. Андрій Чайковський.

Дещо про алькоголь.

Алькоголь слово арабське, значить щось дуже легкого, мов дух.

І справді алькоголь такий легкий, що сам не може устоятись і треба йому домішати бодай 5 процент води та ще й добре заткати, бо звітріє.

У світі алькоголь зветься спіртом (спірт-спірітус по латині дух.)

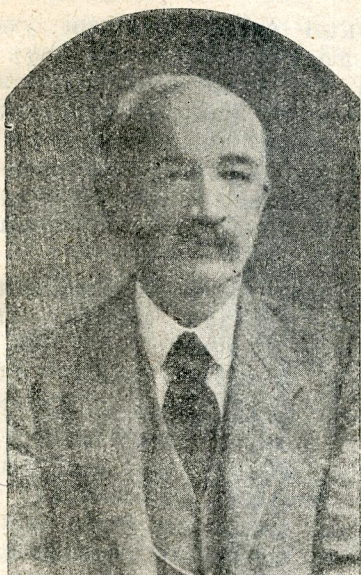
Спірт можна добувати з різних органічних річей, з рослинного світа, з усякого збіжжя, картоплі, бураків, дерева, а навіть з людських лайняків. Крім того добувають ще алькоголь або спірт з кам'яного вугілля. Спірт є дуже потрібний в промислі, в господарстві і в медицині. Його вживають до всілякої фарби в малярстві, до політури і т. и. а в господарстві то хочби сказати про те, що спірту вживається як дешевого пального матеріалу. Особливо алькоголь, добуваний з дерева, був би дуже дешевий, колиб не великий податок од спірту. В медицині спірт дуже потрібний до зовнішнього вжитку (матирання) та дезінфекції. Поза сим алькоголь для живих створінь є дуже шкідливою отруєю.

Усякий хто любить випити горілочку, пивця чи винця, скаже мені, що це неправда, бо одно й друге і третє дає поживу та підкріплює сили.

Та от я вам зараз покажу, що алькоголь (назвіть його по просту горілкою) є найбільшим ворогом людства. Учені люде робили над горілкою різні практики, поки не переконалися, що це все, в що люде такі довгі віки вірили, є неправда.

Розложили хемічно пиво на складові частини, переконалися, що на склянку пива нема стільки поживи, що в муці, набраній на кінець ножа. Далі робили досліди на звірятах і людях чи він справді підкріплює сили. Взяли два однакові пси. Одного напоїли горілкою і пустили їх бігти. Показалося, що паний пес зразу біг швидше від тверезого, та відтак охляв зовсім, знемігся, а тверезий забіг далше і був ще бадьорий і веселий. Другої днини затроєний пес був оспалий і сумний, чого не було у пса тверезого. Те саме робили з кіньми. Напоєний кінь зразу рвався бігти мов несамолюбний, а опісля став слабнути і не міг додержати кроку з конем тверезим.

Такі самі спроби роблено з людьми. Взяли двох рахмайстрів, однакових що до видатности праці. Той, що випив (і то небагато — дві чарки), зразу рахував бистро і швидко, та опісля став

Др. Андрій Чайковський

Заслужений діяч і письменник якого цінні праці читаємо в „Жіночій Долі”

робити помилки, а в недовзі не міг зовсім рахувати. У тверезого йшло рахування рівномірно через означений час праці і він не почував втоми.

Роблено також спроби з пішоходами та з робітниками при важкій праці. У випивших наступали по певнім часі охляльність і знесилення.

Коли ж ті проби вийшли на не користь горілки при рівній скількогги поживи у пса, коня і людей, то як вони були б вийшли, наколиб одному дав замість поживи і горілки самої тільки горілки.

Показуєсь з того, що людина краще може працювати, коли добре їсть, а не не нічого.

Та то ще нічогоби було, як би горілка саме тіло т. є. його м'язи обезсилювала, але вона в тілі робить страшні спустошення і на останку доводить людське тіло до цілковитої руїни.

Лікарі кажуть, що горілка є галапасом мізкової кори (т. є. на мізку така оболонка, що його оточує) А що людський мозок є осідком розуму, то вона той розум нищить. Чи лиш це?

Зробім таку пробу, як хто має до того охоту. Возьмім на долоню руки горілки і потягнім сильно в ніс, то почувемо таку спеку, що аж слюзи з очей виступлять. Це станегсья тому, що ніс вистелений в середині делікатною і чутливою оболонкою, котра не може без шкоди для себе стерпіти такої палючої течії, як горілка. Вона спалить цю оболонку і через те безумовно ніс буде хорий.

Такою самою делікатною оболонкою вистелене горло, провід проликовий і шлунок (желудок). Оболонка шлунка видає з себе шлункову кислоту, без котрої не може людина травити. А як чоловік не може добре травити, то природна річ, проковтнена їжа не може йти на відживлення тіла, і вертає нестравлена одним або другим боком.

Отже так само, як оболонку в носі, спалює горілка оболонку в горлі, в пролику і в жолудку. Спалена оболонка в жолудку не може робити своєї служби, не видає із себе, як слід жолудкової кислоти, через що травлення є перепинене і людина недомагає, а коли таке заливання горілкою повторяється частіше, то людина нидіє і прискорює свою смерть. Як горілка дістанеться до жолудка, то вона йде відтак до нирок, палить їх, тож і роз-

ходитьсь по цілому тілі. Входить у кров і з нею заходить дрібними жилками по усіх закутках тіла. Вона дістається і до серця, кров кружляє живіше через те ударяє серце душе на стіни жил і розтягає їх, а коли розтягне їх душе, то вони так стончють і ослабнуть, що можуть при невеликому напруженю лопнути. Особливо багато таких маленьких кровних проводів (жил) є в людському мізку. Коли така жилка в мізку лопне, то заливає мізок і людина вмирає на мізковий удар.

Горілка (алькоголь) ділає дуже лихо на утробу, поширяє її. Так само серце розширюється і обрастає товщем. П'яниця хорує на серце і воно бідне, немогучи такої праці подоліти, при найменнім напруженю може теж лопнути. Горілка входить тими кровоносними проводами до легких, пустошить їх і від того п'яниця задихається. Треба би бачити бодай на образку серце, нирки, утробу, мізок здорової людини, а п'яниці, тоді станулоби нам ясно перед очима це спустошення, яке спричиняє алькоголь (горілка) в людськім тілі і тоді зібравби нас такий страх, що на горілку ми й не подивились би.

Та ми і без того можемо багато навчитися з того, що приглянимось лицю, а особливо нісові п'яниці. Лице начеб спухле, червоне, мов в опира, покрите іноді дрібнесенькими ниточками темносиньої краски. Особливе ніс має безліч таких ниточок поплутаних. То все ті дрібні проводи кровні, котрі сиділиб непомітно під шкурою, як би їх горілка не розпирала і не висаджувала на верха.

Але люде того не хочуть бачити. Вони тягнуть до горілки, мов муха до меду, а червоність лица п'яниці вважають за знак доброго здоров'я.

Якого чуття дізнає чоловік, випивши горілки? Його запече в роті, в гортанці, подразнить жолудок і йому здається, що дістає охоту до їжі (апетит). Відтак стає весело на душі, в голові прояснюється. Це все діявольські примани горілки, котрі людину зводять. Але в недовзі по випитю людина почує в тілі знемогу, голова заморочується, нездібна розумно думати, язик відмовляє послуху і путається, голова кружить і п'яниця не може, прямо ходити й заганяє качки по дорозі. Притім людина тратить володіння над своєю волею, не знає що бити, а що ні, і робить таке, через що стається посміховищем. Ви бачили нераз, як п'яниця танцює на вулиці, чого б твереза людина не зробила. Він хоч знає, що так не гарно, що люде з нього сміються, та він має таку зломану охлялву волю, що не в силі від того здержатися. П'яниця є задерливий, шукає собі напасти, попадає з маленької причини в лют, розбиває, бє, робить чого б по тверезому певно не зробив.

Тепер подумайте собі, що робиться з людиною, котра часто впивається. Кожде впиття полишає по собі знак в людському тілі. Коли це трапляється десь-колись то людське тіло при своєму безнастанному перетворюванню і переміні той знак затирає. Коли-ж таких знаків робиться що раз більше, поки попередний ще не загоївся, то людське тіло стане таке покарбоване, начеб „чорт на ньому горох молотив”.

Та може мені люде признають слухність, а не скажуть, що може воно лиш од горілки-сивухи так, а від пива, меду, вина, то чоловік набирає сили, бо це лише пани пють. Чим ріжниться горілка від тих панських нап'янків? Хиба тим, що в них

менчий відсоток алкоголю. Але він є і в пиві, і в меді, і в вині. Між панам є теж п'яниці, хоч вони запиваються вином та пивом.

Придивіться добре п'яниці, чи він пан, чи селянин, чи робітник, або ремісник, як він виглядає?

Про лице та ніс я вже говорив вище. Подивіться на його очі? Вони або зайшли їмлюю, мутні, або знова блистять якимсь вогнем. П'яниці часто привиджується щось, або прочувається. У нього слух притуплений. Голос або хрипливий, або знову булькотливий, начеб там в гортанці слини набіралось. Як той п'яниця впивається пивом, то у нього животище як барило, що важко йсму рухатися. П'яниця не витривалий в праці чи в фізичній, чи умовій, він несловний і з ним небезпечно заходити в інтереси. Несумлінні люде його одурюють і використовують.

Та хотівши написати про тих усіх п'яниць які вони, то треба би грубу книжку написати.

Я зроблю так, що буду писати про різні пригоди п'яниць, то судуть алкогольні обраєзки, не видумані а взяті з життя. Ви люде вж-такі і бачили, то ссудіть самі чи таке не водиться.

ЗІ СВІТА.

В Румунії. Як ми вже писали в попередньому числі нашої газетки, терплять наші брати-Українці неймовірні муки. Отце недавно зачався в Кишиневі процес проти 386 селян і селянок, обвинених, як каже акт обжалування, в большевицькому повстанню. Це „повстання“ було таке, що коли жандарми хотіли силоміць забрати селянам їхні продукти, вивезені на торг, селяне постояли за свою кєрвавицю й не дали їх. За кару вислано на селян військо, яке кулями з крісів та гармат і трійливими газами убило 2000 людей і зруйновано всі селянські оселі на просторі 60 км. Проти цих страшних звірств і варварства Румунів протестують тепер у газетах французькі вчені і письменники.

Західноєвропейські великі держави, яких погнівала на смерть світова війна, стараються зблизитись до себе. В місті Льокєрно у Швейцарії радять тепер над тим, якби то помирити Францію а Німцями. Без Німців не йде ані світова торгівля, зні не підноситься через війну підупала господарка. Англія — світовий купець — заходиться коло тої угоди — ту угоду зовуть „Гарантійний пакт“ — бо хоче Німців примирити та перетягнути на свій бік у боротьбі з большевиками.

На тій раді в Льокєрно хотять довести до того, щоб і Франція і Німці зобов'язалися добровільно не нападати на себе й жити мирно.

Цей гарантійний пакт дуже не подобається Полякам, бо Польща лишається відокремлена, зда на ласку й неласку Німців. Не подобається цей „г. пакт“ і большевикам, бо він відтягає дід них Німців.

Цей гарантійний пакт заставляє Поляків шукати нових союзників. І от на днях бував у Варшаві Чічерін, комісар заграничних справ Радянського Союзу. Він там снідав і обідав та попивав, а при тім говорив гарні слова своїм сусідам та усміхався приязно до польських панів. Польські пани дуже ним втішалися і багато собі обіцювали з тої гостини. Цей гаринтійний пакт потяг Чічеріна і до Берліна. І там Чічерін усміхався, обіцював, зговорювався.

Польський сейм у Варшаві ухвалив новий земельний закон (аграрну реформу). На підставі цього закону піде тепер живо кольтонізація наших предвічних земель. Мазури, підпоможені урядом, (42 мільйони з наших тяжких податків призначено на цю кольтонізацію) розсядуться тепер на тій рілі, я ку зливали від віків наші діді й прадіди потом і кровю, де каралися в лютій панщині цілими віками.

А ми навіть мало де здобулися на це, щоб хоть зібраниями та вічами піднести свій протест проти цієї страшної кривди.

Боротьба за рідну школу йде даліше

Польський уряд загадав завести польську научну мову в чотирох гімназіях, де до тепер навчали по українськи. Піднявся в наших українським громадянстві протест (невеличкий), а Поляки цофнули розпорядок не так через наш протест, як більше через те, що щось за границями не конче добре їм йде. Зате в народніх школах мимо одностайної заяви батьків шкільної дівтори заводять шкільні інспектори протизаконно мішану, а то й переважно польську мову навчання. І що із цього виходить? А це, що дитина витрачує найбільше часу не на те, щоб як найбільше чогось путнього навчитися, а на те, щоб вивчити чужої мови, чужої історії. Про нашу славу минувшину, про те хто ми й чийх батьків діти — не дізнається наша дитина нічого, і як що ми не схаминемося й не допоможемо „Рідній Школі“ покрити наш край своїми дійсно рідними школами, то діти наші навіть не знати муть хто вони, бож і слово „Українець, український“ счеркнено з наших шкільних книжок а пишеться давно пережите слово; русін, русиньські.

Часть господарська.

Праця в огороді.

Що робимо в огороді в жовтні і на початку листопада?

1) Вибираємо з землі усі ярини як моркву, петрушку, бураки, ріпу, дині, картоплі і все друге.

2) Трусавки в кого є накрити з верха мервою або сухим листем.

3) Не забути добре перекопати цілий горід, причім не розбивати землі на дрібно, а лишити грубими грудями щоби перемерзла.

4) Засіваємо на зиму грядки петрушкою, морквою шпінатом, салатою

5) Грядки котрі є призначені під гієня, погноїти. Як робиться грядки, як ділиться їх і засіває писали ми в першому числі „Жіночої долі“.

6) Закладати розсадник.

Як закладати розсадник?

Хто хоче мати власну ярину мусить в осени заложити собі розсадник з ошкленими вікнами. Його закладається так: найперше робимо скриню без дна із досить широких дощок широку на 90 до одного метра — довгу на 6—8 або і більше метрів. На верх скрині робимо рамці з перегородками, в котрі вправляємо скло, уважаючи аби рамці добре приставали до скрині. На верх робимо ще й солом'яні мати, аби росада в мороз не змерзла.

В цю яму накидаємо рівно кінського гною,

пересипуючи верствами землі або листя всего на 80 сантиметрів грубо. Гній приптопуємо ногами або відтак не осідає, і не творив ям. Тепер в цю яму вкидаємо скриню, вкриваємо вікнами і нехай гній вигріється. Як зачне парувати, підносимо вікна й насилаємо на гній рівненько дуже доброї пересіяної через рідке сито землі, компостової або з кертвиння, домішуючи до неї троха піску і мілкої порохні з дерева. Віддаль семлі від вікон має бути око́ло чверть метра. Рами скрині з надвору окладається добре гноем. На вчасну ярину засіваєть ся розсадник в лютім. Тимчасом в осени мож засіяти в скрині редьківку, посадити сгірочки, салату. В зимі вікна вкривати матами і соломою, у сонішні дні підносити, впускати свіжого воздуха, Як зима не надто остра маємо на Різдво салату, редьківку, огірки.

Як збирати обірни́к і ка́пост напашемо в найбли́шому числі.

Де що про годівлю курий.

Кури, набіл і годівля безрог, дають в добрих, малих господарствах найбільші доходи — розуміється тоді, коли ведені є розумно і не годують дармоїдів. Бо дармоїдом є кожда немолочна корова, кожда безрога, яка зле вгодовується, кожда курка, що зле несеться. До усіх цих справ повернемо в наших господарських порадах, на цей раз хочемо подати коротенькі уваги, що до годівлі курий.

Найперше мусимо знати чого від наших курий хочемо: чи того, аби добре неслися, чи аби легко товстіли й були добрі на продаж. Обі ці прикмети трудно погодити; бо це як кури несуться залежить у великій мірі й від того якого когута держимо. По когутові, що походить від курки несучої будуть і курки несучі — когут роду малонесучого хотьби найкращий дає початок цілому поколію такому як він.

Добра газдиня, записує собі через цілий рік кілька котра курка знесла яєць, і лишає собі опісля курята лише від цих курок, які найбільше неслися. Задля цього даємо куркам на ногу обручик з номером і в зошигі записуємо кожде яйце яке котра курка знесла. Без такої контролі є не можливе вибракованне мало несучих курок і усунення їх з нашого стада. Добрі роди курок, відповідно кормлені і плекані несуть в Данії, Канаді 150—200 навіть 300 яєць, а в нас в Галичині найбільше від 60—70.

Найліпше несуться у нас кури з зеленими ніжками, середньої величини з коротким добре закривленим дзьобом, тонесеньким дрібно зубкованим гребенем — того самого роду мусить бути і когут, Великі тяжкі курки з оброслими жовтими ногами добрі на продаж, але не на покладки.

Велике значіння на несенє курок має те, чим і як їх кормимо. В літі там де дріб бігає свобідно по дворі і вишукує собі їду, є достаточо кормити його раз на днину. В зимі кормимо три рази, все в одній порі, при чім хоч раз давати зерна. Уважаймо аби не накидувати корму за багато лише тільки, кілька дріб потрафить на раз з'їсти.

Мяккий корм даємо в чистих, вузких коритках перегороджених прутиками аби дріб не міг у них, порпатися. Найліпше такі коритка вішати на стіні, аби кури до них не влазили. Треба їх тримати чисто аби їда не заквашувалася.

До мягкого корму давати мучки з паленої і товченої кости Особливо осіню така мучка для ку-

рий є конечна. Додається її до корми, насипається крім цього в окреме начиння, аби кури могли її ївти коли захочуть. Тому треба складати кости що лишаются в кухні від їди, а також збирати кости з падлини, що денебудь валяються, випалювати їх в огни до білости, а опісля товчи мілко і давати курам.

Бачимо також, що кури дзьобаюсь білені стіни, Є це тому що йвапно потрібне їм до витворювання шкарлупки яйця. Тому добре є це вапно з глиною яке відшкробуємо зі стін при біленю. висипати поблиско курника аби кури могли могли його дзьобати. В літі і осені визбирувати зелену кропиву сушити, терти а в зимі досипати до мягкого корму. Кури від того ліпше несуться.

Для дробу мусимо мати окремі курники, обмашені і вибілені на весні і в осени. На зиму добре курник обложити загатою з соломи чи кукурудзиння.

На землю в курниках радять практичні люде наложити на пів або і три чверти метра високо кінського навозу й добре його утоптати, аби тримав тепло. Цей навіз присипати відтак половою, торфовиском або з осені налагодженим сухим листом. У виднім куті в курнику кладеться начинє з попелом аби кури мали в чім порпатися, купатися. Горня з водою вкопується добре в навіз, аби кури не перевертали й щоби вода не була студена. Що динни начинє від води виполокувати, аби все було чисте.

Банти прибивається понад навозом пів метра високо, тричверти метра одна від другої. В міру як навозу прибуває, банти підносимо вище.

Кури дуже люблять на таку підстилку сидати, вона їх гріє і кури через те скорше несуться.

На весну викидаємо навіз із курника і маємо з нього найліпший погній на грядки.

Що добре варити?

Паланички з вареної бараболі. 2—3 літри літри вареної посоленої бараболі, вимяти добре колотушкою або макогоном, вбити два сирі яйця, додати присмаженої в смальці цибулі, трошка перцю і добру кватирку пилтьованої пшеничної муки. Вимісити рукою, виробляти круглі паланички завбільшки на долоню, грубі на палець, і смажити на оба боки на блясі добре помащеній смальцем.

Потравка з крілика, курки або телятини.

Добре зварити в малій скількості води покраяного на кусники крілика, курку або і кільо телятини, додавши до тої юшки одну моркву, петрушку і цибулю. Окремо зробити сос: Ложочку масла засмажити з ложкою пшеничної пелтьованої муки. Ще білу таку засмажену розпровадити спершу двосма ложками студеної води, а опісля вляти ту всю юшку з мяса, додати як є трошка кропу, вложити в ню зварене мясо і най закипить ще раз, Істи з мягко вареним рижом, або з картофлею.

Добра а дешева страва.

Беремо пів кіля вепрового або яловичого мяса, а навіть баранини й краємо на дрібні куснички. Гарнець картоплі оббираємо з лупини, краємо в качільці й спарюємо окропом. Опісля в широку ринку даємо на дно троха товщу, на це накладаємо картофель, трохи сіканої цибулі, мяса, соли.

й трошки перцю прикриваємо знову картоплями, підливаємо кількома ложками сметани, а кількома окропу, прикриваємо покришкою й нехай так усе дуситься на блясі, але мясо й картоплі зовсім змякнуть й зготуються. Час від часу треба потрясти трохи начинням, щобрівно смажилося.

СМІХОВИНКИ.

Наука святого письма.

Заїхав бернадин до панського двора за милостинею для свого кляштору. Пан вислухав його прохання і каже:

— Обдарую твій кляштор добре, як ти мене перепеш, та переїш.

— Спробуймо, каже бернадин — і пішли до палацу.

Посідали за стіл, пан казав принести запіканки іпють: пан одну шклянку а бернадин дві...

— Ну годі, каже пан, ти мене перепив, тепер їжмо.

Наносили льокаї всілячени, їдять, а все пан одну порцію, а бернадин дві.

— Гаразд! а тепер я хочу знати, чи ти вмієш святе письмо, так як я... Отож слухай:

У св. писмі написано, що хто тебе в лице вдарить, настав йому друге...

Та ще бернадин не стямився, як пан зацідив його в пику.

— Добре, каже бернадин, пан добре знає св. письмо, але і я знаю... У другому місці стоїть у св. писмі, що якою мірою міриш, такою буде тобі вимірено, і з тим словом як хлюсне пана по пиці, аж пан вивернувся.

Зробився в покою румор, вбігає лакей, пан лежить на долівці, а бернадин над ним.

— Що тут сталося? питає лакей.

— Геть, дурню, звідсіля, крикнув пан — ми тут вчимося св. письма, а ти не перешкадай!

На другий день бернадин вивіз з двора повну фуру подарунків, так він панові подобався.

Семе не кради!

Зайшов злодій красти з поля снопи. Переносить з полукіпка на свою фіру та все рахує: оден, два, три, чотири, п'ять, шість — семе не кради! І семий сніп лишає і зачинає на ново: оден, два...

Набрав вже чимало снопів, а тут газда з під полукіпка та хап злодія за шиворот та бе лозиною, а все рахує: раз, два, три, чотири — п'яте не убий! І знову зачинає: раз, два, три, чотири, п'яте не убий...

Та вже як добре випарив, казав назад снопи поскидати і каже:

— Правда, що я добре вмію рахувати?

— І я вмію каже злодій — кожний з нас перейшов п'ять разів десять заповідей божих.

Переписка редакції.

Жіноча секція при Просвіті в Станиславові: За привіт, побажання й цінні уваги щире спасибі. Постараємось приворовитись до Ваших бажань.

Вінов. Пані С. Кабарівська в Яремчу: За слова заохоти й обіцянку співробітництва щиро дякуємо. Заслу-

За редакцію відповідає: М. Ставнича.

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0.40 гр.: передплата до кінця року 1.50 гр.

гу у видавництві часопису „Жіноча Доля“ має в першій мірі Жіночий Кругок і все жіноцтво Колсм., що власними складами веде ціле видавництво.

ВП. Пані Паарова в Яворові. За слова заохоти і зібрання передплати від усього Яворівського інтелігентного жіноцтва дякуємо.

Хв. Редакція Нової Хати, Львів. За побажання й цінні уваги й предложену поміч дуже дякуємо. Скористаємо.

ПВ. Пані К. Малицька: За заохоту й обіцяне співробітництво дякуємо!

ВП. От. Мосора в Сколім. За перші слова заохоти й зібрання передплати велике спасибі!

Др. В. Сіменович Шікаго Америка і Др. Кисілевський Канада: За заохоту й співробітництво дякуємо дуже.

Відповіді на прочі листи і привіти в черговому числі.

Уневажнюється військову книжочку, виставлену на ім'я Володимира Павлусевича.

Вже вийшов!

Великий, ілюстрований,

Народний Календар

на р. 1926.

В-ва „Трембіта“

Є се найдогідніший календар на довгі осінні і зимові вечері. Се найбільший в сім році і найдешевший календар і має 540 сторін друку! Літературна часть носить назву: Український Альманах, який уложений відомим письменником Антоном Крушельницьким.

Ціна примірника 3 зол, з перес. 3.50 зл. замавляти на адресу:

Видавництво „Трембіта“ Коломия, Собіського 7. (Kolomyja, Sobieskiego 7).

Купуйте лиш в одинокій жіночій галантерійній кооперативі

„Жіночий Базар“

в Коломії в Народнім Домі панчохи жіночі і діточі, скарпетки, рукавиці, нитки, до вишивання Д. М. С., гребені, гузики і т. и.

Кожда свідома жінка повинна бути членом „Жіночого Базару“.

А Д В О К А Т

Др. Андрій Чайковський

веде канцелярію в Коломії (Народний Дім).

К у п у й т е у с в о ї х !

Шкільні книжки, книжки до читання та театральних вистав, шкільні та канцелярійні прибори, продажа часописий, склад всіляких друків і найбільша визичальня книжок на Покутті в книгарні

„Видавничої Спільки українського учительства“ Коломия, Народний Дім.

З друкарні М. Бойчука в Коломії.

Тому жадайте всюди або присилайте замовлення на наш:

Великий, ілюстрований

Народний Календар

В-ва „ТРЕМБІТА“ на 1926 р.

Річник шестий!

ЗМІСТ: Поезії авторів: Л. Українка, О. Олесь, П. Карманський, Т. Шевченко, І. Франко, Б. Лепкий, О. Федькович, О. Козловський, А. Кримський, К. Устиянович, В. Пачовський, М. Вороний, В. Щурат, П. Куліш, С. Руденський, В. Самійленко, й інших.

НАРИСИ і ОПОВІДАННЯ: Борис Граб — І. Франко, Орися — П. Куліш, Негайна справа — М. Левицький, На вовчому хуторі — Д. Маркович, Битва — О. Кобилянська, Ниви у червні — М. Коцюбинський; Запорожський суд — П. Куліш; На баштані — Нечуй-Левицький; Польова царівна — П. Мирний; На Сокильським — Б. Лепкий; Море — О. Кисілевська; Із Крети — Я. Окуневський; Ворота Італії — М. Грушевський; Через Дунай — М. Садовський; й інші.

РОЗВІДКИ: Українські народні пісні і їх зв'язь з народом — Ф. Колесса. Краса укр. пісень М. Сумцов; Старинний Львів — І. Крип'якевич, Грецькі кольонії на Україні — М. Грушевський; Анна Ярославна — Ке де Сент Емур, Вилив Нілю — Ж. Масперо; Новітні вигади в старині — П. Ваглер, Взаємини наших змислів — І. Раковський, й інші.

Казки, перекази, міти, легенди, сміховинки, приповідки, загадки, козацькі думи, епопеї, пісні, думки, оди, гимни, псалми, байки, сатири, притчі, епіграми, спомини, життєписи, описи, листи (ріжних авторів)

Низше додану картку замовлення — виповніть, (прим. хем. олівцем), витніть й вишліть в коверті на нашу адресу.

Відпродавцям значний % опушту!

З поважаннем

В-во „ТРЕМБІТА“

КОЛОМІЯ, Собієського 7.

Р. Т.

Wydawnictwo
„ТРЕМБІТА“

КОЛОМІЯ

ul. Sobieskiego 7.

П. Т.

Як минулих літ видали ми і в сім році великий, ілюстрований календар на 1926 р., який прикрашений гарною вінетною, що представляє Гуцула з трембітою і конем.

Календар складається із частин: календарської, інсера-
тової і літературної, яку творить гарна збірка під назвою:

Український Альманах

зложеній відомим нашим письменником А. Крушельницьким.

Альманах містить твори найкращих авторів, через що є дуже цікавий й цінний, а тимсамим заслуговує на те, щоб знайшовся в кожній хаті.

Є **се найбільший** об'єм в сім році **український календар** й **відносно найдешевший!**

Найбільший тому, що **замість** як звичайно 160—200 сторін друку, наш календар, формату вісімки має:

544 сторони, т. є. 34 аркушів друку!

Найдешевший, бо коштуе у нас й по кингарнях:

ЛИШЕ 3 зол., а з післяпл. пересиплюю 3:60 зол., коли такої величини книжка має у нас конститувати 10 зол., і по тій ціні продаємо окремо „Український Альманах“ — А. Крушельницького. Календар даємо тому так дешево, бо не ходить нам о зиск, а лише о скорий оборот.

Щоби кождий переконався про слушність наших слів, подаємо нижче зміст **в скороченню.**

Тому, що пошит на календар великий, просимо спішитися з замовленнями, бо наклад може в скорім часі вичерпатися. В минулім році в половині грудня не мали ми вже більше календарів.

Для угодіннення купуючих заявляємо що:

Хто прише (з гори) переказом зол, З.— одержить наш календар без доплати на пересилку!

ТУТ ВІДТЯТИ

Замовлення.

Отсим замовляю Ваш „Народний Календар“ на 1926 р.
примірників Належитість зол. висилаю пе-
реказом, поберете через післяплату.

Посилку зобов'язуюся негайно викупити.

....., ДНЯ 1925

З поважанням

підпис і докл. адрес.

34.89.8

Почтова Належитість оплачена гуртом.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Видає і редагує: Колегія.

Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік 1.

Коломия, падолист 1925.

Ч. 3.

ВЕЛИКА РІЧНИЦЯ.

Дня 1. цього місяця минуло сім літ від того дня, як український народ Галицької волости ділом зазначив своє право на порятунок справами своєї землі на основі відомих Вільзонівських точок про самоозначення народів. Над мурами міста князя Льва замаяли українські прапори, а йому поклонилися також прапори з інших міст і містечок колишньої австрійської займанщини. Найкраща й найідейніша частина народу: його молодь взяла на свої молоді ще барки велитенський тягар: здвинути нову державну будівлю та оборонити її перед захланними сусідами...

Хто не тямить тих великих і тяжких днів? Захоплені великими ідейними кличами, нав'язані революційним розмахом і велитенською вірою в справедливість тодішніх можновладців Європи, молоді будівничі й не помітили, скільки непереможних колод прилягла історична Доля, щоб кинути їх їм під ноги та зруйнувати щойно закладені фундаменти під задуману й вилеліану у мріях будівлю.

Що далше сталося, всі знаємо. Захиталася недобудована будівля... Молода сила відступила на схід і — частина розгулялася серед широких непривітних степів, а друга розсипалася, перейшовши пекло невимовних страждань...

Еге ж! На сей раз Доля насміялась над нами. Ой, бо вона не любить, коли хто здається на неї, як дитя слабосиле на матір рідненьку. Вона любить сильних тілом і здорових духом. А ми такими не були в добу вікових переломів. Ми вдовольнилися тим, що вислали до діла невеличку частину народнього цвіту, а самі заклали руки й дожидали то австро-німецької, то антантської, то вкінці большевицької ласки; а прийшла тривога, ми хитро поховалися за велику українську піч. Ось

чому Доля з нас насміялась; вона все з ледарів сміється.

А все таки вона не ограбила нас до краю. З цієї нової Великої Руїни зберегла для нас традицію визвольної боротьби і правду, що тільки власними силами зуміємо вибороти собі шлях до волі. На сторожі цих двох здобутків розставила по цілому нашому краю святі могили незабутніх борців за невмирущу ідею. Зверніть на них свої засмучені очі, розгорніть перед ними свої потомлені душі, а вони заговорять до вас голосом бадьорим: „Ми поклали за рідну землю свої голови, а вам живим чого страшно? Ваше завдання: творити силу й уздоровити духа народу! Робіть се! Нехай не буде між вами страхополохів, лінтяїв; нехай кожен береться до творчого діла й не опускає рук. Відкиньте пусті надії на посторонню допомогу, понехайте домашні свари й роздори; нехай велика ідея, за яку ми полягли, передуховить вас і перетопить в одно здорове могутнє національне тіло, якого жадна сила не перемає!“

Українська Жінко-Громадянко! На тебе найбільша наша надія. Ти чувши, якими словами промовля до Тебе зпід мурави Твоя старша дитина. Невже дозволиш, щоб той голос пролунав невідомий для твоїх менших дітей? не вже пристанеш на те, щоб твої менші діти забули про героїзм своїх старших братів? О, ні! Ти того не схочеш. Ти, не даш їм замотилитися чужим зіллям. Ти стоятимеш на сторожі виховання свого молодого цвіту, боронитимеш душі молодого покоління Народу, заправлятимеш його до працьовитости, обов'язковости й карности, наповатимеш його любов'ю до Рідного Краю й Народу аж до саможертви... А коли сувора Доля ласкаво до нас усміхнеться, тоді благословитиме Тебе весь Народ за те, що виконала гідно своє найбільше завдання. (о. н.)

До
Хвальної Редакції „Жіночої Долі“
на руки Нач. Редакторки
Вп. П. Кисілевської

в Коломій.

Головний Виділ „Союза Українок“ у Львові як виразник думки українського організованого жіноцтва західно — українських земель витає з почуттям радості появу „Жіночої Долі“ та бажає їй якнайкращих успіхів.

Справа економічного, просвітнього та громадського піднесення наших селянок, яку перед трьома роками жіночий зїзд признав завданням і обов'язком жіночих товариств цілого краю, з появою „Жіночої Долі“ стає вперше програмою видавництва. Таке видавництво мусить знайти повну піддержку з нашого боку. Воно мусить стати нашому інтелігентному жіноцтву дорогоцінним помічником в праці на селі.

Досі відчувалася у нас в цім напрямі велика недостача друкованого слова, яке зверталобися безпосередно до жіночих селянських мас.

Цю недостачу усуває молоде видавництво, покликане до життя завдяки заходам „Жіночого Круга“ в Коломій.

З огляду на це Головний Виділ „Союза Українок“ закликає усі жіночі повітові товариства та Філії „Союза Українок“ в краю до якнайінтензивнішої помочі видавництву „Жіночої Долі“:

а) через пренумерату „Жіночої Долі“ членами Т-ва;

б) через масове поширення „Жіночої Долі“ на села даного повіту за допомогою сільських інтелігенток;

в) через збирання жертв на видавничий фонд „Жіночої Долі“.

При відповідній допомозі з боку зорганізованого жіноцтва „Жіноча Доля“ зможе виконати в наших національних змаганнях свою важку місію.

Львів, 5. листопада 1925

За Головний Виділ „Союза Українок“:

Олена Шепарович, голова.

Ол. Кисілевська.

Новітні свята.

З давен давна ми звикли врочисто святкувати пам'ять різних церковних святих, що вславилися такими ділами, яких не малаб сили доконати звичайна людина, а саме: підносили на душі й тілі упадаючих, ізціляли немічних, навіть воскрешали мертвих — словом — творили чуда.

Алеж останніми часами повстають ще серед нашого народу різні новітні свята, які ми починаємо святкувати не менше врочисто від церковних.

Маємо тепер свято Повстання Української Держави, свято Просвіти, свято Книжки, навіть свято Кооперативи й інші. В дні таких свят, ми сходимося разом наче на спільну молитву, слухаємо, що проповідують нам про значіння того, чи другого свята, співаємо наші національні гимни, уладжуємо святочні вистави, концерти то що.

І за що се ми віддаємо таку велику честь цим нашим новітнім святцям?

Що вони такого зробили?

А за те саме, за що поклоняємося і святцям церковним: за чуда, які вони в світі творять. Чи не отвірає очі темним Просвіта, Книжка? Чи не вказує вона незрячим дороги до спасення?

А свято хоть короткотривалої нашої державности, відсвятковане тихо та щиро свідомими вартості великого народнього подвигу українськими громадянами дня 1. падолиста?

Чи ж не є воно як ця зірка ясна, що засіяла нам, як колись над Вифлеемом? Вона нам вказує шлях до нашого спасення, до неї всі тямущі Українці мусять стреміти — за нею йти, вона заведе нас до ціли...

А кілька чудес доконала у світі Кооператива? Тож це така могутня сила, що воскрешає майже мертві народи, вона вливає міць в організм, з яких, здається, виточено вже чи не останню каплю крови; вона двигає з пороку таких немічних і нужденних, що вже втратили надію на можливість ратунку.

Так! Ці великі, новітні святці роблять чуда

II.

Ранком рано у славному, преславному городі
[старому

Вулицями, майданами
Люди юрбою вибігали,
Січових Стрільців витали,
Ясного сонця питали:
Чого ж ясне сонічко не грієш,
Чому з нами волі не радієш? —
Та як-жеж мені вашу воленьку витати,
Як чорна хмара надтягає,
Буря з громом завіває
Блакитно-жовті прапори розкидає?...

III.

Ой у неділю рано-пораненьку,
То не вовки сіроманці з поля вибігали,
Не круки чорно-крилі налітали,
То наші славні Стрільці Січові
Вороженьків перли проганяли,

Олена Грозик.

Дума.

I.

Ой, то не сірі гуси налітали,
Ні гірські ріки з ревом плили,
То Українські полки поспішали,
Ні нічку ні днину не спочивали,
Трома шляхами маширували,
Селами, містами людей скликали,
Щирим словом промовляли:
Браття наші любі, браття наші милі!
Уставайте! рідну землю відбирайте,
Лютих ворогів проганяйте.
То люди тебе зачували, на коліна припадали,
Господу Богу подяку складали,
У руки кріси брали, —
З військом у похід вирушали.

— але треба навчитися їх шанувати як святих, треба жити так, як вони вчать, треба в них вірити! Таж і Христос не уздоровлював тих, що не вірили в його силу. Не уздоровить і нашого народу ніщо і ніхто, як що він до всіх великих благодатей людства буде відноситися байдуже, а то й ворожо. Ми мусимо увірити, що на таку недугу як наша є лік, і приймати той лік з чистою, святою вірою.

І то всі. Нас жінок, дівчат, не сміє бракувати у цих великих новітніх храмах. Ми самі будемо почувати себе гарнішими, ліпшими, як станемо поруч найсвідоміших громадян до роботи біля нашого відродження.

Інакше шанувати муть нас у громаді, в родині. Іншими очима дивити муться на нас наші власні діти, як що матір їх виїде на світ божий із тісного запічка. Може спершу це їм не подобається декому, може й покепкує який немудрий, — та ми не дивімся на це. Привикнуть! Чи гадаєте, що всі жінки на світі, які вибивалися з неволі темноти не мусіли переходити такі кепкування та глупі насмішки?

От кілька то було сміху, як жінки зачали горнутися до науки, які перепони у тім їм ставляли, кілька писали про те, як не старалися відтягнути різними спосібми їх від того.

Таже на такім віденськім університеті, де тепер жінки є професорами, був час, що для жіноцтва призначували не то окремі місця, як для прокажених, але й окремий вихід із будинку школи. Люди кричали „гавт“ як жінки почали по школах учить діти, як пішли до урядів, як стали лікарями, купцями. Цеж доля усіх тих, що перші йдуть новими шляхами. Та тим більша честь і слава таким, що не дають збити себе дрібницями з правого шляху.

Гуртуймося сестри, вступаймо в члени усіх українських товариств і організацій — берімся в них до роботи — не отягаймось, але потягаймо за собою ще й других жінок, дівчат та й чоловіків. Жіноцтво становить половину всего нашого народу — і то кращу половину, — бо звичай й обичай у них куди кращі, як чоловіків.

В жіноцтві надія України. Вона жде від нас помічі! Тільки живо, тільки охоче до роботи, до науки, до організації. В грудні припадає Велике наше Національне Свято — Свято Просвіти. Не забудьте про нього дівчата, жінки, звеличайте його свєю як найчисленнішою участю, підпоможіть хоть дрібною, але загальною лептою.

Що даємо на наші народні цілі — це так, якби ми складали гріш на цілющий лік собі, своїм дітям.

Жіноцтво в читальні.

Др. Андр. Чайковський.

„Покірне теля дві мами ссе“.

З телятем воно так може бути, але чого людина хоч вона й не теля також покорою хоче дві мами висвати, годі зрозуміти.

Ботака у нас пословиця і люде до неї привикли. А привикли до того через вікову неволю, в якій, жили і були, бо мусіли бути покірними супроти

Ворожим трупом дороги встеляли.

Полялася вража кров рікою:

Ой не одна жінка-мати остала вдовою.

Тяжко — важко воріженьки зажурились,

Що не мають тої сили

Українців з їх землі прогоняти.

Стали думу думати — гадати,

Стали раду избирати

Та зрадою підступати

З вікон, з за муру стріляти,

І зрадою Січових Стрільців убивати,

Твердий камінь козацькою кров'ю поливати.

IV.

То не пекло горить палає,

То українську землю воріг відбирає.

То не турецькая орда,

То вража душа горда,

Бога в серці не має

Чужинців помочи взиває,

Наших з рідної землі гонить проганяє.

V.

І військо наше Січові Стрільці

Преславнії молодці

Перед ворогом уступають:

Словами промовляють!

Ой ви наші батьки, наші мами,

Не журітеся нами!

Ви тільки дбайте,

Молодь нашу на добрий розум навчаєте,

Догідної пори дожидайте.

Бо слава не поляже,

Як батько синів, матір дочці розкаже,

Як піде слава поміж жіноцтвом, дівочтвом

Поміж славним парубочтвом,

Як не забудуться тії

Дні наші славнії

То віднайдемо долю,

І пробудимо волю,

Піднімемо червону калину,

І розвеселимо нашу Вкраїну!

тих гольтіпаків, що над ним панували. Та пословиця то мудрованнє раба-невольника. Та тепер, коли увесь світ признав нас самостійним охрещеним народом, котрий начисляє 40 мільйонів душ, ця пословиця не повинна у нас бути, бо це ганьба, пятно на нашому народному характері.

Що воно значить покора? Значить коритися перед ким і зносити усе терпеливо без опору.

До такої покори ми обов'язані лише перед Богом, але не перед людьми, бо перед Богом ми люде всі рівні, ми всі однакові діти, чи жебрак, чи князь, усі однаково убогі на світ родимось, однаково вмираємо і в землю ідемо.

Отож коритися перед такими самими грішниками немічними людьми значить признавати їх рівність з Богом, а це великий гріх.

Та ще через покору перед людьми ми понижуємо наше людське достоїнство, сходимо до ряду тих телят, що хочуть дві мами ссати.

І жаден закон людський не змушує нас до покори, бо супротив закону всі горожані між собою рівні. На щож ми коримось, коли до того нас ніхто не примушує?

Теля покірне дві мамиссе, а покірний чоловік сподівається за свою покору щось дістати. Та лише сподіється, бо той, перед ким коримось нічого за це не обіцяє, отож до нічого не обов'язаний, але нам так здається, що він щось дасть. А коли не дасть, а так буває звичайно, і ми мимо нашої покори нічого не дістаємо, то виходимо з того упокорені з соромом на лиці, начеб кропивою попарив. Та деякі одиниці так до того привикли, так зжилися з своїм рабством, що сорому не відчують, і коряться далі.

Особливо наш селянин (я не кажу це про всіх) показує покору перед кождим сурдотом і мундіром та урядовою шапкою. Стрінувши такого пана, він кланяється низько, гнеться в три погібені і лиже руку. Скільки разів таке бачу, то мене сором вогнем пече, що мій менший брат зійшов на таке схудобіннє. Або прийде той менший брат до уряду... От тут цієї клятої покори повний міх.

Чоловік не повинен забувати, що не громадянство для уряду, лише уряд для громадянства.

Обов'язок урядовця служити громадянству, бо за це платить йому держава з наших податків. Отож він не урядує з ласки, лише з обов'язку.

Чогож коритися, чого pozwalати, щоб над горожанином урядовець знущався, ганьбив його, дурняв, ти-кав йому, як своєму пахолкові?

І хтож має обов'язок упомянутися за покривдженим? Він сам, і певно нічого йому за це не стане, а урядовець, коли не буде покараний, то дістане за це доброго носа.

Подумайте, чи Німець, Чех, або Поляк позволив би так по собі їздити, як наш чоловік позволяє?

Бо ми покірні телята, здається нам, що за це нам щось капне, а воно неправда. Навпаки, усі сурдоти і мундірі, і ті що в урядових шапках ходять, бачучи нашу покірливість знають, що можна нам на голові кілки тесати, бо у нас рабська покора перейшла в кров і кости.

Покора то наше народне нещастя було і буде, і покорою ні самостійности державної ні кращої долі не здобудемо.

Щож поставити напротив покори?

Шанування, береження нашої людської гідності і горожанської свободи.

Та я не кажу, щоб замість покірними ми були гордими і нечемними. Таким побитим ми показали-би, що ми не христіяни, а дикуни некультурні.

Значиться так: треба нам поводитися супроти других людей чемно. Знайомих людей повитати, не вживати простацьких висловів, не понижувати слабшого, чи біднішого, не гвалтувати, коли над нами хто знущається, лише рішучо упомянутися за свої права і доходити свого права в правній дорозі.

Дивне диво, що коли наш брат зневажить нас згоряча поганим словом, то зараз йдемо в процес о образу чести. Колиж нас зневажить який сурдот в загалі, кладемо вуха по собі, і даємо усьому на собі присохнути. Навіть боїмося словно пожалувати ся перед зверхником того урядовця.

Отож пора нам закинути рабську покору. Лишім її для тих телят, що хочуть дві мами ссати, а ми будьмо людьми.

О. Кисілевська.

ПРО ВИХОВАННЯ.

Лихе насіннє.

Напевно не одній з нас, й не сниться, що вже в перших ранніх днях дітчого життя, ми власною рукою засіваємо в невинну душу дитини, — перше зле насіннє, якого овочі приходиться збирати аж гень-гень по довгих літах. І чимже, спитаєте, хто добровільно хотів би сам псувати свою дитину? Відповідь на це є: робимо власною неухагою.

Коли дитинка почне сидати, коли ставить перші свої невинні крочки — ми вже мусимо добре уважати, аби в невинну душу не запало лихе насіннє. Ось дитинка тільки бавиться: торгає що сили за волосся братчика, сестричку, шарпне за вус, чи чуприну й батька, набе кулачком маму, — і ми сміємося, тішимося із цього! Такеж воно смішненьке при цім, таке вже й мудре, дає собі із старшими раду! Але чи добре ми робимо дозволя-

ючи на такі забавки? не годимось ми добровільно на це, щоб з дитини нашої виріс з часом зухвалий малий збиточник, що не слухати, не шанувати ме колись батька-неньку? Чи не ліпше зразу виймати ручки з волосся й сказати, що шарпати не гарно, що не вільно сестричці, братікови, мамі робити бубку, що так чемна дитинка не робить!

А шарпанне, мученне звірат, душення, биття коня, пса, чи іншої звірини — не є першим задатком на поганого, жорстокого забіяку, що навчившись спершу мучити котика, песика, далі знущати ме над кіньми, худобою, а то й другою людиною? Чи не є нашим святим обов'язком у першому зарані життя хоронити дитину від цього, щоб не вкорінилося в ній це зло, яке з годом тяжко побороти. В початках нам легко це зробити, легко перекопати й вдержати маленьке, щоб другому не справляло болю, легко поучити того, що киця чи песик плакати ме, а то й драпне нечемну дитину.

Знов інший примір: біжить дитина, посовгнеться, упаде, вдариться в головку, чи ручку до скрині чи підлоги. Щож тоді робимо? Розумна матір забавить, поцілує, повчить диття, що треба бу-

ти осторожною, не накидувати на землі, щоб опісля не поховзнутися. Так поучена дитина пізнає, що дійсно зле зробила і другий раз ме більше уважати. — Та таких матерій є мало, більша часть не поучить дитини лагідно — а набає погану скриню, стіл чи там що, що „зробило дитині бубку“. — Чи не є то наука мстивости ще й несправедливої? Чи не учимо тим дитини спихати всю вину на кожного иншого лиш не на себе — і цим самим кривимо їх поняття справедливости, ще й відбираємо нагоду чогось навчитися, застановлятися?

Знова инша дитина марненька, бліда не може їсти — до кожної склянки молочка треба її силувати. Яксь причина тому мусить бути і дбайлива матір добре уважає що хибує її дитині: може кашкає, може жолудок не в порядку, може просто не кормимо її, як повинні в свою пору, а даємо що хвилі, невідповідну для дитини їду. — Отже замість розглянути, а хотби порадитися лікаря, або когось розумного, — ми заохочуємо дитину таким способом: їдж Михасю, їдж скоренько, бо мама чи там дідунько зїсть; або їж, бо дам братчикови чи сестричці. Дитина тоді думає, що поділитися з кимось навіть тим, чого самі не потребуємо, є для нас великою кривдою і їсть кашку чи булку, тільки тому, аби це коли другому не дісталось. І чи не є то наука захланности, скупарства, лукавства? Така силувана їда, без усунення причини, що відбирає дитині охоту до неї — на здоров'я їй не може — а виробить із доброго, невинного дитяти поганого самолюбця. На усі ці дрібнички дбайливі батьки — матері мусять звернути бачну увагу, бо душа дитяти, це наче м'ягка воскова табличка на котрій те, чого дитина від нас навчиться, вижолоблює спершу маленькі, а далі чимраз глибші рівці, борозди, якими опісля підуть усі привички дитини.

Уважаймо, щоби дитина в зарані своїх днів не набувала поганих норівів, з якими опісля не лише їй самій буде гірко жити, але й усім тим, з ким така дитина, а опісля і доросла людина, ме стикатися.

Але не тільки на дитину й кожний її крок мусимо уважати при вихованню дітей, — не менше прийдеться нам уважати і на себе. Чим дитина всього вчиться? Тільки наслідуванням цього, що роблять і говорять старші! Як би не було нікого, щоб говорив до дитини і вона ніколи не чула людської бесіди, вонаб ціле життя не говорила, а видавала звуки без ладу і звязи.

Якби дитина не бачила, що ми ходимо на ногах, вонаб дуже довго лазила на „чвораках“. Так само мався річ із усім инчим. Чого ми самі навчимо своє дитя, таким воно опісля і буде.

А тепер застановіться: чи учимо ми тільки добра нашу дитину? Чи не поганимо слух і душу її поганими словами, сварнею, лайками, проклонами? Нам здається, що дитина ще маленька, що нічого не розуміє, а в ділі погані наші слова і звички, забруджують душу дитини, так як забруджується біла одіж болотом. Але одіж можна скинути, вичистити, а заподіяну кривду дитині дуже важко виправити, бо зло якнаслідок кинене в землю не пропадає, а росте й заглушує усякі добрі інстинкти.

Пам'ятайте про „Свято Просвіти“ дня 8. грудня.

Зі світа.

Конференція в Льокарно скінчилася так, що Німців від тепер будуть уважати великі держава собі рівними та приймуть їх до Ссюза Народів. Щоб примирити Німців та втягнути їх до відбудови промислу і торгівлі, великі держави а особливе Англія і Франція, обіцяли Німцям звернути кольонії та зревідувати їх східну границю. Цею послідною обіцянкою невдоволені Поляки, бо бояться за горішний Шлеск та гданський коритар.

Польща клопочеться своїми грошовими справами, бо їй вічно не стає. Вона запобігає ласки у світових багатирів Ротшільдів, які схилиються до того, щоб Польщі позичити грошей, але під умовою, що Польща забезпечить цю позичку горівчаним монополем.

І так заставляє Польща все, що може, аби тільки добути грошей на покриття недоборів, а тимчасом знаходяться патріоти, що добутий такою ціною гріш — розкрадають. Нема в Польщі й одної газети, щоб не описувала як то гарно газдують її урядники по банках, касах, почтах, залізницях, усюди де тільки можна дібратись до державного гроша. На такі панські злодійства йдуть міліони.

Уряд Грабського повалився 13. с. м., що враз з другими причинами викликало значний спадок злогого а за тим подорожіння усіх продуктів.

З Радянської України, вернув недавно (приналежний до комуністичної партії) посол Приступа й розповідає, що відносини на Україні наладжуються чимраз краще. По містах, на залізницях великий порядок. В народних та середніх школах на Україні наука йде в українській мові — високі школи ще мало з'українізовані. Кооперативне господарство дуже поширене. Між селянами великий попит за господарськими машинами. Селянство горнеться до науки й радо посилає свої діти до школи. Однак брак гроша не дає освіті розвинути як слід — дуже багато є ще мало або й зовсім неписьмених. В Харкові та Києві виходить багато Укр. газет — (для селянок видається „Селянка України“). Рівночасно зазначив посол Приступа, що в політичному відношінню Україна є цілком підчинена Москві і не може самостійно висловити свої думки в міжнародніх справах.

В Чехословачії, як ми згадували в першому числі „Жіночої Долі“, вводиться зміну подружнього закону.

Межи чоловіком а жінкою по думці того нового подружнього закона наступає повна рівність. Жінка, що виходить за муж, чи як в нас говориться „віддається“, перестає бути невільницею свого чоловіка. На основі цього закона чоловік і жінка мають зовсім рівні особисті права й свободу праці. Коли чоловік змінює місце прожитку, жінка не обов'язана йти за ним (як це було до тепер, а як є у нас ще нині). Майно, яке придбають подружки разом, є їх спільним майном.

Подруже може розійтись на бажання обох подругів, або на жадання одного з них. Обов'язок виховувати дітий мають обоє подружки рівний. Діти обов'язані — на жадання родичів — дати своїм неспосібним до праці родичам повне удержання.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКИЙ.

Як американці доходять до мастків?

Коли ви так здалека дивитеся на Америку, коли чуєте про ті великі мастки, які добувають собі тут люди, про великанські фабрики, склепи таких розмірів, які навіть трудно собі уявити, — вам здається, що їх закладають якісь дуже багаті та вчені люди, якісь могутні державні підприємства, які дістають вже все налажене зорганізоване, лиш йди та черпай з готового.

Та ви дуже помиляєтеся. Трохи не всі найбільші фабрики, склепи — усякі підприємства в Америці повстали майже з нічого, тільки з великої пильної праці, з жажди науки і знання тих, що їм дали підвалину.

Ось найбільший „департаментовий“ [загальний] склеп на світі Маршанфільд, взяв початок від того, що властитель його п'ятдесят літ тому назад заложив свій склепик у маленькій однокімнатній домику.

Генрі Форд, властитель найбільших на світі фабрик автомобілів, яких дохід перевищує біліон доларів, — 15 літ тому був ще бідак.

Великий вчений Едізон, якому завдячуємо найбільші винаходи нашого часу як: телефони, жарові лампки, грамофони та много інших цінностей в науці — зачав з нічого — бо першу свою роботу заложив собі в кутику залізничного вагону. Нині його робітня дає заняття тисячам робітників.

Вріглі, зачав вироблювати свою гуму до жуття [в Америці люди, особливо діти цілими днями жують гуму] сам оден в пивниці. Нині він будує найкращі камениці в цілім Шікаго, які коштують десятки мільйонів доларів. Самого податку платить він річно десять мільйонів.

Тисячі подібних примірів можна би навести — та я обширніше оповім вам ще оден:

В місті Дідроїт, підносив заслону в театрі добродій Мессмор, а в Монтреон різницький хлопець Мр. Дамон.

Ці хлопці случайно зійшлися разом і поставили шукати собі ліпшого хліба. В тій цілі вибралися до Нью-Йорку. Вони не мали гроша, щоби заплатити залізницю, тож почасті йшли пішки або крадьки підїздили на фрахтових вагонах. Це діялося 15 літ тому назад. З початку в Нью-Йорку бралися вони за всяку працю.

Вкінці заклали „шопу“, де приймали до прикрас усякі вози на час мійських парад. Бізнес [інтерес] ішов їм незгірше. Відтак вони вичитували з газет, у котрім місті мала відбутися якась парада і виїздили туди, та приймалися прикрашувати цілі міста. Вернувши до Нью-Йорку вони постановили зужити свій набутий досвід, і заклали фабричку фігур з тоненького морщеного паперу, які продавали склепам до прикраси виставових вікон. Дамон оставав у шопі, а Мессмор ходив шукати замовлень. Проводили вони свій інтерес так гарно і совісно, що незадовго діставали тільки замовлень, що мусіли свою „шопу“ розширити і приймати до помочи ще кілька людей. Та вони не поперестали на тім. Щоби ще більше розвинути своє підприємство, почали придумувати усякі механічні фігури. Перша була малпа, яка виставляла язик. Від семи літ, вони мають велику фабрику і

виробляють, що тільки хто замовить, уміють примінити усяку машинерію. В останніх часах почали вони виробляти на замовлення величезні звірі як: слони, природної величини передпотопові звірі, мастодони, дінозаври. Такий дінозавр є кільканадцять сгп високий і представляє зовсім докладний тип передпотопового звіра. Він дихає боками, рухає хвостом, огвирає писок і т. д. Такі дінозаври виставляють у передпокоях, у театрах. І хоть за такого звіря треба заплатити 35 тисяч доларів, фабрика має дуже багато замовлень, бо як казав один директор театру у Нью-Йорку: такий дінозавр стягнув у короткому часі пів мільйона людей до його театру. Тепер зачали музеї замовляти в них ріжні звірята, багато їх також випожичає.

Ось так американці беруться до промислу. Зачинають від малого без усяких фабрик і закладів денебудь. Але зато напружують увесь свій розум, мають очі, спостерігають що в дану хвилю потрібне й може піти — учаться, видосконалюються самі своєю працею в кождім фаху.

Такі хлопці, що в театрі підносили заслону, бачили там ріжні штучні прикраси, ріжні машинерії — й те, що бачили, вміли використати, наукою поширити, розвинути, залізною витривалістю вибитися на верх, стати у своєму фаху на найвищому щаблі.

Ми — Українці — нічого не вміємо добувати власною працею, не хочемо зачинати з низу. Ми сейчас хотіли би будувати цілу фабрику, зібрати купу професорів, закупити коштовні машини, заняти простору каменицю на варстати і т. д. А в нас на те або нема гроша, або нема відповідних людей або достаточної скількості дітей до науки. То одного то другого або і всего нам бракує, тому заклавши руки, ждемо божого змилювання, гніваємося, нарікаємо, стогнемо, але до діла поодинокі не беремося.

Замість стати твердо на ноги, ми все піднімаємося на пальці, розуміється не маємо сили довго встояти і падаємо. Ми не цікавимося нічим, не користуємося з досвіду другого, з науки! З книжки можна багато довідатися — та наш чоловік (і то не лиш селянин) книжки боїться як чорт свяченої води. В світі можна не одно побачити, навчитися та ми наче приросли до порога своєї хати. Наш чоловік на котрому місці стане, на тім і застигне. Якби так наші хлопці піднимали так заслону в театрі як Дамон і Мессмор — вони б і досі там стояли (як би їх другі не вигнали!) Як наш швець навчиться прибивати до чобіт латки, то й латає ціле своє життє, бо деж „майстрови“ йти в науку дальше учитися, хочби як простий робітник — у нас як є коваль, то далі по за ковання коний не піде.

А й господарі, газдині — хоть мають землю, що перець на ній родивбися — управляють її все по звичаю батьків, сіють зведене насіннє, що не видає й десятої часті, того що повинно і місто учитися як поліпшити своє газдівство, як лиш хто фіртку отворить, утікають на заробітки й як невольники запроднуються в ярмо — бо їм самим не хотілося подумати, якби то навчитися чогось у світі.

Може де хто скаже мені на це: ей Америка

це інший світ — а в нас таке не вдається — люди не мають гроша. Так, у нас може не дійшовби чоловік так зараз до мільйонів доларів, але нема найменшого сумніву, що хто продумає, застановиться, учиться, удосконалює свою працю, хто знає підхопити пригожу хвилю, відчутти погребу загалу, словом хто цікавий, має витривалість і охоту до науки, — до праці, — той вибється на верх і буде інакше жити як той, що йде через життя утоптаними старими стежками, наче глухий і сліпий не спостерігаючи, що світ і вимоги його змінюються.

Др. В. С.

Лист з фармів.

Питали ви мене, як ми в Канаді живемо? Хочу дещо написати.

В нашому куті тут „на камінях“, як люди кажуть, не мають фармарі багато землі а так по фармі (160 акрів), по пів фарми, а вже таких, що держать секцію (4 фарми), можна на пальцях порахувати. Англійці, на „камінню“ не хотіли осідати, бо тут і земля не така як де инде і роботи вдесятеро більше, ніж на чистій прерії, тому-то й тутешні кольонії чисто українські, тай хати, котрі старші, ще на краєвий лад кладені, багато й соломою критих. Знаєте, наш нарід такий, що де оден сів, там і другі, що пізніше приїхали, теж сідали, дарма, що земля гірша. А можна було давними часами всюди ще гомстади (homestead — даровий наділ землею) дістати і на добрих землях, не тільки на цих каміннях.

Сподобалося тут людям, бо і ліс є і худобу є де пасти, ну, тай коли викорчувати ліси, то й земля під пшеницю добра.

У мене самої є пів фарми. Ще як жив покійний Семен, мій чоловік, то викорчували ми разом десять акрів а вже по його смерті, то я з синами ще п'ятнадцять акрів докорчувала. Сіємо майже саму пшеницю, тільки яких 4 акри вівса. Коло хати на пісковатій землі садимо бараболю, капусту, огірки, кавуни, томейтас (помідори), тай усе, чого до хати треба. Сего року, то бараболі чисто вимокли, бо дуже дощі були. Зате пшениця, що трохи на горбі, то дала, 34 бушлів з акра (1 бушель має около півтора ділетки.)

Тут найгірше тому газдувати, хто не має синів, або — здоровля. Мій Семен таки від роботи й помер — сім років тому.

Купили ми компанійну фарму, по два долари за акер, але сам ліс. Коби хоч темрик (тамагає, рід шпилькового дерева), то бувби матеріял, а то попля (poplar, рід трепети), до нічого не здала, тай дуби що ледви на колики до фенцу (плота) здалися.

Ага! Я не казала вам, що ми вже перед тим п'ять років, відколи приїхали, сиділи на компанійній землі, так, ніби на чужій, що ні купували її, ні рентували (винаймали.) Там і придбали трохи гроша, що можна було свою фарму купити. Тай худоби трохи найшлося.

Взялись ми обоє з Семеном корчувати. Спершу вирубали дерево. Вимірили яких десять акрів під оранину, випалили їх. Тепер треба корчувати! Обкопуємо кождий пень тай витягаємо самі, бо коней в нас ще не було. Вже найтяжше дубчаки

корчувати, бо таке воно туге, що не повірите! Та вже, як-би самі пні були, то якось-би пішло, але бо й каміня як насипало. Менші, завбільшки в добру голову, скидали ми на купу, а більші, то таки лишали, тільки там, де на город вимірили, треба було і їх переносити. Я була здорова, сили не хибувало, але як бувало возьмемось з Семеном тягати то камінне, то гадала, що душу на них страчу. Мені якось нічого не сталося, але Семен таки понад силу взявся. Коло каміння підірвався тай перед Різдвом помер. Лишив мене з чотирма хлопцями, найстаршому Василеві було тоді дванадцять років.

Тепер вони вже в мене господарями!

За школу тай за друге вже іншим разом напишу.

Фармарка Семениха.
Полуднева Манітова, Канада.

Малий Джек до товаришів в Старім Краю. Польованне.

Цей суботи наш професор замість поговорити про наші досвіди зі звірятами, запросив одного подорожного, щоб він оповів нам дещо зі своїх мисливських пригод в Африці. Містер Перзіваль, так звався той подорожний, розповів нам про польованне на леопардів, звірят, що належать до родини левів та тигрів і є дуже небезпечні так для людей як і других звірят.

— Ми мешкали, почав пан Перзіваль, у маленьких деревляних домиках над рікою в околиці, в якій було дуже багато леопардів. Їх можна було стрінати всюди, тільки не на рівнині Леопард як дикий кіт, любить протягатися на дереві та вигріватися на сонці, а при тім чигає на добичу. Як що тільки яка звірина або людина підійде під дерево він мов блискавиця кидається на неї. В тих околицях леопарди жились головно мясом диких свиней і малпами, яких там живе нечисленна маса. Не погордить леопард і людським мясом, але не кидається на людей так часто, бо боїться. Вже скорше він нападе на жінку або дитину, як на дорослого мужчину.

Одного вечера ми сиділи на веранді й почули такий м'явкіт леопардів, що мене зібрала охота за полювати на них.

Ми сейчас вибралися з провідниками і псом у ліс. Не зайшли далеко, як наш пес найжив шерсть і почав неспокійно скомліти. Коли-ж ми підійшли ще троха і пес знайшовся під деревом, — з галузи блискавкою злетів на нього леопард. Я змірив з рушниць і вистрілив у цей живий клубок. На щастє я поцілив леопарда, поранивши при тім трохи пса, і він сейчас кинув добичу й утік у ліс. Ми завязали псови рану й незабаром віднайшли в гущавнику неживого леопарда.

В тій самій околиці жив один дуже великий і зухвалий леопард. Цей головно кидався на людей. Одного разу Кафер — так звать тут людей африканського племені, варив собі при вогни зупу. В білий день напав на нього леопард. Кафер в страху обляв його горячою зупою. З того часу леопард вже більше не нападав на людей.

З малечку зланий дається цей звір освоїти, але як підросте, його природа відізвається і він готов кинутися на людину.

Оден магомеданин — Араб, мав освоєного леопарда. В днину, ходив з ним як з псом, а на ніч усе привязував його, бо леопард є найнебезпечніший в ночі. Одного разу Араб положився спати в своїй хатчині. В ночі почув, що щось лазить по кімнаті, він подумав собі: певно це мій леопард. Встав, схопив за тріпачку і добре погладив його нею по хребті.

Леопард вибіг на двір, Араб за ним, бо хотів його зловити і знову привязати — але звір швидко зник.

Яке було здивовання Араба, ксли він вернувши до хати побачив, що його леопард є привязаний, а тамтой, що дістав такого прочухана, то був дикий, що прийшов відвідати свого брата в неволі.

Про це, як воюють малпи з леопардом і про нашу стрічу зі стадом слнів і леопардом, розповім вам у черговому числі „Жіночої Долі“.

Джек.

Цікаві вісти.

Англійці читають багато книжок. Вінніпег (Канада) числить коло 200.000 мешканців. В місяці серпні перечитано в „публичні бібліотеці“ 57.733 книжки.

В місті Вінніпегу, як в загалі в Канаді та Америці всі дома оґрівають або парою, або горячим воздухом. В центрі міста і близько централі є осібні оґрівальні, від яких йдуть попід землю рури до поодиноких домів і провадять пару до всіх кімнат домів так, як водопроводи або електрика.

В Америці автомобіль витискає залізницю. З кожною годиною росте число автомобілів, а залізниці тратять своїх подорожних. З 3.600 гостей,

що заїхали до одного готелю в Майн (З. Держ.) приїхало залізницею тільки 556 осіб. Решта прибула автомобілями.

Дорогі Сестри і Брати вільної землі Вашінгтона і Канади!

Станьте передплатниками часопису „Жіноча Доля“ який виходить в Коломії („Zinocza Dola“ Nowa 1, Kolomea, East Galicia, Poland) раз у місяць і коштує на рік 1'30 дол. вже з пересилкою.

„Жіноча Доля“ розкаже Вам, як живе, та що робить наше українське жіноцтво в „старім краю“

„Жіноча Доля“ покаже Вам, як українське жіноцтво бореться за волю і незалежність свого народу.

Ви Сестри і Брати свідомі того, що лише освічена і свободна жінка є запорукою кращої будуччини поневоленого народу.

Ваша передплата за „Жіночу Долю“ допоможе розвинути нашій молодій жіночій організації, допоможе нам освідомити наші жіночі маси, допоможе загоїти ці, глибокі важкі рани нанесені нам світовою війною, допоможе нам успішно боротися за волю і незалежність нашого українського народу.

Присилайте передплату на „Жіночу Долю“!

Збирайте датки на пресовий фонд „Жіночої Долі“. Передплату і датки на прес. фонд можна скласти на адресу:

В Сполучених Державах: Dr. W. J. Simenowicz, 1286 Milwaukee Ave, Chicago III U. S. A

В Канаді: Dr. W. J. Kisilewskij, 447 Redwood Winnipeg, Man. Canada.

Редакція.

З над синього моря.

Любі читачки „Жіночої Долі“!

Наш жіночий часопис найшов мене ген далеко в Югославії, державі „Краля Петра“, (Ви може й забули, що на світі є ще народи, що мають сього краля-короля) в прегарнім місті Дубровнику над берегами синього моря. А й гарно тут! Сонце аж палить. Шумлять величезним листом високі пальми, чорніють як свічки рівні кипариси, дримають у задумі над морем старинні палати, а море живе, рухливе, розколисане, — то наче шепче щось тихенько — то лютиться, реве, бризкає піною.

Гарно тут — але серце все таки тягне до своїх — тож бодай напишу до Вас листа, про те як живуть, чим займаються тутешні жінки Дальматинки.

Ось послушайте:

На жінці спочиває тут усе хазяйство — вона працює й клопочеться хатою, дітьми більше від свого чоловіка — бо його майже ніколи нема дома. Дальматинець — тут над морем, це рибалка, що цілими днями й тижнями пливає по морю на малому судні з рибачкою сітю. Дальматинець це моряк на пароплаві — що чується на морі, як риба

в воді. А котрий ні ту ні там не найде хліба, тоді вже на певно з нього шофер — що править автомобілем, та обвздить гостей, що зїхалися для відпочинку, чи ратувати здоров'я до його чудової, сонішної країни.

Жінка обробляє свій невеликий городець — (поля у них дуже мало), дбає про діти й хату, носить молоко на базар та займається домашнім промислом, найбільше, як і в нас, мереженням на полотні.

В Дубровнику, як ми довідались, є й жіноче товариство, що зветься „Женска задруга“ та має 350 членів із усіх верств суспільности: інтелігенції, міщанства, селянства.

Ми відшукали домівку „Задруги“, що міститься при найгарнійшій вулиці Дубровника (вулиця Краля Петра). Приймила нас дуже вічливо пані, член товариства, в гарній кімнаті прибраній ручними роботами Дальматинок: килимами й різними вишивками. — Навіть стіни кімнатки помальовані в такий спосіб, що здається обиті сірим полотном, а в горі під стелею й низче в половині стіни ви-мальований народний взорець, наче мережка на вуставках.

Члени товариства діляться на гуртки: освітний, що дбає про бібліотеку, та читальню для

жінок, — (а газети свої, як у нас „Наша хата“ і „Жіноча Доля“ таки не видають!) далі гурток, що має задачу уділяти жінкам різних порад. Удержують захист для сиріт, щей дігочий садок, для дітей від двох до шести літ, де кожда матір, що має роботу поза домом, відводить свою дитинку, щоб сама вулицями не блукала, але під опікою вчительки чогось путнього навчилася.

Є й гурток, що займається піднесенням жіночого промислу. Роблять це вони так, що товариство купує матеріал, — (найбільше тонесеньке домашнє полотно), дає взірці і бавовну, а селянки на селах вишивають і дістають за роботу плату. Як раз тут у домівці „Женської задруги“ є наче виставка тих робіт, тут і продається їх. Вічлива пані показує нам прегарно мережані жіночі сукні, блюзки, діточі суконки, хвартушки, мережані скатерті на столи, ручники, хусточки на голову, окладинки на книжки, та течки на папері, вишивані застілки на столи — словом усякі речі, практичні й модні та кождому потрібні.

Спосіб вишивання й взори дуже нагадують наші жіночі вставки особливо гуцулок із Дори. Навіть шийється їх, як і в нас, з лівого боку так званим низинним способом. І в других дальматинських містах, де ми бували, всюди стрічали ми килими й такі як тут, вироби Дальматинок. От і жаль і заздро стало мені: Чомже то й в нас нігде не видиться праці наших селянок? Чому не можемо й ми дати зарібок нашим жінкам, хотьби на зимовий час, поки вони не заняті працею в полі? Над цим треба подумати нашим жіночим товариствам. До сього треба відповідної організації, але й зі сторони нашого сільського жіноцтва треба також почуття обов'язку і точнотти, котрої в нас в загалі так мало.

Пані з „Женської задруги“ впевняла, що усякі замовлення селянське жіноцтво в Дальматії сповняє точно і совісно.

В нас звичайно инакше буває. Та чи-ж дивота? хтож це в нас, коли небудь займався сільським жіноцтвом? Будеж мати „Жіноча Доля“ досить роботи над вихованням не тільки дітей, а й старших. — Та поволи усе зробиться — тільки вистрелости.

В Дубровнику в вересні 1925.

Ганна Ганьківська.

Добрі ради.

Хату на зиму треба добре вичистити, повимігати всі порохи, павутиння.

Непотрібні річі повиносити до комори та на стрих, всі діри мишачі позасипати мілко товченим склом або напхати, кільки влізе, ріп'яхами. Шпари треба позаліплювати. Добре є мешкати в більшею кімнатах, а бодай у двох. А вже ніяким способом не слід у хаті держати звірину, як псів, кріликів, курки, поросята, чи навіть, як то в нас буває, теля або вівцю. В зимі пересиджується більше в хаті, а з нечистого повітря люди хоріють, а то й умирають.

В одній кімнаті повинна бути піч до печення хліба і кухня до нарення, в другій треба покласти грубу до ogrівання, що найбільше з маленькою бляхою, щоби можна було на ній в потребі дещо заігріти. Грубка займає в хаті мало місця, легко ogrіває хату й довше задержує тепло.

Як засматрувати вікна на зиму?

На зиму повинні бути подвійні вікна з кватирочками, щоб що днини можна їх було отворяти. Провітрювання хати літом чи зимою є **конечне** для здоров'я, а крім сього чистий воздух скорше наігрівається. За для цього треба заосматрувати вікна на зиму в той спосіб, щоб кождогодня можна їх було отворити. Найліпше до цього надається шклярський кіт або проста гливка, добре замішена глина. Робиться це так:

Раму вікна обліплюємо кітом або глиною, посипаємо з верха крейдою, а при глині пополом і примикаємо вікно. Як отворимо його на ново, бачимо, де ще замало кіту, або глини й додаємо їх, стільки, щоб вікно добре пристало. Як присхне держиться дуже добре й вікно в кождій хвилині дається отворити. — Ліпше заліплювати вікна середні, а не надвірні, то не будуть в зимі так замерзати.

Дехто заліплює вікна папером, але тоді цілу зиму не можна вікна отворити. Межи вікна насипаємо піску, щоб вода, що стікає з вікон, мала де всякати. На пісок накладаємо гарного зеленого моху та ще й втикаємо в нього квітки-солом'янки, або галузки червоної калини.

На зиму накопайте собі коріння татарського зілля і гавезу чи як де куди кажуть живокости. Коріння дебре ополокати а як прив'яне пократи дрібно і висушити. Це дуже добрі ліки — на що скажемо в черговому числі.

Напитки місто горівки пива:

Усі люди що не хотять затроювати себе алькоголем горівкою та пивом, уживають місто них різні теплі та холодні напої. В черговому числі напишемо про це обшлрніше а на разі порадимо лише як приготувати чай та холодний напиток із садовини.

Чай. Чай ніколи не заварюється, лише парить. Найліпше купити собі для читальні досить великий самовар, в яким мож коли схочемо легко вуглем заварити воду.

Уважати аби самовар з вуглем ніколи не був без води бо розлутується!

В окремім малім чайничку або горнятку з дуже добре пристаючою покрисечкою — запарюємо малою скількістю води ложочку чаю, як натягне наливаємо по ложочці або дві до чистих горняток, доливаємо водою, і подаємо цукор до осолоди.

Добрий напій із свіжих або сушених яблук, грушок або сливок.

Варимо сушені чи свіжі овочі додавши малу лісочку ценамону і пару гвоздиків або кусничок цитринової шкірки.

Як овочі добре зваряться, сцідимо вивар до шклянної бутлі, додати цукру до смаку і нім даємо до питя добре охолодити. Або инший спосіб:

На два гарніці того лиш трошка літного вивару дамо півтора дека розкришеного дріжджа, вимішаємо добре і нехай так постоїть цілу ніч. Другого дня позливати в чисті фляшки **не зовсім повно**, міцно заткати спареними в окропі корками а для

безпеки аби мусуючий плин нр висадив корків. за-
в'язуємо ще з верху шпагатом. Винести на холод
— за два дні готове. Довше як кілька днів не пос-
тоїть тому треба того напою робити лиш тільки,
скільки на раз може минутися.

Медівнички т. звані поцілукии.

Для дітей і до чаю.

Півтора шклянки мілкого цукру, ложка меду,
чотири яйці, мала ложочка потажу і 4 шклянки
муки — додати товченого коріння, як: гвоздиків,
кілька зерен англійського перцю, смаженої шкірки
з помаранці. (Дістанете в Нар. Торговлі або копе-
ративі). Всього разом добре вимісити, брати тісто по
кавалку, зробити з нього довгий валочок і краяти
кульки величини волосного оріха. Помачати з роз-
бите з молоком яйце, потім у грисиковий цукор,
можна на верх дати половинку або чвертку оріха і
складати зрідка на вимашчену смальцем або воском
бляху. Уважати аби в печі зарум'янилися легко,
але не спалили. Добрі доперва другої днини.

Можуть стояти довгий час.

На свята: В черговому числі подамо теж яз
і що пекти на свята, як солити й що робити к
вепрового мяса (шинка, кишки, ковбаси), способи
як приладити добрі без алкогольні напитки на свята.

Жінки, чи побираєте ви те, що вам належиться?

Коли резервіст іде покликаний на військові
вправи, то за час його неприсутности в дома, роди-
на, котру він удержував як: жінка, діти, батько,
мати, навіть братя і сестри до 18-го року життя,
мають право побирати підмоги, так звані причинки.
Висота їх є така: для одної особи 50 грошів денно;
як є дві управлені до причинку, то 60 грошів, як
три і більше — 70 грошів. Причинок виплачується
за цілий час неприсутности; а навіть день перед
тим, заки покликаний іде на вправи, і день по них.
Приміром: як покликаний іде 21-го, то бере і за
20-го. Як вертає 15 го, то і за 16-го. Подавати
о причинки треба сейчас, як лиш покликаний іде
на вправи, а найдалше до 30 днів по скінченню
вправ, — пізнійше тратимо право до причинків.

Як іде упоминатися о причинки?

Подане треба вносити до уряду громадського.
Писати так: До уряду громадського села N. N. (на-
писати як село зветься).

Муж мій, чи син, чи брат (подати назвиско і
ім'я його) зістав покликаний на військові вправи
на час — від до . . . (подати дату).

По думці обов'язуючих законів (закон з дня
22. марта 1923 року, число дневника законів 37).
прошу о признання причинку для мене і дітей
(вчислити поіменно).

Зазначую при тім, що покликаний виїхав дня
. . . . і є самотнім жителем вище згаданих.

Підпис жінки — чи рідні.

Уряд громадський до чотирох тижнів мусить
видати оречення, кому видає, а кому відмовляє
причинків. В разі відмови, до 8 днів прислугує пра-
во внесення рекурсу до староства. Причинки випла-
чує зверхність громадська за особистим потверже-
ням тих, що причинок побирають, тому треба ди-
витися на кілька грошей виставлено письмо.

Оскільки чуємо, мало наших людей ко-

ристає з цих підмог. Тож звертаємо на це увагу
наших читачок, щоб упоминалися о ці підмоги то-
ді як їх чоловіки, чи сини підуть на вправи.

В черговому числі „Жіночої Долі” подамо спо-
сіб як добиватися заостмотрення по погибших і про-
павших в часі австрійської війни, а також в який
спосіб можна позбутися корчми з села.

СМІХОВИНКИ:

Як москаль варив страву з сокири.

Прийшов москаль до газдині й просить: Дайте
що покушати (зісти).

Газдиня на це: — не маю, єй богу нічого не
маю і в печі не топила.

— Давайте затопимо та зваримо таке, що буде
і вам і нам.

— Нема-ж у мене що варити, я бідна.

Подумав москаль, а далі каже: — А сокира
у тебе є?

— Та сокира знайдеться, хлопець дрова
рубав.

— Так давай, зваримо сокиру.

Жінка дивується, але дає. Бачите, й сама
цікава, яка то страва буде з сокири; вартож нав-
читися!

Затопили під кухнею. Москаль обмив чистень-
ко сокиру, кинув в горнець з водою.

Закипіла сокира раз і другий, каже Москаль
до жінки:

— А дайко, хазайко, трошки каші чи бориш-
на — от так хоть з кварту.

Дала жінка каші, засипав її москаль на воду,
а сокиру хитро з горшка та поза себе й передав
товаришеви.

— А кусничок сала знайдеться у тебе? —
питає москаль. Не багато, а то хоть тільки (пока-
зує на долоню.)

Нічого робити, дала жінка й сала, дала соли
— зварив москаль кашу. Висипали на миску, їсть
і жінка і москаль та товариш його, не можуть
нахвалитися. Похарчували добре, тоді йдуть. А жін-
ка до них: — А деж моя сокира?

— Розварилася, каже москаль, томуто й каша
така добра!

Порозумілися.

Іде пан каритою, а напроти нього везе газда
сіно. Пан казав фурманові пристанути.

— Чловече, а з конд-ти?

— Я, пане, не везу гонти, а бачите сіно...

— А з ктурей ти всі?

— Та вже переїхали всі, лиш я остав по заду.

Пан всердився і крикнув:

— Дурень!

А на те газда:

— Дуже мило мені вас пізнати, — я Павло
Макосій.

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Садить овочеві деревця!

Жовтень, п'ядолист — Се час садження овоче-
вих дерев. Хочете, аби ваші діти і внуки вас доб-
ром згадували, садить овочеві дерева. В неодній
закутині вашого садка марніють молоді деревця

вишеньки, черешеньки, сливочки вони самі понасівали ся, лише треба їх пересадити в добру землю на світ божий — гарно їх сапувати. З разу мож садити густо опісля пересадити рідше. Коли у вас нема то у вашого сусіда знайдеться неодне деревце. Садіть дички яблїнок та груш до щеплення. Старайтеся о готові щепи сих дерев.

Викопати яму таку за глибоку як корінь є за довгий. Оден най тримає деревце корінем рівно в долину — другий най присипає доброю землею та притолочує добре.

Про збирання обірнику.

Обірник є великим скарбом в господарстві. Він є як кров в живім тілі, що удержує його при житті. На жаль в наших сільських господарствах марнується його так, що трагить половину свєї вартости. Тому ми подеємо тут який спосіб збирати обірник щоб приніс як найбільше користи.

До цього конче треба заложити окремо гноївню.

Недалеко стайні вибрати рівне місце і зробити заглубленє на 30 см. (пів ліктя) так велике як має бути гноївня. — Навести до того заглубленя глею або глини одну верстуву, і убити твердо, а на коли засхне, знова дати другу верстуву мокрої глини і убити знова досконало, подібно як робить ся тік в stodoli.

Ліпше є виложити камінем або цеглою а найліпше вицементувати, щоб гноївка не всякала в землю.

На дні гноївні поробити відпливи, котрими гноївка з цілого дна спливала би до одного місця коло берегу.

В тім місці робить ся збірник на гноївку. — Наоколо гноївні добре є дати плит і обсадити деревами як вербами або тополями, щоб захистити від сонця.

Навіз по кождім викиненю зі стайні розстелити рівно по цілій гноївні і добре утовчи та поливати часто гноївкою або водою і пересипати кожду верстуву гною бодай раз на тиждень землею.

Гноївки в збірнику не повинно збиратися багато, бо має вона всякати в навіз якнайбільше, одже треба нею часто поливати гній збираний в гноївні.

Збірник не мусить бути великий.

Може бути звичайна дубова бочка вкопана в землю так глибоко, щоби не сторчала над дном гноївні.

Збірня має мати накрівку деревлянну, міцну з грубих дилів так, щоби навіз до гноївки не падав а отвір від спливів повинен бути вільний, кратами деревлянними заложений.

Компост.

Знаменитим навозом в городі, на полі і на луці є компости, роблені з різних неужитків і відпадків. В кождому навіть і найменшому господарстві є багато таких неужитків, котрі звичайно викидається. З них то саме робиться купи компостів. Зігнилі рештки з кіпців із пивниці, буряни змішані з землею, котрі не можна ужити на пашу, надпсовані бульби, стара збутвіла солома зі стріхи, мох вигребаний з луки, стерня видерта з конюшини, листє з дерев, дальше всяка падлина, кости, кавалки шкіри, копита, роги, кров, внутренности звірят, тринне, намул, вибраний з ровів і саджавок

болото зібране з доріг і публичних площ, сміте з подвіря, з обори, з стайні, з курників, відпадки, з кухні, попіл з дерева, скаралупи з явць, — все те дається зужиткувати на компост. Все це складається на однометрові чотирогранні купи, в сухім місці, на боці в кутику городу, або десь під плотом, уговкається верствами і поливати милиннем, мочею, гноївкою, а то й водою, і час від часу пересипувати верстовою землею.

Через літо збереться з того велика купа, в осени треба переробити лопатою до споду, щоби все разом добре вимішалось. — На весну треба ще раз вимішати. Нові відпадки укласти на другу, чотирогранну купу. З першої купи в осени є вже компост досить перегнилий готовий до ужиття в городі і полі.

На весні добре тим підгноїти город яринний під капусту, салат, шпараги, а також давати в ями при садженню молодих щеп і до інспектів.

При складанню відпадків на компост треба уважати, щоби не кидати скла, ані иншого розбитого начиння.

Праця в городі, в листопаді.

1.) Раз на 2-3 роки добре посипати город вапном головнє тоді, коли розмножилися слимаки,

2.) Позаграбувати сухе листє з городу і саду, щоби не лишилося сухого бадилля ані бурянів, бо через це розмножуються найбільше шкідливі комахи.

3.) Кінчити гноєнне і перекопуванне городу

4.) Як настають морози, прикрити мервою або соломою трусавки, зимову салат, щавник, зрізованець, шпінат та осінні засіви.

5.) Цибулю згорнути на стриху, на купу і накрити соломою або половиною.

6.) Кінчити збір та долування ярин; добре вітрити, щоби не огрівалися.

7.) Все нездале і зіпсуте вікидати. Дрібні ярини як моркву, петрушку, салери, волоску капусту, пократати дрібно та усушити на лісочках по хлібі.

Калина.

Від Редакції „Жіночої Долі“.

До наших передплатниць і читачок!

Перші три числа „Жіночої Долі“ ми видали. Був це наш пробний лет. Зацікавлення серед нашого жіноцтва організаційними справами росте з дня на день. Зі всіх закутин нашого краю і з поза границь його напливають до редакції побажання й слова заохоти — вести дальше зачатку працю над освідомленням, піднесенням як найширших мас нашого жіноцтва.

Та за словами мусить йти діло. Ціла суспільність, як що признає вагу зачатого нами діла мусить допомогти нам у нашій роботі як найбільшим поширенням нашого часопису, як найчисленнішим передплачуванням його. Від цього залежати ме наш успіх.

Отсим оголошуємо вже передплату на 1926 рік, що виносити ме 5 50 зл. річно; 3-зл. піврічно; 1 50 зл. на чверть року — для Америки і Канади 1 50 дол. на цілий рік.

Жінки! Без власного жіночого часопису не дібемося прав, які нам належаться в родині, громаді, народі.

Без жіночого часопису, не перестанемо бути темними невідомостями.

Тому до діла сестри! Покажимо, що ми жінки раз підняте діло доведемо до успішного кінця. Зголошуйте і надсилайте передплату, щоб знали ми як повести даліше видавництво. **Складайте жертову на пресовий фонд!**

Патріотичному жіноцтву Коломиї й околиці, що своїми щедрими пожертвами уможливило розпочати діло, складаємо отсими широким дяку. Поіменний список жертводавців помістимо пізніше.

Редакція.

Місто вінця на домовину свого довголітнього члена Юлії Чубатової. Складає 10 зл. на Р. Школу Жіночий Кружок в Коломиї.

Переписка Редакції.

В.П. Пан М. Галушинський голова „Просвіти“ у Львові. За щирі побажання, цінні ради, й теплі слова в „Народній Просвіті“ велике спасибі! З душі бажаємо скорого видужання!

Вп. Пані М. Омельченкова в Празі. За привіт й побажання дякуємо! Співробітництву дуже раді.

Вп. Пані Андрушко, Вінніпег, Канада. Щиро вітаємо Вас і Вашу сім'ю на далекий чужині. Ви перші зложили передплату зза моря та ще й на 1926 рік. Спасибі!

В. Пов. Пані І. Блажкевич в Денисові. За побажання й обіцяну поміч вельми дякуємо!

Численних передплатниць маленького й бідного гірського села Прокурава, як і цю, що, уміла їх зібрати й заохотити, щиро вітаємо! Прокурава і Яремче це оціники гуцульські села де висилається по кільканайцять чисел газетки. Честь Вам!

Анастасія Хомяк, Стронятин. Листа і передплату дістали й раді, що не забули за нас! Чи в Вашому так свідомому селі не знайдеться більше цікавих на жіночу газетку? Може Ви, або Кооператива, схотіли б займатися розпродажем?

Вп. Теодозія Лудчак, село Воскресінці. У вашому письмі щира правда. Гірка доля сільської жінки знана нам й будемо боротися за поліпшення її. Як що жіноцтво зорганізується, просвітить, почне інтересуватися громадянськими справами й доля його покращає. В організації велика сила. Поодиначем нічого не зробимо! Брак місяця не дозволив нам помістити Вашого листа в газеті.

Вп. Микола Фесюк в Воскресінець. У ваших словах не мало правди. Та вина тут більше по стороні чоловіків як жінок. До усунення лиха треба братися спільно як жінкам так і чоловікам — а не лиш нарікати, докоряти, ганьбити а то й побивати як то серед наших селянських подруж буває. Та є надія, що в молодому поколінні відносини покращають до чого будемо всіма силами пмагати! Як членам „Лугу“ удаються забави без алкоголю? Ось гарний почин!

В Пов. Пані Дмоховська Перемишль. За лист й побажання та заохоту в початках зачатого нами діла щиро дякуємо! Та чи-ж ніхто з жіноцтва Перемишля й околиці не бажає собі „Жіночої Долі“? А ми так багато на Перемишль числили!

Жіночим Громадам в Дрогобичі, Бориславі, Яворові, Станіславові, Товмачі: За розпродаж часопису, придбання численних передплатниць, й щире заінтересовання часописом Ж. Д. дуже дякуємо!

Часопис висилаємо.

В. П. Пані Барановська Станіславів, Вп. Згоба в Чернівці. За розпродаж Ж. Д. й велике заінтересовання видавництвом дуже вдячні. Замовлених 50 чисел висилаємо.

Жіночим Громадам в Самборі, Рогатині, Городенці, Косові, Санокі, Сокалі, Борщеві, Калуші дякуємо за розпродаж висланих перших чисел „Ж. Д.“ А другого, третього числа не треба? Невжеж ані інтелігенція ні міщанство та селянство Ваших околиць зовсім не цікавиться Ж. Д.?

А Д В О К А Т

Др. Андрій Чайковський

веде канцелярію в Коломиї (Народний Дім).

За редакцію відповідає: М. Ставнича.

З друкарні М. Бойчука в Коломиї.

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0.40 гр.: передплата до кінця року 1.50 гр.

б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові.

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станіславові вул. Голуховського ч. 25. 1--2

„Н О В А Х А Т А“

журнал, присвячений модам і справам домашнього жіночого господарства.—

Одинокий того рода український журнал.

Крім багато ілюстрованого великого перегляду найновіших мод, приносить

„Н О В А Х А Т А“

зразки ручних робіт в українських мотивах.

„НОВА ХАТА“ має постійні відділи: красною письменства, штуки, гігієни, господарських порад і т. п.

Кожне число приносить огляд жіночого як українського так і всесвітнього руху і має окремий відділ української кухні.—

До кожної моделі з „НОВОЇ ХАТИ“ можна в Адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“ одержати готовий крій у всіх величинах.—

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ:

„НОВА ХАТА“ ЛЬВІВ, РУСЬКА ч. 18.

Конто Почтової Щадниці ч. 405361.

Спеціаліст для недуг жіночих і положництва оператор

Др. КОСТЬ ВОЄВІДКА

бувш. асистент Марійського Шпиталю в Берліні і оператор гінекологічно-положничої клініки проф. Вагнера в Празі.

Станіславів, вул. Липова 3.

ординує 3-5.

телефон ч. 332.

Вже вийшов!

Великий, ілюстрований,

Народний Календар

на р. 1926.

В-ва „Трембіта“

Є се найдогідніший календар на довгі осінні і зимові вечери. Се найбільший в сім році і найдешевший календар і має **540 сторін друку!** Літературна частина носить назву: Український Альманах, який уложений відомим письменником Антоном Крушельницьким.

Ціна примірника 3 зол, з перес. 3.50 зл. замовляти на адресу:

Видавництво „Трембіта“ Коломия, Собієського 7. (Kolomyja, Sobieskiego 7).

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Видає і редагує: Колегія.

Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік 1.

Коломия, грудень 1925.

Ч. 4.

СВЯТО „ПРОСВІТИ.“

Число пам'ятних днів українського народу доповнилося ще одним: днем 8. грудня, що перетворюється поволи в величаве національне свято „Просвіти“ на пам'ятку засновання товариства 1867 р. Того дня всі свідомі українські громадяни міст, містечок і сіл гуртуються в одну велику родину та згадавши покійних уже народніх просвітних діячів „не злим тихим словом“ величають святочними концертами, виставами то що ідею всенароднього культурно-просвітнього відродження... Бо всі ми без різниці партій розуміємо, що се одинокий шлях, який веде нас до виспіваної Шевченком „вольної, нової семі...“

Не беремося розказувати про значіння й вагу тов-а „Просвіти.“ Це ви, наші любі читачі, можете взнати з прегарних видань товариства, часописів та книжочок, головню з календаря „Просвіти“, який повинен бути в кожній сільській читальні і хаті. Тут тільки звернемо вашу увагу на одно: З календаря

„Просвіти“ довідаємося, що товариство має 11.065 членів, а його читальні 121.651 членів. Отож мусимо собі усвідомити, що **одинацять тисяч** на трохи не **вісім мільйонів українців** у межах Польщі таки дуже мало... Товариство повинно мати щонайменше **п'ятсот тисяч членів**, які правильно платили-б річні вкладки та передплачували його видання. Чи уявляєте собі, **якаби то була культурно-просвітня сила?**

А вжеж, до того дуже далеко. Серед даних умовин нема що й думати, щоб довести до такого числа. Покищо поставмо собі за завдання, щоб число членів матірнього товариства зросло бодай у **четверо**, а читальні згурували найменше **пів мільйона грамотних Українців**, та щоб усі ті члени совісно користали з того світла, яке добивається до них з часописів і книжочок „Просвіти.“

Оце завдання діяльних членів товариства на найблизчий рік. Це й ми, українське жіноцтво, мусимо постійно тямити й відповідно наладнати нашу освітню працю. (Д. М.)

Від редакції.

Дорогі читачки і читачі „Жіночої Долі“!

Кожний початок важкий, а початок возбудження жіночих мас українського народу важкий двічі.

Завдяки жертвенности інтелігентного жіноцтва Коломиї і околиці та безкористного труду ідейних одиниць Коломиї, наш журнал „Жіноча Доля“ пріснував 4 місяці. Пускаємося в дальшу дорогу. Значинаємо другий рік видання. 1. (збільшене та ілюстроване святочне число „Жіночої Долі“ появиться в перших днях січня і будерзвіслане внай-дальші закутини нашої країни на адреси нашого інтелігентного жіноцтва, читалень, кооператив і патріотів громадян. Від Вас Дорогі Сестри і Брати, від Вашого розуміння великої і пре-

важної справи, залежати буде існування і розвій нашого журналу. Передплачуйте його самі і приведнайте нам як найбільше передплатниць. Кожда грамотна Українка, кожда чит. „Просвіти“, кожда Кооператива, кождий громадянин Українець, який цікавиться народними справами, **запренумерує „Жіночу Долю“ і пришле негайно передплату**, а сим допоможе великому ділу — ділу зорганізованню і розбудження до народнього життя жіночих мас нашого укр. народу.

Передплату (залеглу) вирівняйте зараз! На опасці цього числа зазначаємо хто що нам винен. Хто не вирівнає залеглости (довгу), святочного числа вже не дістане.

Переплата виносить на перший чвертьрік 1926 р. 150 зол. — Річної передплати не зазначаємо з огляду на вагання валюти.

О. Кисілевська.

Що робимо зимовими вечерами.

В зимі менше є роботи на дворі — уся сім'я особливо довгими вечерами сидить при купі в хаті, і той час треба уміти так використати, щоб приніс нам під кожним оглядом як найбільше хісна. Тут багато може зробити розумна господиня, яка повинна уміти річ повести так, щоби кождий член родини був зайнятий якоюсь пожиточною й приємною роботою й не сучав, не утівав з хати, не шукав собі поза домом невідповідної, часто шкідливої для здоров'я розривки.

Як це можна зробити? Перед усім в хаті повинно бути чисто, видно, спокійно. Непотрібні річі хай не валяються порозкидані, все повинно мати своє місце в хаті, коморі чи на стриху і не заважати другому. Хата хоть і під вечір чистенько підметена. Це зробить заохочене матір'ю котребудь із дітей. Воздух у хаті під вечір відсвіжити, вітворити віконце хай сопух не псує нам здоров'я в тім часі, коли ми мусимо перебувати в замкненій хаті. Скірочка з яблука, зеренце ялівцю або дрібочка живиці кинені на вуглик, нададуть хатному повітрю приємного запаху.

Стіл чистенько упрятаний, застелений білою, мережаною скатертю — посередині хоть не велика, але стояча або ще ліпше висяча над столом ляпачисто вичищена, з ясним склом.

Кругом стола засідають усі домашні хлопці, дівчата, діти — газдиня й сам газда — для кожного повинно найтися добре місце, а також конечна і відповідна робота. Незаняті руки — дармуючі

люди не посидять спокійно, не потраплять тихо, мирно переживати час, що збирає їх усіх в хаті біля ясно освіченого стола.

Якеж заняття дати кожному з домашніх? Воно все знайдеться!

Найлекше дівчатам, жінкам, прости, шити, латати, дерти пір'я. Уміють у нас й прекрасно мережати, робити гerdани — але роботу цю роблять жінки чи дівчата лиш тільки — оскільки вимагає цього потреба одягу. — Чи бачимо ми в наших хатах, от хотьби як на Великій Україні, гарно вишивані ручники на стінах при образах, вишиту скатерть на столі?

Не конче-ж зараз міряти кілька мір полотна на сорочку, а як сього нема то і нема ніякої роботи. Малий кусничок хотьби старого полотна гарно вимережаний дасть приємну для ока заслонку над вікном, прикрасу на стіну над постелю чи над лавкою. Малу із смаком вишиту хустинку до прикриття столичка, чи торбочку, течку на папері чи якусь инчу робітку можна і продати не зле, — виставити в українській кооперативі чи торгівлі у місті — а на певно покупець найдеться. Господар, хлопці хай роблять граблі, плетуть коші, стружуть й прикрашують топирці — скриночки на папері чи які роботи як рамці до образів на стіну, полички. Як часу є досить, роботу мож зробити гарно, чисто, вирізбити, вибити кораликом, випалити желізем, трошка подумати, застановитися а з патичка, дошки, кори чи прутика — вийде прекрасна річ: окраса для хати — дрібничка на продаж.

Малі діти хай плегуть хотьби з соломи соломянки перед двері, кіски до оббивання дверей, щоб

А. Чайковський.

Алькогольні образки.

I.

Як чорт поглумився над Грицем Бурачком.

В нашому селі жив самотно швець, полатайко, Гриць Бурачок. Доброго нового чобота не вмів вишити, але пришити приціпку, підбити запяток, прибити золі, то вмів бездоганно.

А був він великим п'яницею. Що заробив, то зараз і лишав в коршмі за горівку. Про їжу було йому байдуже, щоб лише горілки три рази в день випити. А коли заробив трохи більше грошей, то приносив у плящині на ніч.

Мешкав де попало, літом де небудь в клуні, а зимою у котрого небудь газди на припічок вприсився.

Висох мов скіпка, лице запалося, пожовклі, очі світилися якимсь гострим колючим блеском, а руки тряслися.

Нікому не навкучився, бо нікого, й малої дитини не заціпив. Таким п'яним, щоб не тямився, ніколи не був, але підливав так, що ніколи не був тверезий.

Усе своє шевське начиння носив у одній торбі. Було закличе його який газда до себе на роботу, то принесе ще крім торби свій шевський стільчик, сяде при лаві та обложиться подертими чобітьми і направляє оден по одному.

Він вмів гарно оповідати про відьми, чарівни-

ці та чортів, і оповідав так, що буцім то — це все йому самому притрапилось, і божився, що то свята правда: „а бим так царство небесне побачив“.

Одного разу оповідав таке, і я собі це добре затамив.

„Йду я раз в ночі нашою греблею над ставком, покурюю мою черепапку, тай думаю... Та як раз посеред греблі гульк проти мене пан у високому капелюсі. Так гарно вдягнений як міністер. Йде до мене і курить люльку на довгому цибусі. А люлька така гарна, вирізувана, що аж за очі хапає, Тоді світив місяць мов в день і я добре придивився.

„Добрий вечір“, кажу йому, тай знімаю капелюшину, звичайно, як перед паном.

А він ні словом не відізвався, а так до мене просто з моста:

„Заменяйсе, каже, зе мнон за файке“.

„Хиба пан жартують, кажу, ваша панська, а моя звичайна собі черепака носогрійка.

„То ніц не шкодзі, каже, я любе черепаке я еще дам тебе ренского на тюцюн... я не жартуєн.

Винимає з кишені такого біленького ринського, мов ріпа, і тиче мені в руку, бере мені мою люльку з рота і пхає свою... Ну, кажіть: добрий енттерес. Я вклонився, такий радий і ми розійшлися. Та як я прийшов на кінець греблі, чую за собою чортячий сміх, начеб сто пугачів запугало, та ще і оден павюк заскіглив, достогу так, як у нашого пана. Я оглянувся, а той чорт [бо то був сам чорт] сипнув з губи вогнем і шубовснув у во-

не в'яло, хай дуть і зшивають на вузкі пасочки чисто випрані старі шматки — з них ткач може виробити дуже тревалі й гарні хідники на землю, накривала на сидження на вози — хай плетуть на дротах з волочки рукавиці то що — не згаду тут і різні господарські роботи — як перебирання фасоль, збіжжа до їди, на продаж чи на насіння — словом як тільки схочемо потрапимо знайти різні цікаві, приємні заняття, що не дозволять марнувати довгі весільні години на дармовання, сварні - а то й безконечне спання.

Та ще чогось бракує нам до цього образу працюючої сім'ї при ясно освітленому чистому столі — знаєте чого? Хтось з тих, що найгарніше уміє читати бере в руки газету або книжку й голосно, виразно читає її. Одні зроблять це зовсім добре, прочитають плавно — іншим може зразу тяще піде — та цим не треба зражуватися! Вправа зробити усе. Нічого - ж зразу не робить людина справно, ні шити, ні косити, ні орати зразу добре не уміємо — а як воно з часом легко, справно йде. Це само з писанням і читанням. Лиш не зражуватися, не знеохочувати, а самі здивуємося, як то скоро прийде вправа й гладке гарне читання. А газет книжок у нас гарних, цікавих так багато! До кожного смаку й переконання людини щось відповідного знайдете! А звідки їх узяти? А вжеж купити, позичити одні одним. Малими додатками до членської вкладки до читальні, кожде село може прийти до бібліотеки, але й поодинокі сім'ї теж повинні хоть в ряди годи яку гарну, цікаву, позитивну

книжочку купити. Таж в селі всі знакомі, мало не всі рідня. Порозумійтеся, умовте: Я купую це, ти тамто — дам тобі своє — а ти мені теж. Чи то так дуже трудно? От не купуйте газди, хлопці тютюну, що нищить здоров'я, не візьміть до губи дорогого тріла горівки — відложіть раз другий того грошика, що мали видавати на ці шкідники вашого здоров'я — зложіться сусіди поміж собою, а певно в неодній хаті появиться такий дорогий милий приятель, яким є для всіх культурних людей на світі — добра, цікава книжка. Щоб улекшити вибір друкованого слова нашим читачам — ми впровадимо з черговим числом малий інформаційний відділ під заголовком: Що читати? зверніть на нього увагу наші милі читачі Жіночої Долі.

ПОЗІР!

НОВІСТЬ!

Хто хоче зложити передплату на 1926 рік (квартальну) не потребує як досі посилати її поштовим переказом. Вистане зголоситися у своєму поштовому уряді і заявити: Я складаю 1.50 зл. як чвертьрічну передплату на часопис „Жіноча Доля“ в Коломійі ул. Нова 1. Взяти посвідку на зложені гроші Почта сама повідомить нас і газета буде від нового року приходити на подану адресу.

ду. Я аж перехрестився. А моя люлька панська куриться аж любо, а тютюн такий пахучий панський, що аж ну. Прийшов я в село, погасив люльку, пішов спати в Максимову клуню.

На другий день рано лише я прокинувся, нагадав зараз за мою люльку. І знаєте, що я знайшов? Кусок вербового патики застромлений в кінський засушений лайняк... Дивлюся в кишеню, а там замість ринського кусок білої ріпи...

Так собі чорт поглузував з християнської душі, закінчив своє оповідання.

— Не говоріть, Грицю, дурницю, каже оден газда, деж то правда?

— А бим так здоров був, і царство небесне побачив...

— Та вам це привиділося, бо певно вертали п'яний з коршми.

— З коршми то я вертав, але п'яний то я не був, бо лише дві бляхи випив.

— Та скажіть, коли ви тверезі? Ви все пете лиш по дві бляхи...

— А тепер я не тверезий?

— А скільки випили?

— Лиш дві бляхи... бігме...

— То цього вам мало? Рано дві, в полудне дві, а у вечір теж — разом шість блях. Ваша голова, то така вже перепита, що самі того не знаєте і вам привиджується, а ви в це вірите. Далі то вам все чорти будуть привиджуватися...

Минуло так аж до зими.

Бурачок не змінився і пив що дня по шість блях, а як деколи не було за що, то вже суєтився що не міг собі знайти місця.

Одної ночі спав Бурачок у Максима Підбережного. Нараз, як вже всі позасипляли, прокинувся

Бурачок і став кричати на всю хату:

— Гвалту! чорти, чорти! Ух! не бери християнської душі без покаєння, гвалту, рятуйте!

Всі прокинулися і дуже налякалися, господар всердився:

— Тихо, Грицю, чого людей лякаєш, та спати не даєш? Впився з вечера, мов товариша, а тепер йому чорти привиджуються... Тихо будь, бо з хати прожену.

А жінка відзивається:

— Чого п'яницю у хату приймаєш?

Та Бурачок не переставав репетувати, та гвалтувати: чорти, тай чорти...

Максим засвітив світло, але це не заспокоїло Бурачка, йому все лихий привиджувався: то з печи вилазив то з під лави, то з під постелі. Даремне його Максим успокоював. Не знав, що з бідю робити? Нарешті зняв образ з стіни і встромив Бурачкові в дріжачі руки.

Бурачок вимахував образом на всі боки, наче б заставлявся від чортяк.

Страшно було на нього глянути. Розкудощене волосся, а очі то трохи з голови не повилазили так страшно дивився кудись і заєдно гвалтував. На подвірю загавкали собаки, почули сусіди і посходилися.

Бурачок нікого не бачив, нічого не чув, і без впинно обганявся образом перед чортами і кричав.

Люде налякалися теж, діти треба було переставити до сусіда.

Бурачок мучився так до рана, а відтак скрикнув таким страшним голосом, що людей аж заморозило, впав з припічка на землю і сконав.

Йому відразу посиніло лице. Образа не випустив з руки, а відкриті очі дивилися кудись на щось дуже страшне...

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКИЙ.

Коли у нас найдуться такі люди.

Ви не чули нічого про Роджі? Я також не чув доти не довідався із газет. А було це так:

Одного дня оголосили англійські газети, що незвісний досі нікому добродій, що зветься Роджі, зробив для національного музею в Лондоні цінний подарок: подарував старинний, дуже цікавий пергамін (шкіра на якій списано важні давні документи) вартості 100 фунтів штерлінгів.

Люди зацікавилися тим, хто то такий той Роджі; гадали, що певно великий вчений і богач, а були й такі цікаві (особливо газетарі), що розвідали, де він мешкає і пішли його відвідати. І щож тут показалося? В бічній вулиці Лондону, в бідній одній кімнатці жив цей невеличкий старенький чоловічок і від сорока літ удержувався із того, що виробляв та продавав маленькі діточі візочки з лозини.

Але усі стіни убогої кімнатки були обставлені шафами, а в них повно різних цікавих і цінних книжок. Роджі розповів їм, що ціле своє життя він ані курих ані пив, не тратив на дармо гроша, а за цілу приємність мав в суботу по тяжкій праці по полудні вийти на місто і в крамницях зі старовиною

вишукувати всякі старинні речі а особливо цікаві книжки. І от раз між такою старовиною удалось йому за кілька грошків купити цей цінний пергамін, який він подарував своєму народному музеєві.

Гості переглядали бібліотеку Роджогой з здивуванням увиділи, що це були не самі англійські книги — але книжки на різних мовах світа — і ту знова пояснив їм невидний чоловічок-ремісник, що цих чужих мов научився він сам без нічиєї помічі тільки з граматик. Роджі казав: говорити на цих різних мовах з чужинцями може мені не прийшлоби так легко — але розуміти їхню мову, читати, учитися на ній можу сам без нічиєї помічі. Із всіх наук цікавила Роджого найбільше філософія — в ній шукав розв'язки тайн усіх житєвих справ цього чудного світа.

Чи знайдуться коли й у нас такі Роджі? Ми так привикли науку побирати готову лише в школі (та ще й те чого там навчимося не вміємо цінити а скоро забуваємо) що наколи кому не прийдеється попасти в школу або там довше повчитися — той вже дає за вигране й ніколи не старається як отсей Роджі, власною працею, охотою, цікавістю — дійти до правди, науки, до світла.

Др. В. С.

Що може зробити витревалість і завзяття?

Одного разу завели ми в школі таку балачку: чи можна по способі життя ученика в школі пізнати, що буде з нього в пізнішому житті? Одні казали: так, другі — перечили. Тоді вмішався до нашої розмови професор, і розповів нам таке:

— Колись у школі я мав двох товаришів: Один був дуже здібний, учився дуже скоро, але не мав ані за цента витревалости. Ми звали його філософом, бо він знав усе, вічно мав якісь нові замисли, але ніколи не доводив до кінця. Мимо цього всі числили на його великі умови здібности і проповідали йому світлу будуччину.

Як Мапкови, так він звався, легко все приходило, так легко й відходило. Покінчивши університет, він став адвокатом. З початку здобув собі славу, але опісля опустився, розпився і згинув у молодім віці.

Другий мій товариш був це знаний вам містер Джім Мак Гурі, інженер, права рука містера Гувера. За шкільних часів грав в університетській дев'ятці в мяча. Нераз усі зневірилися в виграну, але Джім ніколи не уступив з поля, усе видержав до остаточного закінчення. Своєю завзятістю й витревалістю піддержував нас на душі. Голову до науки мав слабу — але був витревалій.

В часі світової війни, він як інженер заряджував десять тисячами людей. Як міг по доброму то по доброму, як ні, то твердою рукою. Його з початку люди не любили, але як побачили що під його проводом все йде як по маслі, що в розказах його, робітники все діставали похвалу, — всі підчинені полюбили його як батька.

Він збудував колумбійську дорогу, до якої жаден інженер, не хотів братися. Він збудував гре-

блю, одну з найбільших в Америці, а коли хмаро-лом знищив йому її і він стратив 150 тисяч доларів, але і тоді не опустив рук, а скликав своїх робітників і сказав: Хлопці, працювали ми тяжко — але не повелося нам. Та від тепер, ще тяще мусим працювати, а певно нам поведеться! І дійсно. В короткім часі гребля стала опять готова.

Ле Рой

студ. університету.

Лист малого Джека до товаришів в Старім Краю.

Леопард, малпи та слони.

Я обіцяв Вам розповісти ще, які то пригоди мав містер Перзіваль з малпами, слонами та леопардом, отже — послухайте:

Містер Перзіваль розповів нам, як то малпи бояться леопарда, — вистане показати їм шкіру леопарда, щоб вони шаліли зі страху. Але зате лучається, що коли малпи, звані бабунами, цілою громадою обступлять леопарда на дереві, тоді що сил кричать, сварять його, а той розлючений гавкає на них мов біснுவатий. Мч. Перзіваль часто користав з таких сварок і підійшовши тихенько, стріляв до леопарда. На жаль часом прийшлося забити при тім і невинну малпу. Тому він заперестав полювати з малпами.

При тім добродій Перзіваль показав нам маленьку малпочку, звану паках, і розповів, як він її зловив.

— Ми йшли, оповідав нам мр. Перзіваль, долиною Макінду і побачили стадо пакахів, що уганялося за леопардом. Коли леопард побачив нас, шаленими скоками погнав у ліс. Малпи лишилися і розбіглися. Ся малпочка була за молода, щоб скоро утекти, і ми її зловили.

— Інчим разом ми йшли долиною ріки Льоран і побачили здалека стадо слонів. Були то самі самиці з молодими, а було їх около 30 штук. Я хотів зняти з них рухомий образок, ось сей який я вам показую, тому ми обійшли з боку і засіли на них перед поляною під деревом.

Вони дійсно пристановилися на полудневий відпочинок може яких кількадесять кроків від нас. Як я ставив машину і почав знімати образець, щось над нами на дереві заворушилося. Був це величезний леопард. Ми дивилися на нього, а він на нас. Я дав стрільбу своєму товаришеві і той, взявши леопарда на ціль, держав його в шаху. Я знімав даліше образок. Стріляти було неможливо, раз тому, що слоні сполошилися, по друге, почувши гук, вони могли кинутися на нас і потратувати. Коли я кінчив знімати фотографію, леопард поволі виліз вище на дерево і скочив на друге тай зник. Чому він не кинувся на нас, як звичайно буває? Хиба тому, що йому сприкрилося мясо Кафрів, і нас білих не відріжнив від чорних.

Джек.

Лист з фармів.

Як що ви цікаві на нашу господарку на фармах то послухайте:

Цілину, на якій ще ніхто нічого не сів, тільки викорчував пні і викидав трохи каміння, ореться осібним плугом до цілини. В мене орав вуйків, Іван тректором (бензиновим мотором), бо кіньми за тяжко, коріня багато, а я инджеїв (моторів) не купувала, бо нема до чого і за що.

Другий раз пішла вже своїм легким плужком, та посіяла пшеницю. В нас, у Канаді сіють яру пшеницю, а жито звичайно тільки озиме.

Вже і найбідніший наш фармар, що має тільки яких сорок акрів — таких дуже мало трафляється, хиба коло міст — має свою машинерію до господарства, бо без того не рушишся. Треба мати плужок, в кого більше землі, то на дві-три скибі, в кого менше то лекший, а хто вже секцію держить, в того тректор плуг тягне, не коні, і плуг той не такий вже! Треба мати й сіварку а на жнива байндра (жниварку, що вяже відразу снопи) до сіна косарку і грабарку, бо тут хиба ще старенький Тодор косою косить і граблями згромажує, але в нього одна корова і він самий як палець, тому більше й не треба. Так як в мене тепер, що в двацяттеро шгук худоби, то треба вже добре коло сіна походити. Але Богу дякувати в його доста. Як виросте трава, то трохи під пахи не сягає, та сама дородна травка, аж душа радується косаркою заїхати. Землі багато в, мілями не заселена, самі ліси, прерії. Компанія за дуже малу ціну рентує (винаймає) цю землю на сіно. Я брала 1½ фарми (240 акрів) „за мочарами“, тай платила 25 доларів в рік. Ми на тому самому місці все робимо сіно. До 60 тонів часом виходить, хоч там і не все чиста прерія, на тих фармах, а в й корчі і ліс.

Сіно вже найтяжша для мене робота! Нім я тих 10—15 стирт з моїми хлопцями поставлю, то в очах темніє. Ми так робимо: оден день зачинає хлопець косаркою косити. Ми за той час ставимо шатро, кухню, лагодимо їжу, бо що дня на кольонію їхати, яких 5—6 миль, то коні змучивби наіщо. Другого дня їде другий хлопець грабаркою

та збирає сіно в вали, а Василь далі косить. Вали збиває потому грабаркою в купи. На третій день беремося класти стирти. Блищі купини стягаємо грабаркою на місце, де має стояти стирта, а дальші звозимо потому „реком“ (осібний віз на сіно). Я або Василь скидає його залізними гралями, а як за високо виїздити кіньми, то вже одно мусить лізти на зачату стирту і складати, друге подає, а третє довозить. В полудне годуємо коні, самі варимо їсти і знов до роботи. Так робимо доки не скінчиться скільки треба.

Закінчиться з сіном, треба йти пшеницю зжати, але машиною то дуже скоро йде! Молотимо пізно в осени, бо на жнива і молочення йдуть оба хлопці на роботу.

На „камінях“ не годен доробитися маєтку. Правда, жити можна, хто проворний то й гроша складе, але не всі. Тому більша часть чоловіків йде на час жнив до роботи. Фармарі на преріях платять тоді від 3—5 доларів на день і ще харч до того. Хто поробить весь час, яких 2 місяці, той має і на вбрання для себе і родини, і до господарства дещо купити, а хлопці заробляють собі на школу.

А зима в нас тяжка! Ось сего року вже дня 27. жовтня обнизилася температура в Келгари (Calgary) (полуднева Алберта) до —19С, у Вінніпегу паде. температура, того дня була —10С, і далі паде. Сніг на кілька цалів, добра санна вже від жовтня.

На зиму сходяться всі на Кольонію, хиба, що дехто з чоловіків їде в Онтерію ліс рубати. Там платять до 30 доларів на місяць, дають харч і хату.

Я хлопців не пускаю на таку роботу, бо воно молоде і до школи мусить ходити. До 8-го грейду (кляси) ходить на фармах, таки в своїй кольонії а до вищої їде або в місто, або таки на фармах де є вища школа.

За школи вже другим разом напишу.

Фармарка Семениха
з полудневої Манітоби.

Американські сміховинки.

Треба уміти сказати.

Абе Кон, що вечера ходив до ресторану Келлього грати в білярд. Одної ночі будить хтось панню Кон, сильним стуканням до дверей.

Вона виставила голову крізь вікно і питає:

— Чого ви хочете?

— Чи ту мешкає пані Кон?

— Я є пані Кон, відповіла вона.

— „Увел“ — Я містер Келлі з ресторану на-против. Ваш чоловік що вечера забавляється у мене в „пуль увел“.

— Я це добре знаю.

— Ваш чоловік грав цего вечера в пулі і програв 1000 доларів.

— Ай вай, ай вай, закричала пані Кон, вхопившись за голову. А шляк золь ін тrefен, за-кляла вона.

— Як раз це з ним і сталося, відповів пан Келлі, „гуд пийті“ (добраніч), поклонився і зник.

Жидівський розум.

Абі: Тату тут є костюмер, він хоче знати чи ця сорока зроблена з чистої вовни і чи вона стя-

гнесь (збіжиться).

Батько: Пасує вона йому?

Абі: Ні, завелика.

Батько: „Увел“, скажи йому, що вона стягнесь.

Любі передплатники „Жіночої Долі“ молоді й старші!

Користайте із нагоди та звертайтеся до нас за порадами у всяких життєвих справах, як оце ми писали в II-гому числі „Жіночої Долі“. Ми дивимось на світ іншими очима й в неодній справі потрапимо подати Вам добру і практичну раду. Спробуйте лише! За листи, що торкаються загальних справ, котрі американська секція оголосить у своєму відділі, заплатить вона по одному золотому від листа. Письма до нас шліть до редакції „Жіночої Долі“.

Редакція американського відділу

Др. В. Ганківський.

Лікарські поради.

I. Шкарлятина.

Щоб кожда з вас знала що це шкарлятина, в чім об'являється і як з нею боротися — розкажу вам; ви-ж уважно читайте і добре пам'ятайте.

Шкарлятина це заразлива і дуже тяжка слабкість — передовсім у малих дітей. Заразлива вона так, що мала дитина як побуде хоч трохи в хаті дитини слабої на шкарлятину, скоро потім слабеє сама. Об'являється вона тим, що дитина дістає раптом велику гарячку, спрагу, часто й воніти, не хоче нічого їсти, дістає біль голови, в ночі не спить або крізь сон маячить. Морозить хворого так як в пропасниці. Це триває два дні. По двох днях червоніє вся шкіра на тілі (крім чола і околиці носа) язик стає червоний, малиноватий, горло напухає і болить. На четвертий день пускає поволі гарячка, шкіра поступово блідніє і лущиться, злазить цілими шматочками, доки не злущиться вся. Це лущення триває пересічно тиждень. Потім усім дитина приходить до себе і може виздоровіти, але часто-густо трапляється, що дитина знову слабеє вже не на шкарлятину, а на запалення нирок, вуха, запалення сугавів і серця.

З того бачите, що шкарлятина небезпечна хвороба. Щож робити як дитина дістане велику гарячку, біль горла, голови і червоні пятаки на тілі? Треба зразу поїхати до доктора, бо домашніми лікарствами нічого не вдієш! Разом з тим треба добре вивітрювати хату, дитині дати вогкий оклад на шию, чисту сорочку і що найважливіше не давати нічого важкого їсти. Можна — і треба годувати хворого виключно молоком і чаєм і то на протяжку цілої хвороби. Як дуже висока гарячка то можна вереходово дати оклад на груди, але при тім треба хважати, щоби не застудитися. Дуже важно щоб хворий лежав цілий час в ліжку, в ніякому разі не ставав, а в разі потреби подати горщик, що повинен бути в кожній хаті!

Оклади робимо так, що поверх мокрого полотна, обвиваємо ще сухою хусткою.

А чужих людей, передовсім дітей до хати, де лежить хворий на шкарлятину не впускайте, бо

тим самим спричинитеся до поширення слабости на селі і в околиці. Білизну і посуд треба добре виварити, бо слабість-зараза не спить і буде поширюватися, вбивати людей як не уважати!

А щож робити, щоб дитина не заслабла на шкарлятину? Перш за все, треба уникати хати де лежить вже хто хворий на шкарлятину, не дозволяти бавитися з котями, псами з тої хати, де хворі на шкарлятину. Далі треба дитину тепло одягти, добре відживляти і уважати, щоб не застудилася або змерзала. В хаті повинно бути чистісенько, повітря свіже, постіль і сорочка чиста добре випрана і виварена.

А як вже хвороба зайшла до хати, то негайно піти до лікаря! Він дитину оглянувши, — вистрикуваннями може найбільше і самотньо виратувати з рук смерті.

С. Кабаровська.

З двірських воріт.

Місяць втомлений ходю
— Ніч ціленьку мандрував
Там за лісом, за горою,
Що йно спатоньки лягав.

Сонце спало ще. — Щасливо
Спали пташки, всякий звір,
На горбку неначе диво
Снав у мраці гордий двір.

Все кругом еще дрімало
— пізний бо осінний світ
А воно вже виганяло
Ось товар з двірських воріт

В драній, латаній свитині,
З холоду ціле дрижить,
Руки зсиніли дитині,
Що ледви батіг держить.

Личко в сумі потапає,
Очі впали ген — в глибіню
Серед мряки подобає
Не на хлопця, а на тіню.

Хтож на немичну дитину
Наложив важкий тягар,
Що у досвітню годину
Мусить гнати вже товар?

Гей! деж серце у людини?
Бога-ради... де любов?
Таж на вид терпіння дитини
Завмірає в жилах кров.

Чом-же батько, мама рідна
Не звільнять диття від мук?
Поведінка з ним негідна!
Цить бо! панський це... байстрюк.

Зі світа.

Найважливішою подією в політичному світі під цю пору є безперечно підписання льокарнських договорів, яке довершили сім великих держав на дні 1. грудня в Лондоні. Одні, як Англія дуже цьому радіють, другі як Франція менше — та всі надіються дсвшого замирення, зменшення видатків

на військо якого в Європі удержується під цю пору о мільон людей більше як перед війною, та що за цим іде до господарської відбудови Європи.

На нашій політичній арені помітні є мужні виступи нашого жіноцтва, сенаторки Олени Левчанівської у Парижі і Женеві, та Ольги Гузар в столиці Румунії — про те ширше напишемо в черговому числі Ж. Д.

Ще ж згадати годиться про діймаучу втрату, яку потерпів наш нарід через смерть визначних наших політиків Др. Евгена Левицького у Відні й О. Саліковського в Варшаві.

В Польщі мимо ново вибраного кабінету грошева скрута змагається. Злотий паде, увесь крам крім селянських продуктів дорожів — безробіття доходить до півтретя сотки тисяч душ не рахуючи теж безробітних та безземельних селян.

Польський нарід потерпів теж велику втрату через смерть сонїх найвизначніших світової слави письменників: Степана Жеромського та Влад. Раймонта.

Часть господарська.

Як приправляємо й солимо вепровину.

Часто на селі в трохи заможніших господарствах або крамницях заколюють вепра, але мало котра з газдинь знає смачно приправити й насолити м'ясо та використати кождо його частину. Тому подаємо тут спосіб як маринувати м'ясо, як робити ковбаси, кишки — то що.

Найперше треба тямити, щоб день перед биттвом вепра не давати йому їсти, лиш пити воду. Це зменчує нам роботу при видолокуванні кишок, які треба ще теплі, скоро вибереться їх із вепра, вичистити, повивергати на другий бік, добре виполокати, ковбасниці вишлямувати до чиста другим боком ножа, опісля натерти добре сіллю, знову виполоскати в кількох водах і зовсім чистенькі кинути в студеноу воду. При биттві вепра треба уважати, щоб зібрати кров до чистого начиння, бо опісля придається до кишок. Солонину краяти на кавалки, міцно посолити, тісно зложити в якім начинню ще й приложити кружком і каменем. Обертати часто, а по тижневи в холоднім димі завудити легко. Як маринується солонину й м'ясо треба держати в холоднім, але не студеном місці. Замерзле м'ясо не замаринується.

Мариноване м'ясо.

Найперше приготуємо собі сіль і другі приправи: На 7 і пів кіля м'яса, беремо три кватирки соли, 4 дека мілкого цукру, 3 дека простого а 3 дека англійського легко поколеного перцю, 3 дека мілко тозченої салітри, жиінку розтертої колендри і кілька зубків потовченого часнику.

До мариновання беремо шинки з солонинкою, полядвиги відділені від схаба, — можна брати і передні лопатки, але їх звичайно з'уживається на ковбаси. Колінце з ніжкою відтяти від шинки.

Ще свіже м'ясо натираємо дуже добре тою мішаниною, напихаючи її в кождо шпару особливо коло кости. Як шинка велика, робимо ножем глибоку шпару і напихаємо в ню тої соли з корінням. Так натерте м'ясо складаємо в чистенький, новий цебричок, як м'яса багато, то прикриваємо кружком і прикладаємо каменем.

Цілий перший тиждень що днини обертаємо

м'ясо на всі боки, аби рівно маринувалося. Третої днини добре є м'ясо підляти студеною солоною водою аби лежало в ропі. По тижневи можна перекладати м'ясо що кілька днів.

Малі шиночки і полядвиги умаринуються до двох неділь. Більші шинки оставити в ропі 4—5 неділь.

Як вийняте із маринати м'ясо обсохне — треба легко завудити.

Як робити добрі ковбаси.

М'ясо з передних лопаток, карку й інші кавалочки а також пару фунтів волового покряти враз із товщем (можна також трохи солонини, але без скірок) на дрібні кісточки. На 7 і пів кіля того м'яса взяти склянку соли, маленьку ложочку від чаю мілкого перцю, (мішати простий і англійський) головку часнику добре розтерту з сіллю. Це все добре вимнати з м'ясом на стільниці, підливаючи час до часу студеною водою. Води повинно увійти найменше п'ять склянок. Чим більше виминаємо, тим більше увійде води, тим більше сочиста буде ковбаса. Рогом або бляшаною руркою начинювати чистенькі ковбасниці, уважати, щоб не лишилося порожнього місця, а де воно остане, те місце треба пробити голкою і випустити воздух.

Коли ковбаси готові, облити чистою зимною водою й повісити в коморі на дручку, щоб обсохли. Третього дня можна вудити. Не напихати ковбас за тісно, щоб не потріскали.

Як робимо кишки з гречаних круп.

Легкі, серце, ріжні окравки, жили, кавалок товстого підгорля зварити з сіллю, цибулею й закришками. Як м'яке, виймати з росолу й зимне покряти дрібненько. Каша до того, може бути так з грубих як і дрібних гречаних круп. В горнець чи ринку даємо добру ложку смальцю, сиплемо перебрані, чисті гречані крупи (3 літри) перед тим затерті яйцем і висушені й пражемо на вогні. Опісля заливаємо трьома літрами того росолу, хай стоїть у рурі чи на блясі, аж змякне, але не розвариться. Як каша готова мішаємо її з м'ясом, товщем і смаженою на смальці цибулею, додаємо до смаку соли, мілко товченого простого перцю і трошки англійського, — а відтак додаємо перецідженої крові тільки, щоб каша з м'ясом не була рідка лиш густава.

Добре вичищені кишки, покряти на мірні кусники, один кінець зашити, або зіпнати деревляною шпичкою, легко начиняти кишки ще заки каша трохи тепла, запнати з другого боку патичком і варити найбільше пів години на повільнім огні не прикриваючи з верха, щоби не потріскали. Уважати, щоб не начинити кишку за багато, бо будуть тверді. Пробувати, чи готові, наколюючи шпилькою, як виходить рожевий сік, треба ще варити — як безбарвна юшка — мають досить. Тоді вибрати й розложити на дошці одну коло другої та винести на холод.

Житний хліб з питльованої муки.

На мірний бэхонець хліба, беремо дві літри муки. Відміримо кілька літрів треба, і переділимо муку на половину. Одну розчинюємо літкою водою рахуючи на бэхонець хліба літру муки і літру води або сирватки а навіть молока як хто може. До розчини даємо грудочку розробленого водою ква-

сного тіста і на гарнець муки і деко дріжджа. Розбиваємо розчину добре ложкою аби не було грудок, прикриваємо чистенькою скатертю і хай на теплі кисне. Чи розчина скисла пізнати по тім, що тісто добре виросте і западеся. В зимі найліпше добре вигріту муку розчинити на ніч.

До зам'ясу всипати соли, жмінку розтовченого кмінку або чернушки і місити додаючи по трохи муки аж доки вся не вийде і тісто перестане липнути до руки. Звичайно міситься менше — більше годину. Опісля прикрити чистим полотенцем і хай знова росте на теплі, доки не наросте подвійно. Тісто почне легко розпукатися.

Тимчасом ладимо малі солом'яні кошачки, а як нема то і дерев'яні або черепові миски, посипаємо їх грубо питльованою мукою і як тісто в діжці виросте, накладаємо мірні бохончики до мисок. Там щераз мусить підкиснути. Опісля вивертаємо легко на посипану грисом лопату і обливаємо цілий бохонець гарячою водою (окропом) і всаджуємо в піч. Печи півтора години. Як вийде з печі, треба легко обмити зимною водою.

Коли хочемо, щоб хліб не скоро черствів, то до разого, чи петльованого додаємо до розчини картоплі. Зварити горнець картоплі, пімняти добре, перетерти через друшляк, щоб грудочок не було, розробити теплою водою, розчиняти як звичайно. Тісто на картоплях дуже добре росте. Як що хочемо аби хліб був дуже блискучий то зладимо сс-бі води розмішаної дуже рідонько з мукою і помастимо тим гарячі бохонці як лиш виймуться із печі.

Мариновані оселедці.

Добрі є на пісці дні оселедці мариновані. Кілька чи кільканадцять товстих оселедців молочаків, виполоскати в кількох водах і намочити це на 24 години спершу в воді а на кінці в молоці. Опісля виймати молочко, розтерти добре ложкою з дрібною масла, розпустити винним оцтом і пару ложками сметани або молока. Оселедці поділити на вздовж на половинки, в кождо з них наложити крапивої в качільці цибулі, звинути і зішпилити дерев'яною шпичкою. Зложити в шклянну посудину, накришити доста цибулі, додати перцю, листя бобкового і залати тим молочком з оцтом. Другої днини готове. Може довше стояти.

Добрі ради.

Лік проти кашлю.

Дуже добрим ліком проти кашлю, хрипки, болів в грудех є гавез або як декуди звуть це зілля живокість. — З тонко покришених корінців добре виваруємо гербету (дві ложки гавезу на пів літри гербати) переціджуємо й осолоджуємо добре медом і цукром. Пити по троха так щоби за цілий день випити весь плин. Повторяти це так довго аж позбудемося кашлю.

Спеціаліст для недуг жіночих і положництва оператор

Др. КОСТЬ ВОЄВІДКА

бувш. асистент Марійського шпиталю в Берліні і оператор гінекологічно-положничої клініки проф. Вагнера в Празі.

Станиславів, вул. Липова 3.

ординує 3-5.

телефон ч. 332.

За редакцію відповідає: М. Ставничка.

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова, 1. — Ціна примірника 0-40 гр.: передплата до кінця року 1-50гр.

АДВОКАТ

Др. Андрій Чайковський

веде канцелярію в Коломиї (Народний Дім).

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хворобах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

— Приймається передплата на —

„СВІТ“

одинокий у нас багато ілюстрований часопис для всіх. Виходить у Львові двічі в місяць.

В кождому числі 20 до 30 гарних ілюстрацій.

Передплата на квартал виносить 6 зол., на піврік 12 зол.; для Америки й інших країв 3 долари на цілий рік.

Гроші з заграниці можна посилати в поручених листах у дотичній валюті (в доларах, чеських коронах, франках і ин.)

„СВІТ“ повинна передплачувати кожда Читальня, кожде Товариство й Казино та кожда хата! Жадайте озакових чисел!

Адреса: „Світ“, Львів, Руська ч. 3.

(Lwiv-Lemberg, East-Galicia.)

„НОВА ХАТА“

журнал, присвячений модам і справам домашнього жіночого господарства.—

Одинокий того рода український журнал.

Крім багато ілюстрованого великого перегляду найновіших мод, приносить

„НОВА ХАТА“

зразки ручних робіт в українських мотивах.

„НОВА ХАТА“ має постійні відділи: красного письменства, штуки, гігієни, господарських порад і т. п.

Кожне число приносить огляд жіночого як українського так і всесвітнього руху і має окремий відділ української кухні.—

До кожного моделю з „НОВОЇ ХАТИ“ можна в Адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“ одержати готовий крій у всіх величинах.—

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ:

„НОВА ХАТА“ ЛЬВІВ, РУСЬКА ч. 18.

Контю Почтової Щадниці ч. 405361.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25.1--2

З друкарні М. Бойчука в Коломиї.

с 90

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

IV
ЖС 76.998
1925-1-4